

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio mėn. 18 d.

Nr. 16

VYR. REDAKTORIUS
M. MEŠKAUSKIENĖ

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS (bolševikų) CENTRO KOMITETO ORGANAS

Mobilizuoti visas jėgas paskutiniems laukų darbams Visos dirvos turi būti suartos

Mažai tesiras valstiečių, kurie neįvertintų ir nesuprastų labai didelės iš rudens žemės suarimo reikšmės. To nenori suprasti tik tinginiai ir apsileidėliai. Jie mėgsta kiekvieną darbą atidėlioti ryt-dienai, todėl visokiais sumetimais atidėlioja ir žemės arimą pavasa-riui.

Kiekvienas valstietis turi steng-tis suarti iš rudens visą žemę, tam darbui išnaudoti kiekvieną gražesnę dieną, kiekvieną lais-vesnę valandą. Reikia atsiminti, kad pašarų turime nedaugiausia, todėl iš rudens privaloma juo daugiau suarti, kad lengviau ga-lėtume apsidirbti pavasarį.

Nėra jokių abejonių, kad dide-lė sąmoningųjų darbo valstiečių masė nauda ir reikalą suarti lau-kus iš rudens geriausiai supranta ir tą darbą atliks be jokių ragini-mų ir priminimų iš šalies.

Sunkesnėje padėtyje yra žemę gavusieji bežemiai, mažžemiai ir ordinarininkai. Žemę jie jau spėjo gauti, bet arklį ir plūgą ne kiek-vienas jų turi. Bet visus laukus yra bendras valstybinis interesas suarti iš rudens. O kad tai pada-ryti būtų įmanoma — darbo turi imtis patys bežemiai ir mažže-miai, nors ir neturėdami nei ark-lių, nei plūgų, kuriuos tam reika-lui turi duoti buvusieji žemių sa-vininkai. Reikalas turi būti tvar-komas panašiai kaip ir su žiem-kenčių sėja.

Kodėl buvusieji savininkai pri-valo duoti arklius ir plūgus?

Reikalas labai paprastas — vy-riausybė buv. savininkams palik-dama žemės normą 30 ha, kartu paliko jų visišką nuosavybę visą gyvą ir negyvą inventorių ir derlių, todėl uždėjo pareigą iki metų galo atlikti ir visas tam ūkiui tenkančias pareigas ir prievoles: užsimokėti mokesčius, atsilyginti su darbininkais ir atlikti visus ūkiškus darbus.

Suarimas laukų iš rudens nėra jokia išimtis, o kiekvienais metais įprastas ir būtinas darbas, todėl jį buvusieji savininkai ir privalo atlikti. Tai yra jų prievolė, o ne malonė. Gavę gi žemę bežemiai ir mažžemiai, kurie neturi savo in-ventoriaus, prie šio darbo pritrau-kiami, kaip patys betarpiai suinte-resuoti, kad darbas būtų atliktas sparčiau. Imtis laukų suarimo iš rudens yra lygiai ir jų prievolė, jų pareiga. Kas nesirūpins gautą žemę suarti, o lauks iki tą darbą atliks buvę savininkai be jo pa-galbos, tas parodys, kad jis žeme nesirūpina ir kad nėra jos ver-tas.

Kad darbą dar labiau paspar-tintų, pajėgesni valstiečiai turi padėti silpnesniesiems. Kurie tu-ri po vieną arklį — tesusideda ir suaria žemę bendrai, didesniu po-riniu plūgu.

Nepaisydami nepalankių oro sąlygų, laisvi Tarybų Lietuvos valstiečiai turi parodyti, kad jie šiais metais suars ir daugiau ir geriau.

Agr. A. Žukauskas

Apskričių ir valsčių žemės ūkio komisijoms, apskričių agronomams, dvarų administratoriams ir komisarams

Ministerių Tarybos 1940 m. rugpiūčio mėn. 5 d. nutarimo str. 14 kiekvienam darbo valstiečiui yra uždėta pareiga jų naudojamą žemę apdirbti ir gerinti. Bevykdant žemės pertvarkymą yra pastebėta, kad šį rudenį ne visi LTSR piliečiai tą pareigą, ypač laukų aparimo darbo srityje, yra atlikę. Turėdama tai galvoj, Valstybine žemės ūkio komisija savo š. m. rugpiūčio 7 d. nutarimu (prot. 44, p. 1) NUTARĖ „Įpareigoti visus ūkių valdytojus, iš kurių vykdomas žemės per-tvarkymą į valstybinį žemės fondą yra paimta antnorminė žemė, šį ru-denį savo arkliais, inventoriu ir darbininkais suarti laukus ne tik jiems paliktoje 30 ha normoje, bet ir antnorminėje žemės dalyje, pri-traukiant prie darbo ir gavusius iš tų ūkių žemės sklypus. Taip pa-įpareigoti visiškai nusavintų ūkių administratorius, ūkvedžius ir komi-sarus, kad jų priežiūrai pavestą ūkių būtų laiku suarti.“

Pavedama Valstybinės žemės ūkio komisijos ir kitiems vietos orga-nams šį nutarimą neatidėliojant pilnai įvykdyti.

KOMISARAS M. MICKIS

VALSTYBINĖS ŽEMĖS ŪKIO KOMISIJOS PIRMININKAS

A. ŽUKAUSKAS

Kopūstų derliaus nuėmimo pabaigtuvės.

Foto A. Naruševičiams

Kas tik gali padėti — į talką!

Profsąjungų Org. C. Biuro pirm. Stimburio kreipimasis į
provincijos profsąjungas ir valstiečius

Savo socialistinėje tėvynėje visi atsakome už visus, visi padedame visiems, nes visa eina mūsų visų bendram labui. Tad, jeigu matome šiuo metu dar nenuvalytų laukų, ne-nuimto derliaus, visi turime tuo su-sirūpinti — netik valstiečiai, bet ir darbininkai. Visa darbo žmonių vi-suomenė yra tuo užinteresuota, kad derlius būtų nuimtas iki paskutinio šakniavaisio, iki paskutinio pašaro lapelio, kad nesunykėtų ir nedingtų niekas laukuose. Derlių laiku ir pil-nai nuimti yra pirmas socialisti-nės bendruomenės pareiga.

Dar yra nekastų bulvių laukų, ne-nuimtų runkelių ir kt. gėrybių. Kol dar yra geros dienos, palankios oro sąlygos, visos tinkamos jėgos turi būti suburiamos tam reikalui. Darbo jėgų pas mus netruks. Reikia jas tik tinkamai sutelkti.

Kas ir kaip darytina? Valstiečiai, kuriems trūksta darbo rankų der-liui nuimti, turi kreiptis į vietines profsąjungas ir vietinius profsąjun-gų komitetus ir jiems pranešti, kiek kur reikia darbininkų. Gal būt, vieno-je vietoje pakankamo skaičiaus dar-bininkų nebus, tai bus kitoje. Vals-tiečiai negali pasitikėti palyginamai geru šių dienų oru ir nustumti būti-nus derliaus nuėmimo darbus į vė-lesnį laiką. Pasikeitusios oro sąly-gos gali šakniavaisius žymiai apga-dinti. Darbininkų pareikalauti gali-ma ir susidėjus ar tai seniūnijomis ar kitais stambesniais vienetais, nes

tuo bus palengvinta visa darbo or-ganizacija.

Vietinės profsąjungos, vietiniai komitetai šitam reikalui turi mobi-lizuoti visas savo laisvas įmonių ir kitas pasiekiamas jėgas. Pirmoje eilėje į tuos sezoninius darbus rei-kia įtraukti registruotus ir neregis-truotus bedarbius, bet ir visus tuos, kurie vienai antrai dienai, pvz., nuo šeštadienio popiečio iki sekma-dienio vakaro gali pasiliuosuoti iš įmonių ir nuolatinių darboviečių ir bent trumpam padėti laukų dar-bams. Iš įmonių galima imti darbi-ninkus, žinoma, tik tuomet, jei tai nekenkia įmonių normaliam darbui.

Profsąjungos turi mobilizuoti su-sisiekimo priemones tam reikalui, kaip štai įmonių ar savivaldybių jei galima ir kariuomenės sunkvežimius ir t. t. Visa reikia tvarkyti taip,

kad numatytieji tiems darbams dar-bininkai laiku būtų nuvežti į tuos kaimus ir dvarus, kur jie skiriami ir laiku vėl būtų parvežami.

Atlyginimas tiems laikiniams lau-kų darbininkams valstiečių ir kitų žemės valdytojų mokamas vietos normomis.

Vietiniai profsąjungų komitetai šiuo reikalu turi parodyti kuo dau-giausia ir savos iniciatyvos. Tai rei-kalas, kuris liečia mus visus bendrai ir dėl to kiekvienas net eilinis dar-bininkas privalo žinoti, kad nuo jo veiklaus įsijungimo į šią darbą, o nors tai būtų ir tik kelioms dienoms, priklausau tam tikra dalimi visų ge-rovė.

Tad profsąjungiečiai ir visi, kas tik gali padėti: į talką! Į sėkmingą derliaus nuėmimą iki paskutinio šak-niavaisio ir iki paskutinio lapelio!

Tasso pareiškimai

Reuterio agentūra skleidžia ang-lų laikraščio „Deili Telegraf end Morning Post“ pranešimą, kad, esa, dabartiniu metu vyksta pasitarimai tarp Anglijos, Turkijos, Tarybų Są-jungos, Jugoslavijos ir Graikijos Vokietijos slinkimo į rytus klausimu. Tassas yra įgaliotas pareikšti, kad tas pranešimas neatitinka tik-renybės ir yra pramanytas.

TASSAS-Elta

Danų laikraštis „Politiken“ skel-

bia savo Berlyno korespondento pranešimą, kuriame sakoma, kad „Tarybų Sąjungos vyriausybė tin-kamu laiku buvo painformuota, jog vokiečių kariuomenės dalys bus pa-siūstos į Rumuniją, kad Kremlius buvo painformuotas apie to pasiun-timo tikslus ir kariuomenės skaičių, kuris buvo pasiūstas į Rumuniją“.

TASSAS yra įgaliotas pareikšti, jog šis „Politiken“ laikraščio pra-nešimas neatitinka tiesos. Elta.

Planingo socialistinio žemės ūkio artimiausieji uždaviniai

Lietuvoje žemė paskelbta valstybine, t. y. visos liaudies nuosavybe, sulikviduoti dvarai ir apie 70.000 šeimų kaimo bežemių, mažžemių ir ordinarininkų gavo žemės nemo-kamai ir neaprežtam laikui naudotis. Visa tai į mūsų žemės ūkį įneša gilių permainų, sudaro naują bazę tolimesniai kūrinybiam darbui. Be to, turime naują socialistinę politinę santvarką. Šiandien prie valdžios vairo stovi nebe išnaudotojai kapitalistai ir dvarininkai, o patys darbininkai ir valstiečiai. Iš to seka ir kitokia socialistinės vyriausybės žemės ūkio politika bei valstiečių reikalų vertinimas.

Vakarykštiems valdovams — kapitalistams ir dvarininkams rūpėjo ne valstiečių gerovė ir ne mūsų žemės ūkio kultūra, o tik pelnas ir vien tik pelnas, tik kaip galima daugiau iš valstiečio išspausti. Kapitalistinėje Lietuvoje kaimas buvo kapitalistų kolonija, bet kadangi prie valdžios vairo greta miesto kapitalistų stovėjo ir bajorai dvarininkai bei stambieji žemvaldžiai, tai jie buvo kompensuojami įvairiomis lengvatomis, pašalpomis, primokėjimais.

Pačiu valstiečių ir jo ūkiu kapitalistinė valdžia tesidomėjo tik kaip mokesčių mokėtoju. Verskis kaip nori, imk iš kur nori, bet kapitalistai ir valdžiai duok tiek, kiek jie reikalauja. Jei nesugebi išpildyti statomų reikalavimų, tave išvaržo ir tavo vietoje pastato kitą. Nuosavybė buvo šventa ir gerbiama tik tiek, kiek tai buvo naudinga kapitalistui.

Šiandien socialistinėje Lietuvoje socialistinė valdžia, kurioje sėdi pačių valstiečių atstovai, žemės ūkio reikalus tvarkys taip, kaip bus naudingiau patiems valstiečiams ir visam kraštui, o ne mažai sauželei kapitalistų ir dvarininkų.

Žemės ūkio reikalai bus tvarkomi planingai, apgalvotai, kad valstietis iš žemės ūkio turėtų daugiau naudos, kad pakiltų jo gerbūvis. Geras ūkininkas rūpinasi įsigyti reikalingą inventorių, sėklą, trąšas, gerai įdirbti laukus, kovoti su kenkėjais, prisilaikyti gerų gyvulių, pasistatyti gerus trobesius. Kuomet ūkis viskuo yra tinkamai aprūpin-tas ir sutvarkytas, geri derliai, aukšta ūkio produkcija, didelės ūkio pajamos, tai ir ūkininko gerbūvis yra natūrali visų darbų, viso ūkininkavimo išdava. Tik deja kapitalistinėse sąlygose kiekvienas ūkininkas buvo paliktas savo likimui, ir jo darbo vaisiai atitekdavo ne jam, o kapitalistui.

Kaip atskiras geras ūkininkas rūpinasi savo ūkiu, taip socialistinė valdžia rūpinsis viso krašto žemės ūkiu, visais valstiečiais, kad aprūpintų juos geru inventoriu, gerais gyvuliais, sėkla, trąšomis, gerais trobesiais, kad pagelbėtų kovoje su kenkėjais, kad palengvintų sunkų valstiečio darbą, patikrintų aukštus derlius, aukštą žemės ūkio produkciją. Socialistinėje valstybėje pramonės darbininkai ir valstiečiai bendradarbiauja, kaip lygūs su lygiais amžinoje nenutraukiamojo sąjungoje. Iš tokio bendradarbiavimo seka, kad valstiečio darbo vaisiais naudosis ne kas nors kitas, o tik pats valstietis.

Kad valstiečio darbas būtų našesnis, reikia parinkti tokias ūkio šakas, kurios geriausiai atitinka mūsų sąlygas. Kadangi mūsų žemės liesos ir mūsų krašto klimatas drėgnas, tinkamiausia, kaip pagrindinė žemės ūkio šaka tenka pripažinti gyvulininkystę. Todėl didžiausias ir pirmaeilis dėmesys turės būti kreipiamas į gyvulių ūkį — galvijus, avis, kiaules.

Kad gyvulininkystė galėtų plėstis ir tobulėti, atitinkama linkme teks vesti ir laukų ūkį: auginti daugiau dobilų, šakniavaisių, kultūrinti pievas ir ganyklas, gaminti raugintą pašarą ir t. t. Gyvulių skaičių ir jų produkciją mes turime padvigubinti. Socialistinėje Lietuvoje, kuomet šiuo reikalu rūpinsis valdžia ir ateis į pagalbą valstiečiams — tai bus įmanoma ir įvykdoma.

Dėl menkų derlių ir lietingo rudens šiemet pašarų turėsime mažiau kaip normaliais metais, todėl pir-

mas rūpestis bus išlaikyti per žiemą visus gyvulius, taupyti esamus pašarus ir parūpinti kiek jų stigs. Tuo tikslu kad sužinotų kuriose apylinkėse ir kiek stinga pašarų valdžia stengsis kiek galima tiksliau išaiškinti esamą pašarų ir gyvulių kiekį.

Toliau turės sekti organizuota gyvulių atranka, kontrolė, steigimas kergimo punktų, išplėtimas pašarinių plotų, gyvulių skaičiaus didinimas, sudarymas pašarų rezervų. Visais šiais darbais rūpinsis valstybė ir valstybiniu mastu. Turės būti daboja, kad kiekvienas ūkis darytų pažangą, kad visur būtų sudarytos sąlygos gyvulininkystei plėstis ir tobulėti.

Ypatingai pagalbos reikalingi gavę žemę bežemiai ir mažžemiai. Daugis jų neturi arklų bei karvių. Čia reikalingas bus ir kreditas ir organizuotas aprūpinimas gyvuliais iš visiškai nusavintų dvarų.

Pastatymas gyvulininkystės į pirmą vietą visiškai nereikia, kad nebus rūpinamasi kitomis žemės ūkio šakomis. Gyvulininkystė turi plėstis sąskaiton neišnaudotų ar netinkamai išnaudotų plotų. Nei duoninių javų, nei linų plotai neturi mažėti. Cukrinių runkelių pasėlius reikia dar žymiai padidinti. Taip pat reikia didinti sėklinius pasėlius — pievų žolių, dobilų, šakniavaisių, cukrinių runkelių, daržovių. Kiekvienoje kultūroje, kiekvienoje ūkio šakoje valstybė sieks juo aukščiausiu derlių, juo aukščiausios bendros ir vidutinės produkcijos, juo geriausios gaminių rūšies.

To bus siekiama parūpinant inventoriumą, kad laukai būtų tinkamai įdirbti, parūpinant tinkamas sėklas ir trąšų ir nuolat teikiant nurodymų, kaip geriau atlikti įvairius eilinius ir organizavimo darbus.

Darbams palengvinti ir paspartinti numatoma organizuoti valstybines mašinas — traktorių stotis ir kooperatinius valstiečių mašinų naudojimo punktus.

Planu iš anksto numatoma, ko ir kiek auginti, pasėti, kiek kokios sėklos išauginti ir išplatinti, kiek parūpinti trąšų, išauginti ir išplatinti veislinio prieauglio, vaismedžių, vaiskrūmių, kur, kiek ir iš kokių mašinų įsteigti įvairių punktų, dirbuvų, kooperatyvų. Planu viskas numatoma, suderinama ir garantuojama rinka ir tinkamos kainos žemės ūkio produktams.

Esminę plano dalį sudaro parūpinimas žemės ūkio specialistų, kurių šiandien turime toli nepakankamai, o taip pat nusausinimas ir su-kultūrinimas laukų. Kuomet nusausinsime, gerai įdirbsime, tinkamai patręšime ir gerai sėkla užsėsime laukus, be jokių abejonių pradės augti dvi varpos ten, kur vakar augo viena. Kuomet padarysime galvijų atranką, tinkamai juos išauginsime ir išlaikysime ir aprūpinsime pašarais — be abejonės viena karvė pieno duos daugiau, kaip šiandien dvi.

Greta žemės ūkio kultūros ir organizacinių darbų prieš mus stovi dideli žemės ūkio statybos darbai. Mūsų kaimas yra tiek aplūžęs, kad, rodos, reikėtų perstatyti, perplauoti visą Tarybų Lietuvą. Tam turime didelį norą ir pakankamai darbo rankų. Bet ypač šioje vietoje paveldėjome labai blogą palikimą. Plytų gamyba labai menka, o miškų kirtis, išieškoti keliolika metų į priekį. Gi neatidėliotinų reikalų begalės — ypač reikia susirūpinti ir plačiai vykdyti naujakurišką statybą gavusiems žemių bežemiams ir tinkamų butų statybą valstybinių ūkių ordinarininkams. Reikės įstaityti ir išplėsti gamybą statybinės medžiagos ir ją importuoti. Reikės įsivežti ir daugybę traktorių ir įvairių žemės ūkio mašinų.

Taip pat svarbūs ir dienotvarkėje stovi kaimo elektifikacijos klausimai. Iljičo elektros lemputė turi sužibėti visose kaimo pirkiose. Visa tai padarysime kruopščiu, organizuotu, planingu darbu, bendradarbiaudami su visa galingąja Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga ir vadovaujami genialiausio šios epochos žmogaus — draugo Stalino.

Agr. A. Žukauskas

KAIP KAS DIRBA

Valstybinė Žemės ūkio komisija nuolat stebi kaip kiekviena apskritis vykdo žemės pertvarkymo darbus ir jų eigą grafiškai išreiškia. Diagrama.

Iš diagramos tatau labai aiškiai matyti.

1. Pirmoje vietoje eina ukmergiškiai. Jie daro didelius šuolius. Į pabaigą tempai silpnėja, krei-voji kyla nebe taip stačiai.

2. Ukmergiškiam nenori nusileisti kėdainiškiai. Jie labiau sistemingi ir vienodai, įtemptai stumiasi pirmyn.

3. Panevėžiečiai stovi toliau. Jie stumiasi priekin sistemingai, įtemptai ir su didėjančiais tempais.

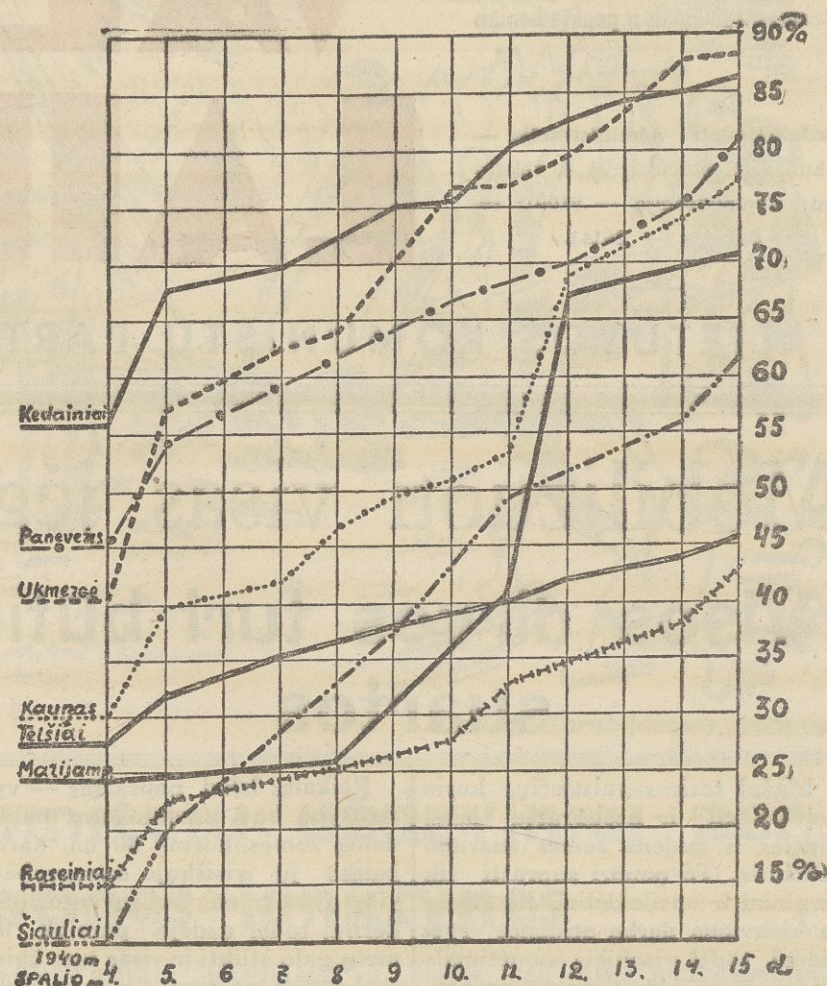
4. Kauniškiai smarkiai kopja aukštyn. Iš 12-tos vietos atsidadė penktoje.

5. Būdingi marijampoliečiai. Visą laiką stumėsi lėtai, paskui pašoko lyg kieno smarkiai paraginti ir vėl užsnūdo.

6. Šiauliškiai buvo paskutinėje vietoje, bet išvystė tokius tempus, taip staigiai pradėjo kopti aukštyn, kad užpakalyje savęs paliko net 5 apskritis.

7. Telšiškiei ir raseiniškiai atkakliai varžosi dėl paskutinės vietos. Pasižiūrėjus į horizontaliai išsidriekusią jų darbo liniją tiesiog ima miegas ir norisi jiems palinkėti — saldžių sapnų. Bet kas žino, gal šie vyrai dar pajudins žemę?

A. Verdens

LENKTYNIŲ ENTUZIAZMAS ANYKŠČIŲ VALŠČIUJE

Išsirinkus seniūnijų valstiečių komitetus, prasidėjo kaimų soc. lenktynės. Starių, Kiškių, Pečiūnų kaimai su Burbiškio dvaru sudarė lenktynių sutartį, kas greičiau baigs derliaus nuėmimą. Lenktyniauja ir atskiri ūkiai, — kas gra-

žiau sutvarkys sodybas, kas daugiau pasodins medelių, išugdys gražesnius gyvulius, paukščius. Seimininkės komiteto paragintos taip pat neatsilieka, jos lenktyniauja, kad gražiau būtų sutvarkytos virtuvės, kambarių vidus,

kad geresnius užaugintų bekonus, dėslingesnes vištas. Be to, eina ir audimo lenktynių: kurios išaus geresnius milus, gražesnius čerkesus, plonesnes drobes.

Pr. Baltrėnas

Valstiečiai stokime į socialistines lenktynes

Lietuvos Socialistinės Tarybų Respublikos miestų darbininkai masiniai pradėjo socialistines lenktynes, tuo parodydami didžiausią atsidavimą naujajai santvarkai, kuri jiems plačiai praskynė kelius į gerovę. Prieš 23 metus Didžioji Spalio revoliucija išlaisvino Rusijos darbininkus ir darbo valstiečius iš kapitalistų ir stambiųjų žemvaldžių savalės. Darbininkams ir valstiečiams nebetenka daugiau rūpintis kapitalistų ir aristokratų laime ir drebėti prieš juos dėl kėsnio duonos. Darbo žmonės dabar gamina patys sau ir savo valstybei. Todėl Tarybų Sąjungoje yra kitoks darbo tempas ir nepalyginamai geresnės darbo išdavos, negu kapitalistinėse valstybėse.

Socialistinėje Tarybų Lietuvoje nebėra dvarininkų ir stambių žemvaldžių. Keliasdešimt tūkstančių bežemių — buvusių stambiųjų žemvaldžių tarnų — dabar gali patys sukurti savo ūkius ir dalyvauti socialistinės valstybės statyboje. Tačiau žemė duota ne todėl, kad jos naudotojai būtų „savas kampelis“ ir kad naujieji seimininkai vėl skurstų. Dabar, dirbant sau ir valstybei, reikia žymiai didesnio darbo spartumo, darbo meilės ir daugiau žinojimo, negu anksčiau, kai turtai buvo kraunami kitiems.

Darbo valstiečiai taip pat, kaip ir miestų darbininkai, Didžiąją Spalių revoliuciją turi atžymėti socialistinėms lenktynėms. Ir šias lenktynes reikia nedelsiant pradėti. Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungoje tokios lenktynės įvyksta kiekvienais metais. Mes turime laimėti ir socialistines lenktynes įsitraukti tikrai šiais metais. Gavę tokią progą, parodykime, kad mes esame socialistinių lenktynių verti.

Kaip gi socialistinės lenktyinės žemės ūkyje galima praveisti? Socialistinėms lenktynėms turėtų išsiskirti kiekvienos sodybos darbininkas — darbininką, vieno ūkio darbo žmonės tokius pat kito vienkiemio, sodyba — sodybą, kaimas — kaimą

ir apylinkę apylinkę. Šitokios lenktyinės pirmiausia turi būti suruoštos baigti nuvalyti laukus, žemei aparti, žaliąjo pašaro ir šakniavaisių silosavimui — rauginimui, pūdinio (komposto) gaminimui, pieno gamybos didinimui, į pienines pristatomo pieno kiekiui didinti, iššalusiams sodams atsodinti ir t. t.

Kiekviena bulvė arba šakniavaisis turi būti savo vietoje — rūsyje, kaube arba fabrike. Visi lapai ir žolės, kurių nespėjama sušerti gyvuliams, turi patekti į raugyklas arba į pūdinio krūvas. Nė vienas litras pieno, numatyto perdirbimui, tenepraieina pro pieninės duris. Jei kuris ūkis savo jėgomis nespėja apsidirbti, reikia suorganizuoti grupes talkininkų.

Pavyzdinga tvarka privaloma taip pat kiekvienos sodybos kieme, kiekvienoje troboje. Nė vienas darbo įrankis neturėtų mėtųs po kie-

mą, paliktas gesti ir rūdyti. Taip pat neturėtų sugesti nei vienas kūgis šiaudų, paliktų po atviru dangumi.

Lenktyniauti reikia ir kultūriniam darbe: laikraščių ir žurnalų prenumeravime ir skaityme, Markso — Lenino — Stalino mokslo studijavime ir pan. Tačiau per šias didžiules lenktynes nereikia ugdyti paveldo jausmų, nukrypti į savanau-diškumą. Priešingai, mes mokysimės vienas iš kito ir draugausime su kiekvienu, kuriam pavyko gerai ir sėkmingai atlikti bet kurį darbą. Netenka abejoti, kad šios pirmosios, Spalio revoliucijos sukakties proga ruošiamos socialistinės lenktyinės duos progos atsirasti pirmiesiems žemės ūkio darbų stachanoviečiams, kurie pasieks žymiai geresnių darbo išdavų, negu iki šiol.

(bm.)

MŪSŲ SKAITYTOJŲ ŽODIS

Laikas panaikinti kaimo smukles

Visoje Tarybų Lietuvoje, o ypač Kauno apskrityje, kaimuose yra leista krautuvėse laikyti ir parduoti išsineštinai alų. Kadangi čia nėra nei milicijos nei kas kitas į tai kreipia dėmesio, tai dažniausiai čia alų pardavinėja ištisas dienas ir sekma-dieniais. Šios krautuvės jokių įstatymų nesilaiko. Jos parduoda ir leidžia vietoje gerti. Tokiu būdu jaunimas paskutiniu metu visą laiką praleidžia šiose smuklėse. Jų ir kultūriniai vakarėliai, paskaitos, mitingai, knygos ir laikraščiai lieka šiose smuklėse. Jie nesidomi nauju kūrybiniu darbu, toks jaunimas yra visuomet neblaivus. Šiose smuklėse biau ru klausyti, kaip kaimo jaunimas praleidžia laiką. Tokio

nuolatos besisvaiginančio jaunimo negalima įtraukti į jokiais kultūrinėmis organizacijomis, į jokių kūrybinių darbų. Šios smetoniškos smuklės yra ištvirkavimo, dorovės, nupuolimo, šeimų ir vargų varymo lizdai. Joms neturi būti vietos socialistinėje Lietuvoje. Tokios smuklės buvo reikalingos kapitalizmui paremti ir liaudyje supuvimą palaikyti. Bet dabar nesuprantama, kad dar joms leidžiama žaisti žmonių sveikatai ir tvirtinti Tarybų Lietuvos žmones. Tikime, kad LTSR Vyriausybė atkreips dėmesį ir panaikins šiuos blogybių lizdus ir paskelbs griežtą kovą su samagonu. Šis dalykas turėtų rūpėti ir Sveikatos Komisar-jatui

J. Stankius.

Išlaisvintoji Besarabija

Dar visai neseniai smurtu nuo Tarybų Sąjungos atplėsta Besarabija dejavo rumunų bajorų jungo prispausta. Šiandien Besarabija laisva, sykiu su Moldavijos autonominė Tarybų respublika sudarė sąjunginę Moldavijos Tarybų Socialistinę Respubliką. Šiandien moldavų tauta sujungta vienoje laisvoje žemėje, sujungta vieningu kuriamuoju darbu.

Dar visai neseniai Besarabija atrodė taip: šimtai hektarų puikių kukurūzų, kviečių, miežių, saulėgrąžų; žydį česerinių, vyšnių, slyvų, obelių, kriaušių, abrikosų, persikų, riešutų, vynuogynų sodai, turtingi bajorų ir vienuolynų dvarai. Visur balta, žalių parkų apriesti, dvarų rūmai. O prie jų iš visų šonų glaudėsi ežių išraižyti menki valstiečių sklypeliai su menkučiais pasėliais, menkučių, švėdrėmis ir šiaudais dengtų trobelių kaimai.

Dvarininkai, kurie sudarė tik 3 procentus gyventojų, turėjo žemės tiek, kiek visi valstiečiai, kurie sudaro tris ketvirtadalius Besarabijos gyventojų.

Pusė milijono su viršum valstiečių visai neturėjo žemės ir už skurdų atlyginimą bernavo dvarams ir buožėms.

Valstiečius slėgė nepaprastai dideli mokesčiai — išperkaminiai, valstybiniai, savivaldybiniai, bendruomenės nauda, nekaltant apie baudas, kyšius ir pan. Valstiečiai niekuomet negalėjo tų mokesčių išsimokėti, todėl jiems nuolatose grasino perceptorius (mokesčių rinkėjas). Neturi pinigų mokesčiams mokėti — atiduok savo inventorijų ar kitą turą. Perceptorius galėjo išvesti paskutinę karvę ar arkli, atimti paskutinį maišą kukurūzų miltų ar bulvių. Žemės ponai — dvarininkai, bajorai, karininkai ir valdininkai turėjo ištikimais tarnus — žandarus. Valstietis turėjo tylėti, nes kitaip tuojau galėjo gauti dvidešimt penkias rykštes.

Besarabijos valstiečiai niekuomet nematė traktorių ir kitų žemės ūkio mašinų. Net paprastas plūgas buvo prabanga, ir toli gražu ne visi jį turėjo.

Dvarininkams ir nereikėjo traktorių, nes bernai laukų darbus nudirbdavo pigiau. Laukų derlingumas nepašokdavo 6-7 centnerių iš ha. Gyvulininkystė metai iš metų menkėjo.

Besarabijoje yra didelių galimų pramonė, bet rumunai ir šioje srityje viską sugriovė. Net druskos buvo iškasama penkis kartus mažiau, negu jos buvo iškasama carinės Rusijos valdymo laikais.

Besarabijoje gausu rudojo anglies fosforitų, gipso ir kitų statybos medžiagų, bet rumunai ir šių gėrybių nesistengė išnaudoti.

Darbininkai dirbo po 12—14 valandų per dieną, bet atlyginimas už darbą buvo toks, kad jo neužtekdavo duonai nupirkti, nors javų ištekliai dvarų sandėliuose pūdavo.

Besarabijos gyventojai nepakentė rumunų valdžios. 1923 ir 1924 m. Chotino ir Tatarbunarų apskrityse buvo masiniai valstiečių sukilimai (153 sukilimai per 5 metus). Per pirmuosius dešimt rumunų viešpatavimo metų kalėjimuose žuvo 30 tūkst. žmonių. Daug Besarabijos žmonių buvo stačiai prigirdyti Dniestro upėje vien tik už tai, kad jie nenorėjo prisiekti rumunų valdžiai.

Dėl žiaurios priespaudos apie 30 tūkst. besarabų apleido savo tėvynę, išbėgdami į TSRS, į Amerikos J. V., į Braziliją. Tik vieno Kišiniovo miesto gyventojų sumažėjo vienu trečdaliu.

Sunkios medžiaginės ir sanitarijos gyvenimo sąlygos buvo milžiniško Besarabijos darbo žmonių mirtingumo priežastis. Naujagimių mirtingumas siekė 61%. Šimtai tūkstančių gyventojų sirgo džiova, druginiu, trachoma, venerinėmis ligomis. Siautė apkrečiamos ligos, ypač beriamoji šiltinė.

Pradžios mokyklose mokėsi mažiau kaip pusė mokyklinio amžiaus vaikų. Daugumas nesimokė todėl, kad neturėjo lėšų drabužiams, avalynei, mokslo priemonėms. Nors daug mokytojų buvo be darbo, bet be-raščiai Besarabijoje sudarė 80 nuoš. visų gyventojų.

Rusiškų, ukrainietiškių, moldaviškų mokyklų visai nebuvo. Šių tautų kalba rumunų mokyklose buvo draudžiama net kalbėti.

Dabar 22 metus engta Besarabija laisva. Išjudėjo, subangavo, naują gyvenimą pradėjo gyventi Besarabijos darbo žmonės. Per trumpą laiką įvyko didžiulių permainų.

Baigėsi nedarbas, panaikinta 14 val. darbo diena, dvarininkų žemė atimama ir perduodama tikriesiems jos šeimininkams — valstiečiams.

Valstiečiai lengvai išsiturė. Nebėra lupikiškų mokesčių, nebėra negailestingų mokesčių rinkėjų. Miestų ir miestelių gyventojai išeina iš savo lindynių ir įsijungia į naują gyvenimą.

Dešimtys tūkstančių valstiečių gauna žemės. Šimtai bedarbių gydytojų gauna darbą. Jau atidaryta arba artimiausiu laiku atidaroma dešimtys naujų ligoninių, dispanserių, gimdymo namų. Kišiniove organizuojami pedagoginis ir žemės ūkio institutai. Gyvai plečiamas darbas fabrikuose ir kitose įmonėse, remontuojami keliai ir tiltai. Visiems norintiems dirbti yra darbo. Visa Besarabija sparčiai įsijungia į socialistinę statybą.

Tautinės kultūros klestėjimas

MASKVA. Spalio 11 d. į Maskvą specialiu traukiniu atvyko per 600 buriat — mongolų meno dekadų dalyvių. Tarp atvykstančių yra valstybinio muzikos — dramos teatro artistai, tautinių instrumentų orkestras, tautinio teatro ir filharmonijos choras, Tarbagataisko rusų choras, liaudies dainų ir šokių ansamblis ir vaikų ansamblis. Dekada bus atidaryta spalio 20 d. Tą pačią dieną bus rodoma drama „Bair“. Ši drama yra sukurta iš buriat — mongolų liaudies padavimų ir pavaizduoja karžygio Bairo herojišką gyvenimą.

Raudonosios Armijos 1940 m. varžybų balansas

MASKVA, (TASSAS). Jau suvestas balansas apie Raudonosios Armijos varžybas 1940 metais. Artilerijos generolas pulkininkas Raudonosios Armijos artilerijos centrinės administracijos viršininko pavaduotojas Voronovas pareiškė spaudos atstovams: „Šaudymų varžybų būriai ir Raudonosios Armijos lauko artilerijos ir priešaviacinės artilerijos baterijos baigė varžybas, kuriose pasirodė tų kariuomenės dalių aukštą taktiką, meno lygį ir nepaprastą artileristų technikos parengimą. Tos varžybos padarė praktišką Raudonosios Armijos gerumo patikrinimą. Varžybų būriai ir Maskvos karinės apygardos baterijos

pasiekė geriausius rezultatus. Antrą vietą varžybose užėmė Kijevo karinės apygardos varžybininkai. Tarybų Sąjungos maršalas krašto gynybos liaudies komisaras Timošenko paskelbė įsakymą, kuriuo aukštai įvertinami varžybų būrių ir baterijų, dalyvavusių varžybose, rezultatai. Varžybų dalyviai šaudant nugalėjo ir sunkiausias situacijas, o pasirodė kaip pirmos rūšies kariai specialistai. 15 kovotojų buvo apdovanoti aukštiniais ženklais, 36 komandirai vertingomis dovanomis, o 1156 komandirai ir kariai gavo pasižymėjimo ženklus už nepaprastą pasižymėjimą ir sugebėjimą. Elta.

Žemės drėkinimo darbai Tarybų Sąjungoje

MASKVA, TASSAS. Šiais metais Tarybų Sąjungoje atliekami didelio masto žemės drėkinimo darbai, kuriuos atlikus bus galima drėkinti šimtus tūkstančių hektarų naujų žemės plotų. Drėkinimo darbai dar plačiau bus varomi ateinančiais metais. Vien tik Uzbekistane, Turkmėnijoje, Tadžikistane, Kazachstane ir Gruzijoje 1940—1944 metų perijoje numatoma atlikti drėkinimo įrengimus 1.100.000 ha žemės, E.

KOMBAINAS BULVĖMS KASTI
KOLOMNA, 15. (TASSAS). Šio-

mis dienomis Kolomnos srities ūkiuose buvo baigti bandomieji darbai iširti bulvėms kasti kombainais. Geriausias pasirodė kombainas, sukonstruotas bulvių ūkio tyrinėjimų instituto inžinieriaus Čirkunovo. Jie išjudina dvi eiles bulvių, išrenka šakniavaisius iš žemės ir supila juos į pintines. Mašiną aptarnauja trys darbininkės ir vienas traktorininkas. Šis kombainas per dieną nukasa daugiau kaip tris hektarus bulvių. Tokių mašinų neturi nei vienas kitas kraštas. Elta.

Idomūs skaičiai

1940 m. Visasąjunginę žemės ūkio parodą aplankė 4 milijonai 431 tūkst. žmonių.

Nuo gegužės 15 d. iki spalio 10 d. Visasąjunginės žemės ūkio parodos įvairiuose paviljonuose akademikai, profesorai, žemės ūkio specialistai ir parodos dalyviai specialistai skaitė 1134 pranešimus, kurių klausė 107 tūkst. 800 žmonių.

Dar nepilnomis žiniomis 1940 m. į Visasąjunginę žemės ūkio parodą buvo pristatyta 76 tūkst. 105 natūralūs augalininkystės, gyvulininkystės, vaizduojamojo meno ir kit. eksponatų pavyzdžiai. 1939 m. parodoje tokių eksponatų buvo 44 tūkst. 700.

Be kitų eksponatų, šių metų parodoje buvo:

7511 javų ir ankštinių pėdai; apie pusseptinto tūkstančio maišų javų ir pupų;

apie 30 tūkst. cukrinių runkelių; šimtai tūkstančių kilogramų vaisių, uogų, vynuogių, daržovių ir apie 300 tūkst. klg. citrusinių vaisių.

1939 m. augalų eksponatų buvo 2550 rūšių. Šiemet rūšių įvairumas buvo didesnis. Buvo demonstruojama 500 su viršum grūdinių ir ankštinių augalų rūšių, per 700 su viršum uogų — vaisių ir vynuogių kultūrų, apie 500 rūšių pašarinių kultūrų ir t. t.

Visasąjunginės žemės ūkio parodos 1940 m. rezultatai

Rašo akad.
M. V. CICINAS
Visasąjunginės ž. ū. parodos direktorius

čiau nustatyto termino atliko savo prievolės valstybei.

Apie atskirų sričių ir apygardų pasiekimus žemės ūkyje kalba toki duomenys. 1940 m. parodoje iš Krasnodaro srities dalyvavo kas penkia mašinų — traktorių stotis; iš Ordžonikidzės srities kas trečias kolchozas, iš Zaporozės apygardos beveik pusė žemės ūkio artelių.

Šių metų parodą puošė naujų tūkstančių stachanoviečių, talentingų kolchozinės gamybos organizatorių darbai ir laimėjimai. Jų gauti derlių, gyvulių prieauglio, pieninumo rekordai toli pralenkė tuos, kurie buvo demonstruojami 1939 metais.

Tų puikiųjų žmonių plejadoje — Nižne — Čiriko rajono, Taškento apygardos Lenino vardo artelės grandinis Kim - En - Chia, kuris iš hektaro gavo 103 dvig. centn. ryžių; Azerbeidžano TSR Safar-Alijo rajono, Sabiro kaimo kolchozo grandinė Agdža Alijeva, gavusi iš ha 155 dvig. centn. medvilnės; Altajaus srities grandinė AS. Sergejeva, gavusi iš ha 101 dvig. centn. kviečių; Novosibirsko apygardos grandinė Jutkina, gavusi iš ha 1217 dvig. centn. bulvių ir šimtai panašių pirmovų.

Per metus paroda praturtėjo daugeliu naujų paviljonų ir įtaisų. Jų tarpe „Chimizacijos“ paviljonas, Karelių-Suomių TSR paviljonas, Kolchozų malinių paviljonas, Vegetacijos namelis, Osoavichimo paviljonas ir kiti. Žymiai rekonstruotas Kazachų TSR paviljonas, kuris dabar parodoje yra vienas gražiausių ir didžiausių. Visa tai

įgalino žymiai išplėsti parodos plotą, pilniau atvaizduoti žemės ūkio įvairumą, o svarbiausia — plačiau parodyti mokslo laimėjimus („Chimizacijos“ paviljonas, „Vegetacijos“ namelis). Šiais metais mokslas nepalyginti su 1939 m. gavo jam prideramą vietą visuose paviljonuose. Savo laimėjimus demonstravo 200 su viršum mokslo įstaigų, daugybė geriausių žemės ūkio darbuotojų ir specialistų. Parodos kolektyvo garbei reikia pasakyti, kad ruošdamasis šių metų darbui, jis padėjo nemažą pastangų, kad parodą padarytų pavaizdesnė ir pamokomesnė lankytojams, kad nepalyginamai plačiau ir nuodugniau parodytų geriausių grandžių, brigadų, kolchozų, MTS ir atskirų pirmovų žemės ūkio gamybos metodus. Uždaviny buvo ne tik parodyti, kas padaryta, bet ir kaip padaryta.

Šią uždavinį atlikti daugumai paviljonų be abejo, pavyko, sprendžiant iš daugybės lankytojų atsiliepimų, šiais metais paroda buvo labiau pavaizdesnė ir pamokomesnė. Svarbi parodos dalyvių laimėjimų demonstracijos ypatybė buvo ta, kad daugelis kolchozų plačiai demonstravo sykiu visas pagrindines savo ūkio šakas: javų ir techninių kultūrų auginimą, gyvulininkystę, daržininkystę ir t. t. Kiekvienas stendas, kiekvienas paviljo-

nas rodė, kad tik visapusiškai žemės ūkio plėtojimasis gali užtikrinti kolchozininkų medžiaginės gerovės ir kultūros augimą. Per dvejus metus parodą aplankė apie 9 milijonai žmonių — kolchozininkų ir kolchozų vadovų, mašinų — traktorių stočių darbuotojų, žemės ūkio specialistų ir kit.

Milžiniška kolchozinio kaimo pasiuntinių armija išnešiojo po visą šalį geriausius patyrimus, naujausias žinias. Parodą aplankė žmonės tapo karštais agitatoriais ir kovotojais už įgyvendinimą visų tų vertingiausių ir geriausių dalykų, kuriuos jie matė parodoje.

Šiais metais parodą aplankė ir skaitlingi svečiai ir naujų broliškių sąjunginių respublikų — suomių, besarabai, lietuviai, latviai, estai. Visi jie stebėjosi paroda, kuri vaizdavo didžiulius socialistinio žemės ūkio laimėjimus. Tie žmonės, tik ką numetę kapitalistinės vergijos pančius, išėdavo iš parodos laimėgi ir įsitikinę savo šviesia ateitimi. 1941 metais mes pasistengsime suorganizuoti visų naujų broliškių respublikų žemės ūkio ir ekonomikos parodą.

Pačiame parodos darbo įkarštyje, birželio 12 d., buvo paskelbtas STSR Komisarų Tarybos ir VKP (b) CK nutarimas pratesti parodą ir 1941 m. I tą nutarimą karštai atsiliepė kolchozai ir MTS. Pakilo socialistinio lenktyniavimo banga dėl teisės dalyvauti ateinančių metų parodoje.

Netenka abejoti, kad ateinančiais metais paroda bus dar raiškesnė ir turiningesnė, dar grandioziškesnė dalyvių kiekio atžvilgiu.

Iš apygardų, sričių ir respublikų ateinančios žinios rodo, kad eksponatų skaičius žymiai padidės.

Iš laukų plaukia pačios džiaugsmingiausios žinios. Kaip džiuginanti faktą reikia pažymėti tai, kad Krasnodaro ir Ordžonikidzės jau perviršio traktorinių darbų planą. Kadangi tuose kraštuose šių metų derlius palyginti aukštas, tai reikia laukti, kad 1941 metų parodoje tų mašinų traktorių stočių pasirodys ypatingai daug. Palyginti su praėjusiais dvejais metais su daug geresniais rezultatais ateinančių metų parodoje dalyvaus Kursko apygardos kolchozai. Ten daug padirbėta organizuoti darbo organizacijos grandžių sistemą, plačiai perimtas Sibiro pirmovų parodoje parodytas patyrimas.

Absolūtus grandžių daugumas gavo aukštus derlius — vidutiniškai 30—40—50 ir daugiau dvig. centnerių iš ha. Pav., „Komsomolec“ kolchozo grandinė E. Bagackaja gavo 441 pūdą rugių iš ha.

Dabar belieka uždaviny, kad tarybiniai ir žemės ūkio organai vietose pavyzdžiai organizuotų pasirodymą dalyvauti ateinančių metų parodoje. Jiems dabar nėra garbingesnės pareigos, kaip padėti žemės ūkio pirmovams sėkmingai įvykdyti socialistini lenktyniavimą dėl teisės dalyvauti visaliaudinėje apžiūroje.

Atsakingąjį kandidatų parinkimo darbą, kuris šiuo metu turi būti pradėtas, būtina atlikti taip, kad nei vienas stachanovietis, nei vienas kolchozas, nei viena MTS, laimėję lenktynėse garbingą teisę dalyvauti parodoje, nebūtų aplenkta, kad jų laimėjimai pilnai ir ryškiai būtų atvaizduoti parodos paviljonuose.

Teofilis Tilvytis

ŽEMĖ GRĮŽTA NAMO

Dainius temą paėmė iš gyvenimo, stebėdamas žemės dalinimą kaime. Faktai matyti, tik meniškai jie apdirbti. Red.

Verčiau prie langelio

Už balto dvaro viduj lauko
Gyvena pono kumečiai.
Aslos purve vaikutis plauko,
Pliki kauliukai — jo pečiai.

Nuo žaizdro grįžion veržias dūmas,
Langelis užkimštas maišais.
Gerklėje renkasi kartumas,
Akyse — ašarų lašai.

Per dūmuos skęstantį langutį
Matyti pievą dar žalia.
Jei dar nemirsi ryt, vaikuti,
Džiaugiesi jau savo žemele.

Tenai mama linelį rauna,
Greit marškinėlius tau išaus.
Didi tikrovė ponus grlauna
Ir meta žemėn nuo viršaus.

Verčiau kaip vaikas prie langelio,
Nes dūmai graužė man akis.
O plaučiuos alkano vaikelio
Girgždėjo žengianti mirtis.

Jis myli žemę

Būry laimingų mažžemių,
Kurie po ūkį greitai gaus,
Ilgai stebėjau veidą ramų
Žemelę mylinčio žmogaus.

Čia vienas gyrė savo bėrį,
Kiti didžiavosi vaikais.
Treti, alučio isigėrę,
Naujaisiais džiaugėsi laikais.

Jie ginčijos, kas žemės vertas,
Kas ją geriausiai prižiūrės.
Kas geresnius supliksias tvartus,
Kam geriau jėvas užderės.

Anas žmogelis vis tylėjo
Su savo lūkesčiais kukliais,
Nes žemę jis labiau mylėjo
Už tuos, kur gyrėsi arkliais.

Jis žiūri tik į pono pilį,
Kur greit jo žingsniai suskambės.
Nes kas tikrai žemelę myli,
Tas tuščių žodžių nekalbės.

Vaga skersai bulviena

Einu per pievą krėsdams rasą,
Ant kaklo šypsosi dangus,
Aplink merginos bulvės kasa —
Ruduo toks gelsvas ir smagus.

Skersai bulviena plūgas raunas
Kodėl skersai, o ne vaga?
Atsako man merginos jaunos:
„— Čia pono dvaro pabaiga!

Šiapus vagos bus mūsų sklypas!“ —
Žaismingai rausta jos skruostai.
Toliau grįtelė jų sukrypus,
Ant stogo samanų kupstai.

Vaga nutysusi, kaip styga,
Per dirvas, nurengias rudens.
Ji man širdin giliai išmigo
Ir ten ilgai, ilgai gyvens.

Ir aš esu muziko vaikas,
Mama klampodavus dvaruos.
Tegu greičiau tas dvaro tvaikas
Iš mūsų žemelės išgaruos.

„Jau bunda, kyla vargo kraštas
Jau šniokščia viesulų sparnai,
Tuoj trenks perkūnija —
Mūs laisvė pranašas,
ir mūsų pergalė nušvies žaibai.
Skambėk Pabaltėje laisva,
laisvų perkūnijų daina“.

Vadinasi, dar 1927 m. poetas išpranašavo Pabaltijui laisvės skambesį: šiandien — visas Pabaltijis jau kuria naują ir laisvą gyvenimą, o Kazio Borutos knyga „Kryžių Lietuva“ yra tikras širdimi ir krauju rašytas dokumentas kryžių Lietuvos, kurią mes jau palaidojome, kurdami naują laisvės džiaugsmo ir grožio respubliką Lietuvą.

Teofilis Tilvytis kapitalistų ir jiems pasidavusių generolų Lietuvoje tik retkarčiais, tik artimų žmonių būrelyje išdrįsdavo padeklamuoti apie tai, kad:

„Per rugienas, per atolus

Eina senas generolas.

Generolas ir šuva —

Šunio vietoj Lietuva“.

Arba apie tai, kad:

„Lietuva, Lietuva,

Lietuvoje velniava.

Supas dirvoje rugiai,

Sukas aplink juos vagiai“.

Tai tie vagys ir generolai ir Tilvyčiui buvo uždiaupę burną. Jis savo „Artojų“ poemos negalėjo išleisti viešumon. Tik socialistinėje tarybų Lietuvoje ta poema pilna atsirado knygynų lentynose, pasiekė skaitytoją.

Tilvyčio poema „Artojų“ tai giliausia lyrika apie visą tą dvidešimties metų su kaupu laikotarpį, kuriuo lietuviams teko išgyventi taip vadinamus „nepriklausomybės“ metus, o iš tikrųjų — tai savo ir užsienio kapitalistams vergijos laikas. Tilvytis matė visas tas skriaudas, visas negeroves, visą žmogaus niekinimą, apvogimą ir kalinimą, kuris siuntėjo mūsų Lietuvoje. Jis pradeda savo poemą nuo tų laikų, kai:

„Kai suėjo sužlegėjo artojų
[pulkas,
Kai paleido, kai pasėjo į žemelę
[kulkas,
Kai užtraukė užliūliavo artojų
[liai lylia,
Kai pravirko geltonkasės aš
[rėlėms lijo.
Kai atėjo, kai užėjo šaltas ru-
[denėlis,
Ir pribiro ir prikrito žemė arto-
[jų lieliais“.

(B. d.)

—♦♦—

Pirmosios laisvos dainos

A. Rūkas

Eilėraščių knygų bruožai

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos poetai greit pajautė naujojo, išlaisvinto gyvenimo dvasią, ir laikraščių bei žurnalų puslapiuose pačiomis pirmomis laisvo gyvenimo dienomis suskambėjo naujos dainos, naujais žodžiais išsakytos, naujos nuotikos kupinos.

Tiesa, laikraščių puslapiuose atsirado daug ir paprastos žodinės akrobatikos, tuščių frazių svaidymo, nieko bendro su poezija neturintio. Tačiau tatau yra natūralu: kiekvienas audringas gyvenimo periodas būna lydimas didžio dvasios pakilimo, greta kurio žengia ir menkysta, mėginanti įvairiais būdais surasti formą, kuria išreikštų ir savo žodį. Toji menkysta taip ir lieka tik laikraščio ar žurnalo puslapiuose, o tikras, gyvas meno žodis suskamba gaivalingai ir liejasi į mases, jas keldamas, džiuginamas, vesdamas.

Ir knygomis Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos poetai pirmieji suskubo tarti laisvą žodį. Kodėl poetai? Paprasta ir aišku: kapitalistinėje Lietuvoje poetas buvo, pirmiausia, pajuokos objektas, — tai kažkoks svaikiotojas, nenuorama, kuris, kaip vienas anų laikų aukštas pareigonis yra pasakęs, „tingi pozityvų darbą dirbti“, o antra — kapitalistams poetas pavojingas tipas, nes jis nesilanksto, negarbina visokių „vadų ir vadienių“ ir drįsta teisybę į akis sakyti. Kapitalistai tikrą poetą spausdavo už gerklės, neleidami jam dainuoti, jo eilėraščių didžiausiomis žirkėmis karpdami iš laikraščių ir žurnalų, kad tik jie nepasiektų skaitytojo, kad tik neįžeistų naujo, laisvo ir teisingo gyvenimo vilties ir troškimo kibirkščių. Ir poetai kapitalizmo siautėjimo laikais rašė, braukė, pečiuję degino, neturėdami kaip paskelbti, arba į stalčius parašyta kišdavo, tik retkarčiais, slapta išdrįsdami kam paskaityti.

Su Lietuvos išvadavimu, tik pradėjus kurti socialistinę tarybų Lietuvą, poetai išlaisvino ir savo daugelį metų slaptuose stalčiuose gulėjusius kūrinius, išleisdami juos atskiromis knygomis. Ir suskambėjo laisvai ir galingai, ilgą laiką buvęs užgniauztas, žodis tokių mūsų poezijos kūrėjų, kaip Kazys Boruta ir Teofilis Tilvytis. Vyresniusius pasekė jaunesni, taip pat kapitalistų valdymo laikais negalėję laisvai pasireikšti, tai — Vytautas Montvila ir Juozas Kruminas. Kiti poetai pasineria visa savo esy-

be naujo gyvenimo kūrime ir savo talentu dainuoja jau naujus laikus, savo kūrybai ima naujas temas. Tokia Salomėja Nėris. Ji mūsų laisvo gyvenimo pradžioje duoda dvi puikias poetas — Poemą apie Staliną ir Bolševiko kelią. Pirmoji jos poema, išleista didžiausiu tiražu, pasklido plačiausiai po visą Lietuvos žemę, o išversta į rusų kalbą skambėjo didžiuliosiose Kremliaus rūmuose. Jos klausėsi tas, kuriam ji buvo parašyta — didysis vadas, mokytojas ir draugas Stalinas. Antroji poema „Bolševiko kelias“ taip pat nuskambėjo per visą Lietuvą, nes buvo atspausdinta beveik visuose mūsų laikraščiuose.

Pats pirmasis išlaisvintoje Lietuvoje laisvai uždainuoja Kazys Boruta — jis išleidžia eilėraščių rinkinį „Kryžių Lietuvos“ antrąjį pataisytą ir papildytą leidimą. Pirmasis tos knygos leidimas išėjo 1927 m., bet leidimo likimas buvo liūdnas. Kapitalistinė Lietuvos

valdžia, tarnaujanti ponams ir vagims, pamatė knygoje daug karčios tiesos apie anų metų Lietuvos žmonių gyvenimą, pamatė raginimą, kad „Gyvieji! Būkite gyventi pasiryžę ir savo vėliavos neleiskite iš delno“, ir knygą sukongfiskavo, neleidami nė vienam jos egzemplioriui pasklisti laisvės ištroškusiuose Lietuvos žmonėse.

Dabar „Kryžių Lietuvą“, išėjusi antruoju leidimu, laisvoje mūsų socialistinėje respublikoje lieka didelės vertės dokumentu apie anuos baisius laikus, poeto jautriausia širdimi išgyventus ir giliausiais teisybės žodžiais apdainuotus.

Matė Kazys Boruta baisią ir beviltę anuometinę Lietuvos padėtį ir šaukė:

„Tie kryžiai — Lietuva.
Tie vartai — Lietuva.
O Lietuva — tai mano tėviškė.
Tą naktį staugė alkanas šuva
ir kraujas tylomis tėsė: —
Ant vieškelio. Ant kryžkelio.
Sodybų.

Kazys Boruta

SUSITIKIMAS

Iš spausdinamos apysakų knygos „Saulė ant savo pečių
parnešti išėjo“

III

Ant kietų kalėjimo narų išklausiau Padūmio liūdnos pasakos. Klausiausi jo tyliai, nepertraukdamas jo kalbos, leisdamas jam išpasakoti visa, kas buvo jo širdį užgulę. Ir kai vienas kalbėjęs, neiškętęs Padūmio pasakojimo, kurį šimtą kartų buvo girdėjęs, priėjo prie manęs ir, visai Padūmio nesivaržydamas, mirktelėjo ir pasakė:

— Neklausykite jo paistymų! Jis truputį pamišęs, — ir parodė dėl akivaizdumo pirštą į galvą.

Tada aš su užuojauta pažiūrėjau į protingąjį ir paprastą:

— Būkite malonūs, netrukdykite!

O mano Padūmis su panieka žvilgtelėjo į priėjusį ir tarė:

— Kelinti metai sėdi, o proto vis dar neįgyja.

Ne vietoje įsikūjęs į kalbą, traukdamas pečiais nuėjo į šalį, o aš toliau klausiausi Padūmio istorijos. Vienu kitu žodžiu pritarėdamas, sekiau jo kalbą, perpindamas ją savo mintimis. Jo žodžiai, kartais tylūs ir ramūs, o kartais — aižūs ir pikti, pasiekdavo mano klausą, tarsi iš tolo, ir netrukė man galvoti apie skaudų mano krašto likimą, apie nelaimingą tautą, kurią šimtmečiais

engė savi ir svetimi, ir kuri, kartą suradusi tiesą, nenori jos išsižadėti ir skelbia ją visiems, nors už tai ir į kalėjimą uždaro.

Vakaras jau merkėsi kalėjimo sukryžiuotose languose, o aš vis dar klausiausi Padūmio pasakojimų ir negalėjau atsikratyti savo gailių minčių, kurios apsmė mane, kaip potvynis. Prietemoje užiant, kaip aviliui, kamerali, kilo vienas po kito galvoje klausimai ir kankino savo neatmezgamu mazgu. Tą vakarą daug ką iš naujo pergalvojau ir supratau, ko anksčiau nepastebėjau, ar neatkreipiau dėmesio. Padūmio liguistas regėjimas, tarytum atidarė man akis, ir aš pamačiau kitoje šviesoje savo kraštą ir patį save, dažnai patamsėję ieškančią ir nerandanti išeities.

Nesuradau tos išeities ir tą naktį kalėjime, nors ir pragulėjau ant šiurkščių narų su atmerkto mis akimis. Vos tik sudėdavau akis, tuoju pat metu matydavau liūdną Padūmio pasaką, kuri buvo žiauri tiesa mano krašte, ir prieš mano norą kumščios susigniauzdavo ir keldavo iš kieto guolio. O kai pakeldavau degandį galvą, prie kameros durų

pamatydavau pilką Tylenio šešėlį ir svajotojo nuliūdusias akis, kurios taip mane prislėgė, įeinant į kalėjimą.

Kitą dieną aš vėl susitikau su tomis akimis kalėjimo kieme, kai išvarė pasivaikščioti. Tylenis kosėdamas vaikščiojo po dulkiną kiemą, pritrūkdamas oro ir sunkiai atsi-krankėdamas. Staigus raudonumas užliedavo jo skruostus ir čia pat neįjaukus išblyškimas nutrindavo nuo veido bet kokį rausvumo ženklą.

Tas jo kosulys ir neįjaukus atsimainymas sulaikydavo ant mano lūpų žodžius, bet netikėtai susitikimas ir klausimų daugybė, kuri mus rišo, neleido mums susilaikyti nuo kalbos, ir mes kalbėjome. Daug apie ką kalbėjome ir skubinome kalbėti. Per penkioliką trumpų minučių, kurios mums buvo skirtos pasivaikščioti, mes spėjome paliesti visus mūsų krašto skaudžiausius klausimus, ir pro Tylenio neįjaukus kosulį, kuris nutraukdavo jo kas antrą žodį, surasti tų klausimų išsprendimą. Jokios abejonės mums neliko, kad reikia sunaikinti su nepriklausomybe atsiradusią buržuaziją, mūsų krašto didžiausią nelaimę, kuri žvėrišku godumu plėšia visą kraštą, smaugia ir kankina buvusios caro imperijos kalėjimuose ir neleidžia šimtmečių išvargintai tautai laisvai atsikvėpti ir kurti laimingą gyvenimą.

Tai gal buvo vienintelis teisingas visų klausimų išsprendimas, ir Ty-

lenis, buvęs ramus kaimo svajotojas, sudrebėjo visu savo sunykusiu kūnu ir sugniauzė pamėlynavusias kumštis:

— Taip, aš žinau, aš seniai žinau, kas reikia daryti! Ir jeigu ne aš, tai kiti padarys! — pakilo jo balsas ir staiga nutrūko uždusintas staugus kosulio, kad net visos gyslos išsitempė jo iškankintame ir pamėlynavusiame veide.

— Štai, — pakuždomis pasakė, atgavęs kvapą. — Nuo to laiko, kai sumušė mane per tardymą, kankina prakeiktas kosulys. Plaučius atkrėtė, ar kurį galą. Krauju pradėjau spiaudyti. Kalėjimo gydytojas ranka numojo — neverta vaistų gaudinti. Iš pradžių tyčia į akis lindau, o paskui įgriso. Tegu pasikaria su savo vaistais, man jie vistiek nieko nepadeda. Kad išėčiau į laisvę, gal ir galėčiau pasigydyti arba bent žmoniškai numirti. O dabar, tai ką? — nutrūko jo gergždantis balsas, ir jis pažiūrėjo į mane savo iškankintomis akimis.

Aš neatsakiau. Nežinojau, ką atsakyti. Jis atsikosėjo ir nusišpiovė juodu sukreksiu krauju ant kalėjimo kiemo dulkių.

— Netoli galas, — paskui liūdnai pasakė.

— Taip, — nesmagiai atsakiau, tarytum pats būčiau atsikranksęs krauju.

1930.

Pabaiza

Mokslo kampelis

Kalbas popieris

Tik šiol žinojome, kad žmogaus kalbą, muziką, dainavimą buvo galima užrašyti tik tam tikrose, kietos masės, plokštelės ir patefono pagalba jų klausytis. Tai sudėtingas ir brangus dalykas. Bet štai neseniai Tarybų inžinieriai išrado naują ir visai pigų būdą užrašinėti garsus paprastame popierėje. Žurnale „Ogoniok“ drg. K. Isajevs aprašo tą nepaprastą išradimą.

Maskvos Knygos namuose kelis kambarius užima „kalbančio popierio“ fabrikas. Šitos mažos įmonės ateitį, neperdant, stačiai sunku apibrėžti. Nedidelis kūrybinis kolektyvas kala naują galingą socialistinės kultūros ginklą, kuriam netolimoje ateityje lemta užimti garbingą vietą šalia spaudos, kino ir radio.

Viename iš tų kambarių stovi graži mažųjų spintelių eilė. Kiekvienos spintelės priekinė sienelė turi šviečiančią skalę su signalinėmis lempomis ir trimis mygtukais. Tose spintelėse įtvirtinti automatiniai „kalbančio popierio“ aparatai.

Kitoje fabriko patalpoje ant stalo galima matyti didelių popierio lapų stopas. Darbininkės jį piausto juostelėmis, klįjuoja ir paskui susuka ripkomis kaip kino juostas. Tai ir yra „kalbančio popierio“ fonogramos. Popierio juostelėse vingiuojasi juodos linijos, išmargintos smulkiais danteliais. Taip atrodo garso atvaizdavimas popierio juostose.

Prie vieno automatinio aparatų prieina fabriko darbininkas. Jis įjungia štepselinę šakutę į šviesos tinklą ir paspaudžia vieną mygtuką. Mažutės spintelės dūrelės atsідaro. Vidury matosi mechanizmas. Darbininkas pritvirtina ant mechanizmo špūlių popierio ripką ir pasuka kitą mygtuką. Išsibėgia plonas šviesos spindulys. Jis krenta ant garso takelio. Pasigirsta muzika.

Juosta tolydžio persisuka nuo vienos šūlės ant kitos. Ji jau baigiasi. Bet muzika nenutrūksta. Šviesos spindulys automatiškai perėina ant kito garsų takelio. Špūlės ima sukstis į priešiną pusę. Juosta atsivynioja. Muzika skamba kaip skambėjusi.

Jūs dabar kviečia pasiklausyti kalbos. Aparato programos pakeitimo technika tiek prasta, kad ją

galį atlikti kiekvienas, kas moka apsieiti su radio aparatu.

Kalba skamba aiškiai. Pranešėjas vaizdžiai skaito žinomąsias eilutes iš „Ivado į trumpą VKP(b) istorijos kursą“.

Kasgi tuo metu darosi aparate? Plonas šviesos spindulys krenta ant garso takelio. Jo pločio įvairavimas ir smulkūs danteliai iššaukia šviesos bangavimus, kurie jautriai sugauna fotoelementą, paverčiantį šviesos spindulius elektros srove. Aparatą padarytas specialus stiprintojas, toks pat, kaip radio priimtuve. Šviesos bangavimai, paverstį elektriniais ir daug kartų sustiprinti, veikia dinaminį reproduktorių — gaunasi garsas.

Optiškas garso perdavimo būdas ne naujas. Jis plačiai pritaikintas,

metus, nesusėjęs baigti pradėto darbo. Tuomet vyriausybė visą bandymo darbų organizaciją perdavė Valstybinių leidyklų sąjungai.

Pagrindinius sudėtingojo išradimo klausimus sugebėjo išspręsti bandomojo fabriko kolektyvas: inžinieriai Dyskin, Avcin, Zolotnickij, Kurbatov, Šutak, praktikas — technologas Borodianskij, poligrafistai Filippov, Sakulin ir fabriko direktorius Finko, o taip pat eilė kitų aukštai kvalifikuotų darbininkų.

Pridarius įvairiausių garsų perduodančių aparatų konstrukcijų, geriausia konstrukcija pasirodė pagal inžinieriaus Dyskino pasiūlymą.

Pilnai pavyko ir fonogramų spausdinimas poligrafiniu būdu. Tiesa, tai pasirodė nepaprastai sudėtingas dalykas. Tačiau fabriko

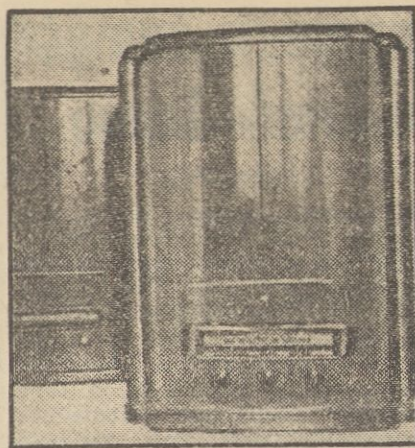
Sitai sudėtos kalbančios juostos aparate

pavyzdžiui, kinui. Kino juostose taip pat yra garso takelis. Ant jo taip pat krenta plonas šviesos spindulys. Bet „kalbas popieris“ yra naujas ir originalus šito prado pritaikymas. Prieš dvylika metų Tarybų išradėjas B. P. Skvorcovas nusistatė pakeisti brangiai kainuojančią kino juostą pigia medžiaga — popieriu garsui perduoti. Prie savo darbo jis pritraukė poligrafistus (spaustuvininkus). Po daugybės bandymų išradėjas ir poligrafijos darbininkai priėjo išvadą, kad popierinės fonogramas galima spausdinti poligrafiniu būdu.

B. P. Skvorcovas mirė prieš tris

darbininkai sugebėjo atspausdinti Pirmojoje pavyzdinėje spaustuviėje nepritaikintais tam reikalui įnagiais ir rankinių būdu keletą dešimčių bandomųjų fonogramų. Toliau mesnis fonogramų spausdinimas poligrafiniu būdu, pareikalaus visiškai naujos gamybos šakos sukūrimo — tikslios poligrafijos, galinčios verstis tokiais smulkiais matavimo vienetais, kaip mikronas (tūkstantoji milimetro dalis).

„Kalbas popieris“ turi pirmenybių ir prieš kino juostą, skambančią kine, o taip pat ir prieš specialius garsinius filmus, pagamintus celulozinėje plokštelėje arba celo-

„Kalbančio popierio“ aparatas

fane. Garsiniai filmai padauginami žinomaisiais foto kopijavimo būdais, ir dėl to iš vieno užrašų originalo negalima gauti daug kopijų. Foto kopijavimas užima daug laiko, kas irgi susiaurina garsinių filmų plokštelėse masinį paskleidimą.

Tuo būdu didžiausias „kalbančio popierio“ privalumas — tai galimumas jį greitai ir masiškai paskleisti. Svarbi paskaita, pranešimas, ižymus koncertas arba spektaklis gali būti „atspausdinami“ popierinėse juostose tūkstančiais egzempliorių per vieną parą. Lėktuvai, automobiliai, traukiniai netrukus juos pristatys į visus mūsų krašto kampus. Popierinės fonogramas bus galima pirkti, kaip knygas arba imti iš bibliotekų.

„Kalbančio popierio“ visus pritaikymo atvejus sunku numatyti. Neabejotina tai, kad jis visu pirma taps pagrindine marksizmo — leninizmo ir politinės propagandos priemone. Popierinės fonogramos padės nešti į plačias gyventojų mases įtikinantį bolševikišką žodį: partijos ir vyriausybės vadovų kalbas, aukštai kvalifikuotų specialistų paskaitas.

Popierinėse juostose galima spausdinti operas, simfonijas ir kitus didelius muzikos kūrinius, o taip pat literatūros ir dramos kūrinius, išpildytus didžiųjų meninio žodžio meistrų.

Pradedantis muzikantas arba artistas, orkestras arba saviveiklos ratelis pasinaudos pigia, prieinama popierine fonograma kaip nepakeičiama mokslo priemone.

Pirmosios bandomosios automatinio aparatų serijos ir popierinių fonogramų komplekto išleidimo uždavinį fabrikas išpildė sėkmingai. Šiuo metu kolektyvas tęsia savo nepaprastos produkcijos tobulinimo darbą.

Tarybų Sąjungos gyvenimas

Paruošiama jaunuomenė amatų mokykloms

Visame krašte plačiai rengiamasi jaunuomenės priėmimui į amatų ir pramonės įmonių bei geležinkelinių mokyklų. Zaporozės mieste numatyta organizuoti šešias amatininkų mokyklas ir penkias mokyklas fabriku darbininkams parengti. Tose mokyklose mokysis 8.000 jaunuolių. Siekiant geriau organizuoti gamybinį apmokymą, žymiai praplečiamos esamos dirbtuvės. Vorosilovgrade apygard. srityse itin plačiai organizuojamos mokyklos būsimiems fabriku ir įmonių darbininkams parengti. Vorosilovgrade ir Vorosilovske kuriamos amatų mokyklos. Kolchozų ir miestų jaunimas toms mokykloms nepaprastai domisi. ELTA.

Ukrainos kolchozams hidroelektrinės stotys

Šiais metais Ukrainos TSR kolchozuose statomos 47 hidroelektrinės stotys. Trys iš jų jau yra naudojamos. Keturiuose stotyse yra baigiami įrengimai. Kitos stotys bus baigtos įrengti ligi šių metų galo. 1941 m. Ukrainos TSR kolchozuose numatyta pastatyti 61 hidroelektrinę stotį.

Įvykdyta 91 proc. sėjos plano

MASKVA, TASSAS. Ligi spalio 5 d. Tarybų Sąjungoje žiemkenčiais buvo apsėta 33.564.000 hektarų, taigi, buvo atlikta 91 proc. plano. Kolchozai atliko 91 proc. plano. Daugelyje krašto sričių dirvos rengiamos pavasarinei sėjai. Kai kur tas darbas vyksta vis dar lėtai. Nepakankamai dirvų suariama. Tarybų Sąjungos centrinėse ir šiaurinėse apygdose, kur tam darbai baigti pasiliko jau nedaug laiko. Ukrainos kolchozai atliko trečdalį dirvų parengimo plano.

Artėja Kalmykijos respublikos 20 m. sukaktis

Lapkričio mėn. pradžioje Kalmykijos darbo žmonės paminės savo autonominės respublikos dvidešimties metų sukaktuves. Tą įžymią datą kalmykų tauta rengiasi sutikti naujais gamybos laimėjimais. ELTA.

Cukrus iš kukurūzų

Beslanovsko kukurūzų kombinata yra bandomasis cukraus fabrikas, kuris gamina cukrų iš kukurūzų. Pagamintas kukurūzų cukrus nėra nė kiek blogesnis už Amerikos fabriku aukščiausiąją kukurūzų cukrą. Fabriko stachanoviečiai stengiasi pakelti mašinų ir aparatūros gamybos našumą. Fabriko gamybos galingumas dabar yra padvigubintas. Devynių mėnesių darbo planas fabrike yra įvykdytas su kaupu.

Cukrinių runkelių derlius

Kirgizijoje jau surinkta daugiau kaip pusė cukrinių runkelių derliaus. Šiais met. cukrinių runkelių derlius yra itin didelis. Tarybų Sąjungos didvyrio drg. Fedorovo vardo žemės ūkio artelė Kalinino srityje gavo daugiau kaip 700 centnerių runkelių iš vieno hektaro, o kitoje artelėje buvo gauta iš hektaro net 1.000 centnerių. Drg. Tuparovo grandies sklype kolchoze „Kzyl - Asker“ Kaganovičiaus srityje, atskiri runkeliai sveria iki 12 kilogramų.

Darbo žmonių sveikata

Skilvio kataras

Neseniai valstiečių sveikatos skiltyse skaitytojai buvo supažindinti su daugybe priežasčių, dėl kurių žmonės, ypač kaimo gyvenimo apylostose sugadina savo virškinamąjį aparatą. Daugiausia nusiskundžiama aštriu ar nuolatinu (chronišku) skilvio kataru. Ligonis, atvykęs pas gydytoją, skundžiasi, kad jau daug metų kaip skilvis netvarkoje, prašo gydytoją prirašyti vaistų. Tačiau ligonis visai nepagalvoja apie tas priežastis ir mitybos klaidas, kurias jis kasdieną kartodamas, būtent, nesilaikydamas kukliausių higienos reikalavimų, igijo šią ilgą ir nemalonią ligą.

Skilvio kataro priežastys yra įvairios, kaip nusižengimas dietai, sunkiai virškinamas arba sugedęs maistas, per karštas, per šaltas ar per aštrus valgis, apsirijimas, per greitas valgymas, alkoholiniai gėrimai — spiritas, alus, degtinė. Dėnatūruotas spiritas ne tik sugadina skilvį, bet priveda prie apakimo. Degtinė labiausiai kenkia, kada ji geriama ant tuščios arba menkai kandus. Dažnai tenka matyti turguose, kad valstietis paima už du litus degtinės, o už du centus užkandos arba visai užkandos nepaima, girdi, greičiau galima pasigerti. Toks elgesys anksčiau ar vėliau priveda prie sunkaus skilvio susirgimo kataru. Blogi dantys, dėl to menkai sukratomas maistas taip pat apsunkina skilvį. Skilvio kataru suserga asmenys, kurie valgo tokiose valgyklose, kurių tikslas yra tik daug pasipelninti, nes čia duodamas maistas senas ir apgedęs ir jame pasigamina nuodu, ypač mėsiskame valgyje. Rūkymas, kaip ir alkoholis yra skil-

viui kenksmingas. Negera, kai pavyzdžiui, pusryčių nevalgoma, o tik pietūs ir tie dar vėlai arba pusryčius valgoma, o pietų nevalgoma. Kenkia skilvio erzinimas stipriai deginančiais vaistais, kaip rūgštimis, šarmais, aršeniuku, fosforu. Skilvio kataras išsivysto sergant aštriomis užkrečiamomis ligomis, pav. džiova, tymais, difterija, smegenų plėvės uždegimu, podagra, uremija, cholemiija.

Aštrus skilvio kataras pasireiškia nenoru valgyti, po valgio rūgštumi, oru arba nemalonių atsirūgimų, širdies pykimu, vėmimu, skaudėjimu ar spaudimu duobutėje, riemens deginimu. Vidurius išpučia, vengiama nesuvirškintu maistu. Alkoholikai vemia dažnai rytais. Rytmečiais burnoje jaučiamas nemalonus skonis, liežuvis esti apdėtas. Ligonis kartais turi temperatūros, silpnai jaučiasi. Liga užtrunka tik kelias dienas.

Tokiam ligoniui reikalinga atsigulti ir visiškai ramumas, susilaikyti nuo valgio, galima gerti nedaug šiltos arbatos. Jei ligonis nevemia o tūso, tai arbatos neduoti, stengtis pravimdyti, erzinant ryklę arba duoti gerti šilto šaušaus vandens. Jei ligonis nesitūso, tai galima duoti 1—2 šaukštus ricinos viduriams paleisti. Duoti gerti anglies kelias tabletes arba pusę valgomos šaukšto susmulkintos liepos anglies, jei labai riemu deginti, paimti sodos arbatinį šaukštelį. Pilvą iš visų pusių šiltai apvynioti, dėti šiltus kompresus ar butelius su šiltu vandeniu. Ligonio kambarys turi būti ramus ir grynas oras. Patikrinti, ar ligoniui

kartais nėra įstrigusi kyla arba, jei moteris, gal nėštumas, nes šiais atvejais būna irgi panašūs reiškiniai, kaip susirgus skilvio kataru. Antrą parą ligoniui duoti lengvą dietą — gleivinės sriubos, kisieliaus, sausainių, pieno, vėliau duodama kiaušinių. Maistas turi būti šviežias ir švarus. Jei ligonis nemėgsta pieno, galima duoti jį su kava, kakava ar sriubų pavidalu. Vengti aštrių valgių ir prieskonių, nes jie erzina skilvį. Tuojau pašalinti tas priežastis, dėl kurių ligonis gavo aštrų skilvio katarą. Jei vartojamas senas maistas, pakeisti jį šviežiu. Nebelankyti nesąžiningų valgyklų, nebegerti alkoholio. Nerūkyti, gerai sukratyti maistą.

Jei aštrus skilvio kataras užtrunka ilgą laiką ar tos priežastys, kurios sukėlė šią ligą, nuolat ilgą laiką pasikliauja, nesilaikoma jokių mitybos higieniškų reikalavimų, ypač jei žmogus iš prigimties turi silpnos sudėties virškinamąjį aparatą, susergerama nuolatinu (chronišku) skilvio kataru. Jis dar išsivysto mažakraujams, nefritikams, esant širdies ydoms, sergant skilvio vėžiu. Skilvio opa dažniausiai yra kartu su skilvio kataru lyg neperskiriami draugai.

Sveiko skilvio liaukutės, kurių yra labai daug, gamina normalų kiekį druskos rūgšties ir tam tikrų medžiagų, vadinamų fermentų, kurie kartu su rūgštimi virškina maistą. Esant chroniškam katarui minėtos rūgšties pasigamina daug ir dėl to gaunasi rūgštus kataras. Vėliau liaukos susilpnėja, skilvio sunkos kiekis mažėja ir pagaliau visai išnyksta, nes liaukos nega-

mina rūgšties nei fermentų dėl to gaunasi gleiviškas kataras.

Nuolatinis (chroniškas) skilvio kataras kartais ilgai laikosi slaptoje formoje, kai žmogus nė negalvoja, kad jis serga, retkarčiais pasireiškdamas apetito nustoju, norėjimu aštrių valgių, sunkumu, blogu skonio burnoje, ypač rytais, atsirūgimu, pilvo išpūtimu. Tarpais jis pasireiškia vėmimu, viduriavimu arba kitais viduriavimais. Ligonis suliesėja, sunyksta, tampa mažakrauju, kartais skundžiasi galvos skausmais. Chroniškas skilvio kataras sunkiai duodasi gydomas arba kartais visą amžių reikia jį nešioti.

Ligonis, nusiskųsdamas skilvio negalavimais, turi neatidėliodamas kreiptis į gydytoją, geriau vidaus ligų specialistą, kad ištirtų skilvio sunkos sudėtį, nes kitaip sunku nustatyti koks kataras — rūgštus ar gleiviškas, nes jų skirtingi gydymai. Dėl nuolatinio skilvio kataro tinkamai nesuvaldinamas maistas patenka į žarnas, jas erzina, gaunasi ir žarnų kataras.

Pačiam gydyti šią ligą negalima, nes toks gydymas neduos pageidaujamo rezultato, tik ligą labiau užtes. Taip pat, vengti gydytis pas „šundaktarius“ ar kaimo bobes, kurios dedasi šių ligų „žinovais“, nes ne vieną pacientą jie nuvaro į kapus. Pildyti gydytojo nurodymus, laikytis nustatytos dietos, suformuoti gyvenimą, tinkamai išsiilsėti, stiprinti nervų sistemą, nes nuo jos irgi daug pareina vidurių negalavimų.

Jei žmonės laikytųsi higieniškų mitybos sąlygų, normaliai gyventų, nevartotų alkoholio, vartotų šviežią ir įvairų maistą, skilvio ligų žymiai sumažėtų arba visai net išnyktų. Stud. med. P. Neverauskas

Linų vieta sėjomainoje ir žemės jiems paruošimas

prieš žiemą

Jau rudenį reikia nužiūrėti vietą linams, nes nuo žemės ir priešsėlio, t. y. vietos sėjomainoje žymia dalimi pareina linų derlius. Senas patyrimas rodo, kad pati geriausia vieta sėjomainoje linams yra antrojo meto dobilienos arba suartos kultūrinės ganyklos. Lygiai suarus dobilienos arba ganyklas, žemė būna geros struktūros, kas linams labai svarbu; be to, dobilienos ir suartosose ganyklose palyginti mažai būna piktžolių. Piktžolės linams kliudo augti, o pasilikę raunamuose linuose apsunkina rovimą ir gadiną pluoštą.

Ne visuomet dobilienos ir suartosose ganyklose būna geri linai. Neretai valstiečiai tokius plotus nelygiai suaria. Tuomet užauga neblogai, bet nevienodi linai: vietomis jie būna aukšti ir gražūs, o vietomis žemesni ir prastesni. N. vienodumas pluoštui labai kenkia, nes iš nevienodo pluošto negalima padaryti pačių aukščiausių linų rūšių. Todėl dobilienas ir ganyklas reikia stengtis galimai lygiau ir gražiau suarti. Reikia pasirūpinti tokių plūgų, kuris velėną apverčia „aukštieklų“ (veja žemyn) arba iš pradžių veją juodai nuderaskyti kultivatoriumi ar lėkštinėmis akčiomis ir tik tuomet suarti taip, kad linų sėjai išeitų visai lygi ir graži dirva.

Ilgai stovėję dirvonai ir niekuomet neartos dirvos nelabai tinka linams. Tiesa, tokiose žemėse linai neblogai auga, bet jie užauga nevienodi; iš jų negalima padaryti aukštos kokybės brukto pluošto. Kas nebruktus linus parduoda, vadinasi, kas linus skiria pakuloms, gali ir dirvonuose juos sėti, nes nevienodi linai pakuloms tinka. Šiaip gi dirvonuose linai gerai auga ir duoda nežemus derlius.

Olandai ir belgai į dobilienas retai sėja linus. Ten žemės geros; be to, per dešimtmečius jos gerai treštos ir prižiūretos. Dobilienos ten linai auga per trąšias ir dažniausiai išgula. Yra ir pas mus dirvų, kuriose netikslu linus sėti į dobilienas arba į suartas kultūrinės ganyklas. Turiu atloje pačias gerąsias Siaurės ir Pietų Lietuvos žemes. Čia ne vienas ūkininkas jau patyrė, kad linams reikia parinkti kiek prastesnį priešsėlį, nes radę dobilienoje daug azoto, linai išgula, o iš sugulusių maža nauda tebūna.

Gera linams vieta sėjomainoje po kaupiamųjų — po runkelių, sėtinų, ropių ir ypatingai po bulvių. Siems visuomet vežamas mėšlas; jiems augant, daug kartų tenka žemę purinti; to pasėkoje pagerėja žemės struktūra, — pats svarbiausias derlių nulemiantis veiksnys. Pagaliau, kaupiamųjų derlių numinant, rudenį dar kartą dirva suapurinama. Tačiau, Lietuvos T. S. R. valstiečiai retai sėja linus po kaupiamųjų: vieni šią sėjomainos vietą labai brangina, nes po kaupiamųjų gerai auga kviečiai, miežiai, žirniai, kurių kiekvienas nori pasėti galimai daugiau; antri, nesėja linų po kaupiamųjų, bijodami, kad jie neaugtų per trąšias ir nesugultų. Vis dėlto po kaupiamųjų ir ypatingai bulvienose reikėtų nevengti sėti linus: dabar šakniavaisių nemažai sodinama, todėl ir žemės iš po jų apščiai būna; gausiau patręšus po šakniavaisių pasėtus linus fosforinėmis ir kalio trąšomis, galima išvengti jų išgulimo.

Vidutinio derlingumo žemėse galima linus sėti po ankštinių, ypač žirnių. Taip negalima daryti labai geros žemės, nes tokiose dėl azoto pertekliaus linai gali sugulti; nesėja linų po ankštinių ir visai silpnose žemėse, nes tokiose linams vikiena ar žirniena per prasta sėjomainos vieta.

Lietuvos Siaurėje linai neretai sėjami po žiemkenčių. Ši sėjomainos vieta visai gera derlingesnėse žemėse, kuriose dėl išgulimo pavojaus linų negalima sėti į dobilienas. Bet ir kiek silpnesnėse žemėse galima į rugienas ar kvietienas sėti linus, ypatingai tada, kai rugiams veža mėšlo ir kai rugiena suarta du kartus: vasaros pabaigoje ir vėlai rudenį.

Olandijoje ir Belgijoje neretai linus sėja į miežienas ir avižienas. Savaimė suprantama, kad tai nėra gera sėjomainos vieta. Kur žemės silpnės ir kur linams valstietis daug neduoda perkamųjų trąšų, negali būti nei kalbos apie linų sėimą į avižienas ar miežienas. Ta-

čiau, geros, neseniai mėšlu stipriau įtręstose, geros struktūros žemėse galima ir net patartina sėti po vasarojaus linus. Tokiais atvejais linai pasėjami anksti. Liepos pabaigoje ir rugpjūčio mėn. pradžioje jie nuraunami, o liniena tuojau suariama žiemkenčiams. Linai laikomi visai geru žiemkenčių priešsėliu. Tokie linai vadinami pūdyminiais linais, nes jie atstoja prieš žiemkenčius laikomą pūdyką.

Net ir tais atsitikimais, kai valstietis nusistato linus stipriau patręšti, į nuliesintą ir su sugadinta struktūra vasarojaus jų sėti negalima, nes mėšlas linams netinka, o

perkamos trąšos žemės struktūros netaiso; blogos struktūros žemėje negali gero derliaus duoti joks augalas, t. y. ir linai.

Parinkus vietą, ku. kitais metais bus sėjami linai, būtina žemę jiems paruošti iš rudens. Kai kur išgalėjęs paprotys arti linams dirvą tik pavasarį griežtai smerktinas. Jei linai sėjami į rugieną, kvietieną ar vasarojaus, vasaros pabaigoje rąžienas reikia iš pradžių nuskusti (plonai suarti), o rudenį antru kartą giliai suarti. Jei leidžia laikas, taip pat reikia dirbti linams skirtas žirnienas, vikienas, tik ganyklas, dirvonas ir dobilienas linams prieš žiemą ari vieną kartą.

Kaip svarbus linams dirvų suariimas iš rudens, rodo visa eilė Sovietų Sąjungoje darytų bandymų. Štai iš 1 ha gauta pluošto ir sėmenų kilogramų:

Bandymų stotys	Pavasario arimas		Rudens arimas	
	Pluošto	Sėmenų	Pluošto	Sėmenų
1. Volokolamsko band. stotis 1925—1929 m.	510	490	640	540
2. Bežecko band. stotis	427	391	511	445
3. Smolensko band. stotis	620	—	660	—
4. Leningrado band. stotis	340	—	400	—

Iš nurodytų daugmečių bandymų rezultatų matome, kad visur rudens arimas duoda geresnius vaisius. Skirtumas rudens arimo naudai siekia mažiausia 40 kg. pluošto iš 1 ha ir daugiausia 130 kg. Jei linų pluošto kilogramą skaityti po tris litus, išeis kad rudens arimas padidina 1 ha pajamas už linų pluoštą nuo 120 lt. iki 390 lt. Tai labai gražus skirtumas, kurį turėtų turėti galvoje kiekvienas linų augintojas!

Pavasari dirvą suarus, linai gerai neauga svarbiausia dėl to, kad prieš sėją suartoje dirvoje mažiau būna drėgmės bei linams reikalingų maisto medžiagų ir daugiau piktžolių.

Rudenį linams dirvą reikia arti ne sekliai, bet nereikia jiems arti taip giliai, kaip cukriniams runkeliams arba kitiems šakniavaisiams. Sovietų stachanoviečiai, kurie yra gavę labai aukštus linų derlius, dažniausia rudenį arė 20 cm., t. y. 8 colių gilumu. Geresni Lietuvos T.S.R. valstiečiai rudenį sekliu nariai nei vienos dirvos. Taip suarti kiekvienas moka, todėl apie tai nėra reikalo plačiau kalbėti.

Kaip kitiems augalams, taip ir linams rudens arimas paliekamas neakėtas ir kitu būdu nelygintas iki pavasario, kad šaltis giliau siektų ir geriau išpurintų žemę.

Agron. J. Krikščūnas

Apynių priežiūra rudenį

Apyniai, kaip ir visi kultūriniai augalai, reikalauja atitinkamos priežiūros visais metų laikotarpiais.

Rudenį, kai lapai baigia kristi arba jau visai nukrenta, kartis reikia išimti ir sudėti kur į pastogę. Apynių virkščių nupiaunamos prie kelmo, paliekant galus apie metrą ilgumo. Virkščių galai paliekami tam, kad galima būtų matyti, kurioje vietoje yra apynių kelmeliai. Jokių šaknų operacijų bei apipiaustymų rudenį daryti nepatartina, nes padarytos žaizdos ilgai neužgyja, gali įsiveisti puvinys ir apynių krūmas žūti. Jei pasitaiko, kad be šaknų operacijos apsieiti negalim, tai tada apipiaustytus krūmus reikia apipilti švarių upės smėliu su trinta medžio anglies priemaiša.

Iš apynyno tarpeilių turi būti iš-

rinktos visos piktžolės, ypatingai varputys, apynių virkščių dalys ir nutrupėję lapai. Žemę apie apynių kelmelius supurenti rankiniais irankiais, tarpeiles suarti plūgu, darant išmetimus vidury eilių. Visus darbus reikia stengtis atlikti atsargiai, kad nesužeistum apynių kelmelių.

Sodinti apynių rudenį nepatartina, nes jauni daigeliai nesusipėja iki šalčių užgydyti padarytų žaizdų ir dažnai nesulaukia pavasario. Geriausias apyniams sodinti laikas yra pavasaris, nes tuomet apyniai geriausiai prigyja ir toliau gerai auga. Šiuo metu galima pasižiūrėti didesniuose apynynuose veislių, būtent: kurios mūsų klimato geriausiai auga, dera ir kurių spurgos turi daugiausia lupulino. Tokias veisles naudinga užrašyti, o pavasariui atėjus, nusipirkti ir pasisodinti.

O. S.

Kaip užtaisysim langus žiemai

Langus dėti patartina gražiai, saulėtą ir sausą dieną. Jei stiklai būna labai nešvarūs, galima valyti kreidosis tyre, muiluotu vandeniu ir denatūruotu spiritu.

Langus žiemai svarbu taip užtaisyti, kad kuo mažesnia pro juos įeitytų šalto oro ir, kad langai nerastų, būtų sausi. Langų plyšius iš lauko pusės ir iš vidaus geriausia užkiltuoti kitu, kuris gaminamas iš ruginių piklevotų miltų ir labai smulkaus smėlio. Kitas gaminamas taip: imama lygiomis dalimis ruginių miltų ir smėlio ir užpilama atitinkamu kiekiu karšto vandens. Viskas išmaišoma ir išminkoma taip, kad masė būtų tešlos pavidalo. Gauta tešla — kitas peiliu kemšamas į plyšius taip, kad jie kaip reikiant būtų užpildyti.

Užkiltuotus langus reikia bent porai dienų taip palikti, kad apdžiūtų kitas, nes užklėjus popierius ant šlapio kito, kartais popieriai ima pelėti — žaliuoti.

Klijuojamų popierių spalvą reikia priderinti prie langų rėmų. Labai nedailiai atrodo langai, apklijuoti prirašytais ar šiaip margais popie-

riais. Popierius galima priklijuoti miltų klijais, krakmolo kleisteriu ir kitais nestipriais klijais.

Tarplanges galima papuošti medžių samanomis — labai gražiai atrodo. Medžių samanas rinkti sausoru, kad jos nebūtų šlapios. Galima papuošti vata ir sausomis gėlėmis — įvairiais sausukais (šiaudiniukais). Kai kas ir visai nieko nededa į tarpulanges. Čia skonio dalykas.

O. Sakalauskaitė - Skeivienė

„Sodyba“ perka šermukšnius, spanguos es ir medų

„Sodybos“ vaisių sulčių fabrikas paskutiniu metu pritaikytas ir sulčių gamybai iš šermukšnių uogų, dėl to jų supirkimas organizuojamas visame krašte.

Uogas supirkinės visi apskričių žemės ūkio kooperatyvai. Atrodo, kad tokio supirkimo tinklo tuo tarpu ir užteks.

Šermukšnių uogos turi būti nuo šakučių nubrauktos, tačiau sveikos, nesumaigytos ir nepradėjusios pūti.

Už 100 kg šermukšnių uogų bus mokama po 30 litų.

Šį rudenį yra gražus derlius ir spanguolių uogų. Jos taip pat superkamos visame krašte per apskričių žemės ūkio kooperatyvus. Už 100 kg spanguolių mokama po 80 litų. Uogas turi būti sveikos, nesumaigytos.

Iš šermukšnių ir spanguolių gaminamos sultys. Šiuo metu Sodyba turi prigaminusi grynų sulčių apie 250.000 litrų. Sultys supiltos didžiuose katiluose po 10—20 tūkstančių litrų. Šitos sultys prisotintos angliarūkšties dujomis, pridėdama kiek cukraus, atskiedžiama virintu vandeniu ir toks gėrimas „Gaivos“ vardu visų mielai geriamas Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir visuose kituose miestuose ir miesteliuose. Praėjusią vasarą „Sodyba“ jokių būdu nespėjo gaminti „Gaivos“ — jos net ir Kaune neužtekavo.

Pagaliam mūsų respublikos pliečiai susilaukė sveiko uogų sulčių gėrimo. Sodybos tiesioginis uždavinys — prigaminti tiek sulčių, kad jų užtektų visiems. Visi gerai žinome, kad miškų uogos — mėlynės, girtuoklės, avietės, spanguolės, šermukšniai tik maža dalimi buvo žmonių sunaudojama; visas tas miškų turtas taip ir supūdavo.

Dabar miškų uogų bus gaminamos ne tik sultys, bet ir marmeladas, saldainiai. Dvi darbininkų pamainos gamina Sodyboje uogų marmeladą ir saldainius. Ir nespėja gaminti, nes Sodybos įrengimai per maži.

Sodvobos vaisių sulčių, marmelado ir saldainių fabrikos darbininkai kviečia valstiečius ir ypač jų jaunimą rinkti šermukšnius, rinkti spanguoles ir skubiai vežti į apskričių žemės ūkio kooperatyvus.

Per apskričių kooperatyvus Sodyba perka ir medų. Už medaus kilogramą moka po Lt 4.20. Medaus indai bus gražinami. Medus turi būti susicukravęs ir šviežus.

Agr. J. Strazdas.

Agr. J. Strazdas.

Naudinga pažinti augalų gyvenimą

Gyvename didžiųjų reformų gaidynė. Lūžta amžiais nusistovėjęs supratimas apie didžiulę nuosavybę mieste ir kaime. Nyksta galimybė gražiai gyventi be darbo, tuo tarpu kai milijonai žmonių turėjo sunkiai dirbti ir skurdžiai gyventi. Žmonių širdyse ir galvose šiuo metu verda ir formuojasi nauji jausmai, nauja galvosena. Tų jausmų ir minčių sukuryje verda ir valstiečių šeima. Mažumai tenka apsispręsti dėl naujų ūkininkavimo formų apkarpytame žemės plote, o didieji daugumai rūpi gražiai įsikurti naujuose žemės plotuose. O visiems stovi vienas bendras uždavinys: tiksliau išnaudoti žemę, tai yra paimiti iš žemės didesnį derlių ir sukurti sau gražesnę gyvenimą!

Šis valstiečio uždavinys kilnus, garbingas, bet ir sunkus, ypač jis sunkus dėl to, kad yra labai sudėtingas ir reikalauja didelio valstiečio išsilavinimo ir patyrimo. Tiesa, valstietis lėktuvų arba automobilį negamina, bet už tai nėra žmogaus, kuris pats vienas lėktuvą arba kurią kitą mašiną pagamintų. Mašinos gamyboje kitas žmogus gal per visą savo gyvenimą tik kurį nors vienos rūšies varžtą ir tegamina. Tuo tarpu valstiečio darbas labai įvairus, tai yra labai įvairi jo veikimo sritis, įvairi toji aplinkuma, kurioje tenka valstiečiui gyventi ir dirbti.

Kiekvienas valstietis turi žemę su įvairiais augalais, gyvulius ir paukščius ir be to dar nuolatos apsuptas oru, su kurio prajovais nuolatos tenka skaitytis.

Ar šitą savo aplinkumą valstietis gerai pažįsta?

Kaip gi ne — tikriausiai atsakys kiekvienas. Juk čia užaugau, čia nuolatos dirbu, pažįstu kiekvieną kalnelį ir slėnelį, pažįstu savo bėrio ir margės gudrumus, žinau, kad kviečiams reikia ne tik zuperio, bet ir salietros. Daug ir labai daug valstietis žino, supranta. Tačiau dauguma tų žinių yra įgyta iš tėvu

ir iš savo patyrimo. Bet tie patyrimai neretai būna netikri, apgaulingi. Tie patyrimai dažniausiai yra įgyti tik iš paviršutinio pažinimo.

Kiekvienas valstietis neabejotinai žino, kad žemę reikia tręšti, bet kodėl reikia tręšti, kurių trąšų ir kiek reikia — tik retas bent kiek tiksliai nusimano.

Visi žinome, kad karvė nori esti ir kad ji reikia šerti, bet kiek ir kurių pašarų karvei reikia duoti, norint iš jos gauti aukščiausią pieno normą, taip pat retas težinome. Tačiau, apie gyvulius ir paukščius mes vis dėlto daugiausiai nusimanome, nes jie vienokiu ar kitokiu būdu pareiškia mums kai kuriuos savo reikalavimus: prašo esti, gerti, veržiasi į gerą ganyklą ir panašiai.

Mažiausiai mes pažįstame savo augalus. Ir tai gal dėl to, kad jie visai tylūs. Ir gal dar dėl to, kad augalai mes skaitome net negyvu sutvėrimu. O tuo tarpu tik per augalus gauname ir sau ir gyvuliams maistą, tik iš augalų apsirėdome ir pastogę pasidaramė. Dėl to, atrodo, turėti vien tik išorinę pažintį su augalais yra mažoka. Ypač valstiečiui tokia pažintis yra neužtikinta. Valstietis turi pažinti augalo prigimtį, jo savybes, reikalavimus, nes tik tada jis bus tikroju šeimininku. Nors mū-

sų supratimu augalas yra nebylys, tačiau jį pažindami mes puikiai galime augalą išklauskinti, jį išbandyti ir visas jo paslaptis žinodami, galime jį priversti duoti didesnį derlių, skanesnį vaisių ir panašiai.

Negalima sakyti, kad žmonės visiškai augalų gyvenimu nesidomėtų. Pirmučiausia buvo pradėta augalų „registracija“. Mokslininkai, botanikai vadinami, pradėjo aprašinėti atskiras augalų veisles, pradėjo juos grupuoti pagal išorinį panašumą, davė augalams vardus. Neatsiliko nuo to darbo ir mūsų krašto gyventojai; ir jie stebėjo paskirų augalų gyvenimą, jų naudingumą, davė jiems vardus. Prof. Matulionis surinko ir surašė į knygą mūsų krašto žolių vardus. Geriausiai žmonės pažinojo vaistinių augalų vardus, geriausiai nusimanė ir apie tų augalų savybes gydymo srityje.

Tačiau pažinti augalą išoriniai ir žinoti jo vardą, — tai labai mažas dalykas, tai bus lygu visiškam augalo nepažinimui. Tai gerai suprata ir patys mokslininkai — botanikai, fizikai ir chemikai. Mokslininkai pradėjo domėtis augalo vidutine sudėtimi, pradėjo visapusiškai tirti augalo gyvenimą. Ir ne vien tik mokslininkų smalsumas čia veikė. Žmonių gausėjimas žemės rutulyje, pavojus dėl maisto nedatekiaus, pasireiškiantis badas dėl nederliaus, — ir šios priežastys skatino mokslininkus kiek galima greičiau pažinti augalų savybes ir surasti priemones apdrausti juos nuo sausros, nuo vandens pertekliaus ir surasti priemones didesniems augalų derliams išsigaiginti. Kitaip tariant, augalų pažinimas pasidarė būtinas ir žemdirbiui. Pradžioje augalininkystę turėjo arčiau pažinti agronomai, o jau dabar apie augalus turi daug nusiimančių ir kiekvienas valstietis. Už tai tolimesniuose šio laikraščio puslapiuose ir bus jau pravartu bent kiek plačiau panagrinėti mokslines žinias iš augalų gyvenimo.

Drangai

PAPIROSAI

„Draugai“

—GERIAUSI

Išmėginkite

—įsitikinsite!

10 št.—35 cnt.

Valst. Tabako Fabrikas Vilniuje

KĄ SAKO BANDYMŲ DUOMENYS

apie laukų arimą rudenį ir pavasarį

Kiek atsiliepia vasarojaus derliui laukų suarimas rudenį ir pavasarį yra mūsų lauko bandymų stotyse išaiškinta bandymais, kurių duomenys šiame straipsnyje paduodami. Prieš pradėdami kalbėti apie bandymų duomenis, manau būsiu tikslu pasakyti keletą žodžių apie pačias bandymų stotis, kuriose tie laukų arimo bandymai daryti. Tos bandymų stotys yra įkurtos nevienodo sunkumo ir gerumo žemėse ir skirtingose klimatinėse sąlygose. Tas padaryta dėl to, kad kiekvieną tiriamą klausimą galima būtų tiksliau ir pilniau išaiškinti ir, kad visi mūsų ūkininkai galėtų gauti bandymų duomenimis pasinaudoti.

Tose bandymų stotyse, be kitų klausimų, buvo tiriamas ražienų ir antramečių dobilienu arimo laiko klausimas. Čia šiuos klausimus skyrium plačiau panagrinėsime.

I. Ražienų arimas rudenį ir pavasarį. Ražienų arimo laiko bandymai daryti šia schema:

1. arta rudenį,

2. arta pavasarį.

Rudenį arta vėlai (spalių mėn. pabaigoj arba lapkričio mėn. pradžioj), o pavasarį — anksti (balandžio mėn. arba gegužės mėn. pradžioj). Rudenį suarti sklypeliai, iki antro nario pavasarį arimo, buvo nuakėjami, vėliau ruošiant sėjai kultivuojami ar drapakuojami. Pavasarį suarti sklypeliai tuojau pat buvo nuakėjami. Pavasarį suartuose sklypeliuose be akėčių kitas puvinimo įrankis nevertotas. Čia tenka pastebėti, kad šiame bandyme tręšimas, sėja, pasėlių priežiūra ir derliaus valymas abiejų narių buvo vienodas. Ši arimo laiko bandymą darant sėtos avižos.

Ražienų arimo laiko bandymų sunkiose, geroje žemėje padaryta iš viso 12 (Joniskėlio — 4, Dotnuvos — 5 ir Rumokų bandymų stoties — 3), o lengvoje žemėje tik 2 (Alytuje — 1 ir Varėnoje — 1). Vidutiniai derliai skyrium sunkių ir skyrium lengvų žemių paduodami lentelėje.

Vidutiniai avižų derliai centneriais (po 100 kg) iš ha.

Bandymo narys	Sunkiose žemėse		Lengvoje žemėje	
	Grūdų	Šiaudų	Grūdų	Šiaudų
1. Artą rudenį	18,4	36,1	15,6	16,75
2. Artą pavasarį	17,2	34,6	14,8	15,25

Iš šių vidutinių duomenų matome, kad sunkiose, geroje žemėje rudeninis arimas davė 1,2 cnt. arba 6,7% grūdų ir 1,5 cnt. arba 4,3% šiaudų daugiau už pavasarinį arimą. Panašūs skirtumai gauti ir lengvoje žemėje, pavyzdžiui, rudenį ariant gauta grūdų 1,6 cnt. arba 5,4%, o šiaudų — 3,0 cnt. arba 9,8% daugiau kaip pavasarį ariant.

Šie bandymų duomenys aiškiai rodo, kad tiek sunkiose, tiek lengvoje žemėje rudenį ražienas suarus gaunamas aukštesnis avižų derlius kaip pavasarį suarus.

II. Antramečių dobilienu arimas rudenį ir pavasarį.

Dabar pažūrėkime kiek arimo laikas atsiliepa į avižų derlių antramečio dobiliuose. Antramečio dobilienos artos trims laikotarpiais:

1. arta rugsėjo mėn. pradžioje,
2. arta spalio mėn. pabaigoje ir
3. arta anksti pavasarį.

Visais trimis laikotarpiais artos dobilienos 18 cm gyliu. Rudens arimai iki žiemos neakėti, nekultivuoti ar kitu koku įrankiu nepurenti. Pavasarį, suarus trečiąjį bandymo narį, visi trys bandymo nariai dirbti lėkštesnėmis akėčiomis ir kitais atitinkamais įrankiais. Stebint paruoštą sėjai žemę išrodė, kad rudenį suartų sklypelių žemė buvo puresnė, geresnės struktūros, mažiau turėjo paviršiuje velėnų ir tos pačios velėnos smulkesnės kaip pavasarį suartuose sklypeliuose. Tręšimas, sėja, pasėlių priežiūra ir derliaus valymas visuose bandymo nariuose buvo vienodas. Bandymui sėtos avižos eiline sėjama mašina skersai arimo sklypelių. Pasėtos avižos kai kuriais, ypač sausesniais, metais rudenį suartuose sklypeliuose geriau sudygdavo ir vėliau augdavo kaip pavasarį suartuose sklypeliuose.

Antramečių dobilienu arimo laiko bandymai daryti tik sunkiose ir vidutinio sunkumo žemėse. Tokių bandymų padaryta iš viso 14 (Joniskėlio — 4, Dotnuvos — 5 ir Rumokų bandymų stotyje — 5).

Visų bandymų vidutiniai derliai centneriais iš ha gauti tokie:

	grūdų	šiaudų
arta rugsėjo m. pradžioje	18,1	36,7
arta spalio m. pabaigoje	17,3	35,8
arta anksti pavasarį	16,0	31,0

Iš šių skaičių matome, kad dobilienos suartos rugsėjo mėn. pradžioje davė avižų grūdų 0,8 cnt arba 4,4% daugiau už dobilienas suartas spalio mėn. pabaigoj ir 2,1 cnt arba 11,6% daugiau už suartas anksti pavasarį. Panašiai yra ir su šiaudų derliumi. Reiškia, rudenį anksčiau suartos dobilienos davė didesnį derlių už vėliau suartas. Tačiau, vis dėlto, dobilienos suartos nors ir vėlai rudenį davė aukštesnį derlių už dobilienas suartas anksti pavasarį. Pavyzdžiui, dobilienos suartos spalio mėn. pabaigoj davė 1,3 cnt arba 7,2% didesnį avižų grūdų derlių už dobilienas suartas anksti pavasarį.

Peržvelgę ražienų ir dobilienu arimo laiko bandymų duomenis galime daryti išvadą, kad laukus vasarojaus sėjai reikia suarti rudenį ir joki būdu nepalikti to darbo pavasariui, nes rudeninis arimas duoda didesnius derlius už pavasarinį arimą. Be derliaus padidėjimo reikia atidėti dar dėl to, kad rudenį arimui yra daugiau laiko kaip pavasarį, arba, kitaip tariant, rudenį ardami tiksliau paskirstome ūkyje esančią darbo jėgą.

Dėl ko gi rudenį suartos dirvos duoda aukštesnius derlius už pavasarį suartas dirvas? Tą galima paaiškinti tuo, kad rudenį suartose dirvose susidaro geresnė dirvožemio struktūra, susikaupia augalams dau-

giau drėgmės kaip pavasarį artose. Tas įvyksta taip: rudenį suartose dirvose žiemą vanduo šaldamas plečiasi ir drasko arimo grumstus į atskirus mažus trupinėlius ir padaro trupinę, taip vadinamą „šalčio“ struktūrą. Ši trupinė struktūra dirvai labai svarbi, nes tokia dirva pavasarį greičiau sušyla, kadangi čia tarp tų trupinelių susidariusiais tarpais gali vaikščioti oras ir vėdinti dirvą, ir, be to, tokia dirva iš gilesnių sluoksnių vandens negarina. Visi esame pastebėję, kad purios dirvos tik paviršius apdžiūva, o giliau ji ir net labai sausais laikotarpiais palieka drėgną, neįdžiūva. Puri, gerai vėdinamoji dirvoje augalai šaknys be kitų maisto medžiagų gauna pakankamai joms reikalingo oro (deguonies), tad aišku, kad čia pasėti augalai gali geriau derėti, kaip supuolusioji dirvoje.

Žinoma, ir neatroji dirvoje gali per žiemą susidaryti panaši trupinė struktūra, tik ją pavasarį dirvą ardami sugadiname. Juk pavasarį sunku pagauti arimui tinkamas momentas ir, labai dažnai tenka arti perslapią dirvą. Tokia arima dirva suviserčia dideliais grumstais, tepasi nuo trinties ir verstuvų ir gadinasi struktūra. Slapią dirvą ariant sudarytus grumstus nevisuomet pavyksta akėčiomis išakėti ir dažnai tenka vėl tam tikslui panaudoti ir tuo būdu dirvos struktūrą gadinti. Laukti kol dirva pradžiūsi irgi negalima, nes tuo suvėlinama sėja, o sėjos suvėlinimas aiškiai neigiamai atsiliepia į derlių. Rudenį galima arti ir slapią dirvą, nes žiemos šalčiai slapią arimo blogumus pašalina.

Pavasarį ariant yra pavojus, ypač sausesniais metais, dirvą perdžiuvinti.

Ir, pagaliau, dar viena priežastis dėl kurios rudenį geriau arti kaip pavasarį, tai ta, kad rudenį suartose dirvose greičiau supūva ražai ir likusieji augalų šaknys, kurios virsta sekantiems augalams maistu, už tai čia pasėtas vasarojaus geriau dera.

Dipl. agr. P. Kadziauskas

Ką pasakytų savo šeimininkui prabilusi karvė, serganti snukio ir nagų liga

„Šeimininke! Gelbėk mane, aš labai blogai jaučiuosi: man skauda liežuvis, lūpos, dantų smegenys... Rodosi, kad nasruose viskas degte dega. Iš skausmo negaliu liežuviu visai pajudinti. Apie valgį negaliu ir galvoti, nes mažiausias pašaro prisilietimas prie burnos gleivinės sukelia baisų diegimą.“

Sellių negaliu užlaikyti. Jos driekiasi man jau kelintą dieną iki žemės.

Nemažiau skauda man ir tešmuo. Jį išbėrė pūslės, kurių ypač daug prisirado ant spenių.

Mane baisiai kankina tavo žmona ir merginos, tapydamos išbertus spenius.

Kai buvau sveika ir merginos melždavo mane, jausdavau si labai smagiai, net užmigdavau iš malonumo. Gi dabar, kai jos mane melžia, nežinau kur dingti iš skausmo. Kad galėčiau, aš jas suspardyčiau ir subodyčiau. Pasižiūrėk, šeimininke, kokie nuo to pasidarė mano speniai: ištinę, pilni žaizdų...“

Pirmiau aš buvau labai greitai. Man norėdavosi bėginti ir šokinėti, — net mažiausiai sparų užpulta pakeldavau savo uodegą aukštyn ir galėdavau vėją aplenksti. O dabar kas iš manęs beliko? Sunkiai begaliu pastovėti, o kai reikia eiti, tai vargiai judu, nes baisiausiai skauda nagas: atsirado tarpnagys žaizdų.

Brangus šeimininke! Tu čia esi galingiausias ir gali man, mano giminei ir mano bičiulėms padėti. Todėl išklausyk mano prašymą ir ką aš prašysiu, tai vykdyk.

1) Aprūpink mane švari vandeniu, kad jį galėčiau gerti, kada tik tai noriu.

2) Esu visai susilpusi ir nepajėgiu sukramtyti kieto pašaro. Įberk man į vandenį pus-

ryčiams, pietums ir vakarienei vieną — kitą saują sėlenų.

3) Kad nagos nepradėtų pūti ir jų nenuvartų, laikyk mane kuo sausiausiai. Dėlto krėsk man kasdien galimai daugiau švarių sausų šiaudų.

4) Nepasigailėk atvežti gydytoją — jis teikia pagalbą nemokamai.

5) Ateity apsaugok mane nuo šios ligos. Aš apsikrėčiau nuo kaimynų karvių, kurios sirgo snukio ir nagų liga ir Tu apie tai žinotai. Todėl, jei ateity kaimynų gyvuliai susirgtų šia liga, nebeleisk prie jų nė manęs ir nė mano dukterų ir apie ligos pasirodymą tuojau pranešk mūsų keturkojų gydytojui.

6) Neužilgo aš turėsiu vaiką. Jis labai jautrus šiai ligai. Jei jis apsikrės, tai tuojau numirs. Prašau gelbėti jį. Kaip tik jis užgims, tuojau išnešk jį į kitą visai sveiką tvartą ir girdyk jį sveikų karvių pienu.

7) Nebeleisk į tvartą pirklių, nes pastarieji ko tai žiūri man į nasrus ir gali apkrėsti mane.

8) Mano didžiausias bičiulis avys, ožkos ir kiaulės, nemo kančios žmogiškai kalbėti, pavedė man prašyti Tave, šeimininke, kad Tu susirūpintum ir jomis: apsaugok jas nuo apsikrėtimo snukio ir nagų liga, gi susirgus joms tuojau pranešk apie tai gydytojui, laikyk mano bičiules sausame šviežiais šiaudais pakrėstame tvarte ir šerk jas minkštą pašarą.

9) Mano prašymą perduok, šeimininke, ir kitiems karvių ir mano bičiulių laikytojams, kad ir jie žinotų, kaip gydyti ir apsaugoti mano seseris ir bičiules nuo šios mūsų rykštės.

10) Tikiuosi, kad šis mano prašymas liks Tavo atmintyje ir Tu jį vykdysi!“

Vet. gyd. K. Jašinskas

GYVULIŲ ŪKIO ATEITIS

Žmogaus gyvenime būtinais reikalingas reikmenis mes gaudavome ir ateity gausime mainais už žemės ūkio produktus. Todėl ir mūsų gėrbius priklausys, nuo to, kaip mes sugebėsime savo žemę išnaudoti ūkiškoms gėryboms gaminti.

Gyvename vidutiniame klimate, kur vasaros neilgos, oras nepastovus, laike javų dorojimo dažnais metais perdaug lyja. Tokiose sąlygose geros javų brandos negauname, arba išaugusius javus rudens lietus apgadina. Bet mūsų sąlygose gerai auga pašarinės žolės ir šakniavaisiai. Pirmos žolės šienai išdžiovinti dažniausia giedrių oru būva pakankamai. Rudenį atolus ir vėlyvuosius mišinius galime suauginti. Todėl mūsų gamtos sąlygose pašarų gamyba yra galima.

Dirvas turime neturtingas mineralinėmis, augalams maitintis reikalingomis, medžiagomis. Taip pat jose nedaug yra puvesių. Tokiose dirvose net didesnį kiekį piktinių trąšų beriant, gerų javų derlių gauti neįmanoma. Reiškia ir dirvų našumą, arba derlių aukštumą galime pakelti tik gyvulininkystę išugdę.

Pas mus žemė padalinta mažomis arba vidutinio dydžio normomis. Tokiuose ūkiuose užauginti gerus ir vienodos kokybės javų grūdus neįmanoma. Be to, javų ūkis nedaug, palyginus, darbo rankų reikalauja ir čia lengvai pritaikomos mechanizuotos priemonės — žemės ūkio mašinos. Taip pat javų ūky veik visi darbai atliekami pavasarį, vasarą ir rudenį. Per žiemą čia nedaug darbo būva. Smulkiam valstiečiui darbo rankų dažniausia kiaušius metus netrūksta. Todėl jam parankiau toks ūkis, kur visus metus šeimos nariai rastų darbo. O toks ūkis yra gyvulių ūkis, nes čia ir žiemą ir vasarą darbo užtenka.

Gyvename pažangos ir tempo amžiuje. Šitokiuo metu gyvenant, žmogui, nuolat reikalingas pinigai.

Jo neturint negalima pasinaudoti naujoviškais gyvenimo atsiekimais, kitaip sakant, tenka pasilikti gyvenimo užpakaly. Žinote, kad grūdų ūky į žemę įmestas pinigai grįžta tik po metų arba kiek greičiau. Smulkiam valstiečiui, verčiantis grūdų ūkiu, dažnai tektų be pinigų pabūti, reiškia atsilikti nuo gyvenimo. Tinkamai suorganizuotas gyvulių ūkis duoda nuolatinės pajamas, nes už bekonus, pieną ir kiaušinius pinigų galima gauti kiekvieną mėnesį. Atrodo, kad visokiems sumetimais mums reikia eiti prie gyvulių ūkio.

Per paskutiniuosius 20-tį metų mūsų krašte gyvulių ūkis pakilo. Bet kiekvienas atsimena tuos laikus, kada 2 paras eilėje ištovėjęs tekdavo bekonus pusdykiai atiduoti, arba kada pienas nebeapmokėdavo jo vežiojimo į pienines.

Šitokie prisiminimai daugeliui gali sukelti abejones, ar išvystytas bekonų ir pieno ūkis vėl nesusilaiks panašaus likimo. Dabar abejonėms ir baime vietos nebeturėtų būti. Tokių laikų, kada pagamintų produktų nebus kur dėti, nebesulauksime.

Anais laikais mums „vadovavo“ Smetonos valdžia, kuriai nerūpėjo darbo valstiečių reikalai. Iš kitos pusės vakarų imperialistinės valstybės, ekonomiškai mus pavergusios, kaip norėjo, taip mus išnaudavo. Už valstiečių darbą ir rūpesčių užaugintus bekonus ir pagamintą sviestą jie primedavo tik tiek liuksusinių prekių, kiek tų prekių sunaudodavo turtingieji Lietuvos žmonės. Dabar mes esame Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunginis narys. Šiandien turime jėgą, kuri mus nuo bet kokių išnaudojimo apgins. Be to, Socialistinėse Respublikose nebūva atsilikimų, kad pagamintų produktų perteklių reikėtų deginti, į jūras versti ar kaip nors kitaip naikinti. Socialistinėse Respublikose visos pagamintos gėrybės paskirstomos visiems žmonėms, su-

mokant gamintojams už produktus prideramą atlyginimą. Socializmas siekia ūkinį žmonių gyvenimą taip sutvarkyti, kad žmonės galėtų pertekliu gyventi. Socialistinėse Respublikose žmonių gėrbiui kylanč, gyvulininkystės produktų suvartojimas taip pat kils. Todėl baimė, kad užaugintų gyvulių arba pagamintų gyvulininkystės produktų nebebus kur dėti, yra be pagrindo.

Lietuvos Tarybų Socialistinė Vyriausybė taip pat yra įsiūlikusi, kad mūsų tėvynės šviesesnė ateitis ankštai rišasi su gyvulių ūkiu išvystymu. Todėl, nusavinant dvarus, visi dvarai, kur buvo geri gyvuliai yra suvalstybtinti. Geros dvarų bandos suvalstybtintos tam, kad būtų iš kur smulkius valstiečius aprūpinti veisliniais gyvuliais. Tiesa, šiemet, dėl pašarų stokos, su gyvulių ūkiu bus sunkumų ir vargo. Bet nebuvo dar tokio vargo ir tokių sunkumų, kurių kantrus ir darbštus mūsų valstietis būtų nenugalėjęs. Ir ateinančią žiemą daugiau ir sumaniau šerdami gyvulius juos išsimaitinsim. Nereikia skubintis išparduoti geresnių gyvulių, ypač piningesnių karvių. Ūkinė Respublikos įstaigos užpildo Sąjunginėse Respublikose stipriųjų pašarų ir pasiūlė joms pirkti pas mus gerų melžiamų karvių, telyčių ir veislinių bulių.

Be to, ateity visi veisliniai gyvuliai bus išanksto garantuotomis kainomis nuperkami. Todėl turintieji gerus veislinius kontroliuojamus gyvulius, neapleiskite jų užlaikymo ir kontrolės darbų. Tokios konkurencijos valstiečių veisliniam prieauginiui, kokią sudarydavo dvarininkai, nebebus.

Būsimo mūsų gyvulių ūkio pagrindas liks karvės. Nugriebto pieno kiekis duos pagrindą vystyti kiaulių ir paukščių ūkiams. Nugriebtas pienas yra svarbiausias maistas kiaulių prieauginiui ir būti-

nas vištoms, kaip baltyminių medžiagų šaltinis. Todėl, jei yra rimtas reikšmas sumažinti galvijų skaičių, parduokite tik pačias blogiausias karves, kad pieno netekę nepakenktumėt kitoms svarbioms gyvulių ūkio šakoms.

Arklininkystėje reikėtų siekti išsiuginti stiprų darbo arklių, atitinkantį pažangiam ūkiui. Arklius turime tiek pagerinti, kad atsiradęs perteklius galima būtų parduoti.

Avininkystėje turėsime daugiau susirūpinti. Gyvename vėsime klimate, kur reikalingi kailiniai ir šiltesni vilnoniai drabužiai. Jų niekas mums nepagamins, bet turėsime patys pasigaminti. Atitinkamos valstybinės įstaigos avių ūkiui plėsti išdėbami planai, kad ta gyvulių ūkio šaka valstiečiams apsimokėtų ugdyti. Tiesa, smulkiam ūkyje vargas su avių ganymu, bet vartojant tam tikrus gardus, ganymo bėdos atpuola. Iki šiol vienam valstiečio ūkiui pas mus išpuolė nepilnos 2 avys. Šį rudenį reikėtų padauginti iki 3-jų. Todėl visas veislei tinkamas jaunikles avytes arba patys palikit veislei, arba kaimynams parduokit.

Paukščių ūkio plėtimą vyriausybė skatins ir remis, nes dėl didelio skaičiaus smulkių valstiečių ūkių, paukščių ūkiui vystyti sąlygos geros. To ūkio apsimokėjimas taip pat užtikrintas, nes paukščių gaminama produkto — kiaušinių — kuo kitu pakeisti negalime.

Dabartiniai mūsų gyvuliai pažangiam gyvulių ūkiui yra perprasti. Gyvulių gerinime atskirų valstiečių darbas bus remiamas taip, kad jiems apsimokėtų veislinius gyvulius, ypač reproduktorius laikyti.

Gyvulių ūkio vystyme ir gerinime Žemės ūkio Liaudies Komisarjatas valstiečius ne tik piniginiu remis, bet, skubos keliu, paruoš skaitlingesnius kadrus agronomų, gyvulininkystės technikų ir veterinarijos gydytojų.

Agr. A. Leščinskas

Žagarės valsčius pirmasis baigė žemės pertvarkymo darbus

Nuskambėjus radijo garsui, kad Žagarės žemės pertvarkymą baigė pirmoji, iš visų kampelių pasipylė telefoniniai pasiteiravimai, kaip čia taip skubiai pajęta atlikti darbas. Paaiškėjus, kad pertvarkymo darbas atliktas dar ir pavyzdinai, apylinkių matininkai telefonu klausia patarimų, kaip jiems dirbti, kad neatsiliktų.

Pirmomis š. metų rugpiučio dienomis Žagarės valsčiaus žemės ūkio komisijos pirmininkas drg. Mažeika susikvietęs kelis asmenis tarėsi, kaip čia idealiau praveisti žemės pertvarkymą. Po trumpo pasitarimo matininkas Čerkauskas, pirmininkas Mažeika, šias eilutes rašas, komisijos ir kompartijos narys Kavaliauskas ir agronomas Kemėsis, sudarė aktyvą ir nutarė: jei norim gerai, skubiai ir teisingai praveisti žemės pertvarkymą, tai vienam mėnesiui teks atsisakyti nuo bet kokie asmens patogumo ir svarbiausia miego. Na, bet tai nepersenusiems vyrams nesudaro sunkumo...

Tuoju emėms darbo. Suorganizuojame darbą brigadomis. Darbo pasisekimo paslaptis yra tinkamas darbo suorganizavimas. Gerai darbą suorganizavus, per 10 dienų, 13. VIII Žagarės v. žemės fondas, sudarytas iš daugelio smulkių ir išmėtytų vienetų, buvo aprašytas, paskirtas kandidatams ir matavimas savo ruožtu ėjo pilnu tempu. Visi dirbo nuo šviesos iki šviesos. Užsibrėžtam pertvarkymo darbui jėgų visiems užteko.

Naujoji gadynė reikalauja kritikos, todėl ir mes, prisipažinime, norėjome, kad mus iškritikuotų ir kad vėliau netektų raudonuoti ir po keliskart perdirbinėti projektus. Todėl neprasilenkdami su Valstybinės Komisijos nuostatais ir negalėdami projekto rodyti natūroje, mes vis dėlto provizoriniai susiprojektavome ir pasiženklino laukais ženkais ir patys studijavome savo pagamintus projektus, kaip jie atrodytų natūroje. Po to su nekantrumu laukėme galutinio leidimo.

Pagaliau ateina žinia: leidžiama vykdyti. Mielas skaitytojai, už didžiausią pinigą nebūtum sulaukęs brigadierių: jie žaibu aplėkė kiekvienas savo uždavinį ir pasipylė laukuose artotai, ženklindami sklypų rubežius, pasirodė gražūs stulpai ir apie juos kapčiai.

Žagarės V. Ž. Ū. Komisijos stachanoviečiai žemai: mat. Čerkauskas, vidury pirmininkas M. Mažeika, brigadų tvarkytojas Kl. Danta. Aukščiau iš kairės: komisijos narys — V. Gručas, agr. A. Kemėsis, komisijos nariai A. Kavaliauskas ir J. Prancutis.

Pirmas kapčius grąžina žemę buvusiam savanoriui naujakuriui Pamparui, kurį buvusio režimo šalininkai išpardavė iš varžytinių. Kai jį išmetė iš ūkio, jo žmona alpo su ketvertu mažamečių kūdikių, o dabar verkia iš džiaugsmo prie savo apleistos trobelės. Pamparas sako žmonai: „eikš motyn, pasilsėsime ant pirmo kapčiaus, „geri“ žmonės mus išmetė iš ūkelio ir jei ne Stalinas, tai jau savo amžių būtumėme užbaigę svetimoje pastogėje“. Daug gaudžių scenų teko matyti brigadų darbininkams. Jos tokios aštrios, tokios jaudinančios, kad ilgai bus atminty...

Brigados darbus baigė, o Komisijos pirmininkas Mažeika tuojau duoda į Šiaulius telegramą: „Rugsėjo 27 dieną 16 valandą visus žemės pertvarkymo ir paskirstymo darbus baigėme visu 100%“.

Laukiame dokumentų įteikimo naujakuriams. Darbus apvairkuojame spalio 4 dieną, sušaukdami didžiulį mitingą, į kurį suvažiuo ne tik patys gavusieji, bet daugis atsivežė ir žmonas bei vaikus tos didžiulės žagariečių šventės paminėti.

Mitingas ir džiaugsmas dar turėjo padidėti, nes žaibo greičiu atlėkė žinia, kad Žagarė stovi pirmoje vietoje visoje LTSR.

Tokio džiaugsmo niekas netikėjo. Netikėjome ne mes brigadieriai, nors žinojome, kad nesame paskutiniai.

Sensacija po sensacijos: čia esame pirmutiniai, čia ruošiamės mitingą, nemokamą kino visiems žemę gavusiems, čia vėl staigiai atlekia žinia, kad pas mus, kaip ir pirmą darbą atlikusį valsčių, atvyksta iš Kauno ir Šiaulių svečiai.

Iš pat ryto žmonių būriai, orkestras su pakelta nuotaika laukia ženklų, komisija ir matavimo brigados akis įbedusios į tą pusę, iš kur laukia svečių. Atūžia du juodi automobiliai. Atvažiuoja: Lietuvos KP(b) Centro Komiteto atst. drg. Nikitinas, Valstybinės Komisijos pirmininkas agr. A. Žukauskas, Šiaulių apskr. ž. ū. k. pirmininkas Bakutis, apygardos žemės tvarkytojo pareigas einąs agr. Petraitis ir apskr. agronomas V. Mikolaitis. Svečiai susipažįsta su žemės pertvarkymo bylomis ir visa raštinės medžiaga, duodančia vaizdą. Svečiai nuodugnai susipažįsta su visomis detalėmis, stato komisijai klausimus ir sužino, kad iš fondo aprūpinta 231 šeima: 4 kumečiai, 50 mažžemių su did. šeima, 34 bežemiai su did. šeima, nuomininkai, mažžemiai su mažesnėmis šeimomis ir įvairūs bežemiai, iš viso 143 šeimos. Visi gavo 1266 ha. Miestelio darbininkams aprūpinti palikta 78 ha. Iš to ploto bus duodami darbininkams daržai. Kita žemė paskirta įvairiems valstybės bei organizacijų reikalsams. Visas fondas 1801 ha.

Svečiai iš ž. ū. k. būstinės nuėjo prie didžiulės minios žmonių ir, orkestro lydimi, sykiu su išsirikiausia eiseną nuėjo į turgaus aikštę. Ten įvyko mitingas. Drg. Mažeika atidarė mitingą. Kalbėjo drg. Nikitinas. Pasipylė ovacijos. Minia sveikino drg. Staliną ir viena kumetė įteikė drg. Nikitinui gėlių puokštę perduoti drg. Stalinui. Gėlėmis apdovanoti ir kiti svečiai. Drg. Nikitinas vaizdžiai nušvietė, kad žemė buvo caro, dvaro ir kitų kapitalistų ir kad tą žemę, kurios taip norėjo Lietuvos liaudis, davė Stalinas. Po drg. Nikitino gražų žodį tarė Valstybinės komisijos pirmininkas drg. Žukauskas.

Taip pat kalbėjo į gavusius žemę apskr. ž. ū. k. pirmininkas drg. Bakutis ir valsčiaus viršaitis drg. Kavaliauskas.

Čia pat buvo įteikti pažymėjimai trims gavusiems žeme: nuskriaustam naujakuriui, senam bežemiui ir vienam jaunam bežemiui. Tai buvo simbolinis įteikimas pažymėjimų, nes dėl laiko stokos kiti pažymėjimai numatyta atiduoti kino salėje.

Už visus naujakurius žodį tarė ir padėką drg. Stalinui ir vyriausybei išreiškė gavęs žemės bežemis Vincas Lukošius.

Mes, pravedusieji žemės paskirstymo darbą, esame patenkinti patėkę į stachanoviečių eiles ir iš savo patirties galėtume duoti kitiems dirbantiems patarimą: sistematizuotas planingumas, noras, energija ir socialistinis pasišventimas. Tai ir bus greito darbo paslaptis.

K. Danta

Naujas Žemaitijos valstiečių gyvenimas

Amžius vargus kentėjusi, amžius nešusi pažeminimą ir panieką, pagaliau ir Žemaitija laisvai atsikvėpė. Bent kartą ir valstiečio veidas linksniau nušvito ir miestelio darbininkas atsikvėpė. Šiandie visa Žemaitija įsitraukusi į entuziastišką darbą, šandie visi pilksermėgiai lietuviai gyvena naujomis reformomis, žemės pertvarkymo nuotakomis.

— Mes pastatysime tokią Tarybų Lietuvą, kokia pirma buvo tik svajonė, — pareiškė jaunas darbininkas nuo Kurtuvėnų.

Važiudamas žinojau, kad valstiečiai pritaria visai tai revoliucijai, kuri mūsų krašte vyksta, skaičiau laikraščiuose, kad valstiečiai gausiai dalyvauja mitinguose, bet tokio didelio pritirimo Tarybų valdžiai ir jos siekimams nesitikėjau. Toks didelis kaimo žmonių entuziazmas su dideliu pasiryžimu kurti naują, laimingą socialistinę ateitį mane nustebino.

— Atsiranda vienas kitas, kuris su abejojimu žiūri į Tarybų valdžios darbus, daugiausia iš dvarininkų ir daugiau pasiturinčių tarpų, bet tokių mažą tepasitaiko, — pareiškė darbininkas iš Vaiguvo miestelio.

Parvažiuoju į savo gimtąjį Užventį.

Sekmadienis. Mokyklos patalpos sausakimšai perpildytos. Dauguma susirinkimo dalyvių seni ūkininkai, pergyvenę caro ir žiaurius smetoninius laikus. Aš pakviečiamas kalbėti apie socialistinius Tarybų Sąjungos laimėjimus. Kalbu apie porą valandų, ką davė Tarybų valdžia ir Komunistų Partija Tarybų Sąjungos darbininkams, jaunimui, moterims, kaip rūpinamasi Tarybų Sąjungoje brangiausiu kapitalu — žmogumi. Kalbu apie nepaprastai didelę pažangą, padarytą Tarybų Sąjungoje per pastaruosius 20 metų visose srityse, tiek pramonėje, tiek žemės ūkyje. Pabrėžiu, kad tokią didelę pažangą, tokių milžiniškų laimėjimų atsiekti tegalima tik socialistinėje santvarkoje, kur nėra išnaudotojų ir išnaudojamųjų.

Baigiu. Valstiečių akyse pritirimas ir pasitikėjimas ateitimi.

Einu į Užventio dvarą, kur yra įsikūrusi valsčiaus žemės ūkio komisija. Iš žemės ūkio komisijos patalpų sutinku išeinantį seną dvaro kumetį, gavusį žemės:

— Gavau tą žemę, kurioje, mano tėvas, būdamas dvaro baidžiauninku, liejo kraują ir prakaitą. Jį ant šuns mainė. Aš šią žemę mylėsiu ir tinkamai prižiūrėsiu, nes ji yra mano tėvo ir mano krauju ir prakaitu nupirktą ir iš Tarybų vyriausybės dovanai gauta.

Kitas senukas sako: — „Daug

metų vargau, svetimiesiems ponams vergaudamas, pusininkaudamas ir nuomodamas. Nors senatvės sulaukęs turėsiu žemės gabalėlį, kurios niekas neleis iš varžytinių už keliasdešimt litų“.

Patalpose randu apsivertusius darbu žemės ūkio komisijos narius. Užventio valsčiuje į žemės fondą paimta žemės apie 4500 ha. Prasių žemei gauti yra paduota virš tūkstančio. Visų prašytojų patenkinti neįmanoma. Valstiečiams žemė jau pradėta dalinti, bet dalinimo darbai užsitęsia dėl matininkų trūkumo. Daugumas buvusių dvarų savininkų žemės gauna, bet kilę iš aukštų ponų giminių, kurie baudiavos metu plakė žmones ir pasakutiniu laiku žiauriai elgėsi su darbininkais, tie žemės negauna. Užtat dabar tie ponai subruzdavo rašyti prašymus, kasdien lando žemės komisijoje, net vaikšto po kumečių ir valstiečių bakūzes ir prašo pasirašyti, kad jie buvę darbininkams geri ir nori, kad darbininkai pasirašytų ir prašytų žemės komisiją, kad jiems paliktų žemės.

Nusiskundžiama, kad labiausiai tuo pasižymėjo ir žemės ūkio komisijai įkyrėjo Spyglių dvarininkas Liseckis, kuris labai lando po kumečių bakūzes, prašydamas protekcijos.

Tuo tarpu į žemės ūkio komisijos patalpas atėjo darbininkas Šitkienė ir atsinešė dvarininko Lisecko raštelį, kad jis už darbą jai nesumokėjo 40 litų. Atėjo kitas kumetis, vėl skundžiasi, kad ponas Liseckis jam už darbą nesumokėjęs 89 lt. Prašo ponui, kaip nesąžiningam, žemės nepalikti, o jam paskirti ketletą hektarų. Bet pono Lisecko nesąžiningumas labiausiai išlindo po to, kai buvo apmatuota jo dvaro žemė. Liseckis savo vardu turėjo apie 150 ha ir savo giminaičio kun. Macijausko vardu buvo oficialiai persirašęs 76 ha. Bet prieš žemės valdymo kun. Macijauskas nesikišo. Dabar apmatavus dvaro žemę, vietoje 76 ha, rasta 180 ha. Vadinasi, virš 100 ha dvarininkas nuslėpė ir visą laiką nemokėjo mokesčių.

Ir kituose dvaruose rasta po mažiau ar daugiau nuslėptos žemės, pav. Lapiškių dv. pas Šimkevičių 30 ha ir kt.

Aplankiau savo apylinkės pažįstamus. Nauji derliai suvalyti, rugiai rūpestingai išėti, bulvės baigiamos kasti. Nors derliai šiemet ir blogesni, tačiau kūlės metu jai vai neblogger byra.

— Į pasitaikančius nenormalumus žiūriame kaip į laikiną reiškinį, kuris, susiformavus gyvenimui, turės greit praeiti. Mes pasitikime Tarybų valdžią, — pareiškė valstiečių komiteto narys. Ad. J—as

Giedresnis naujas Tauragės apskrities valstiečių gyvenimas

Kaip visur kitur, taip ir Tauragės apskr. valstiečiai Smetonos valdymo laikais gyveno sunkų ir nedėkingą gyvenimą. Valsčių viršaitais daugumoje buvo aršūs smetonininkai, todėl valsčiuje atlikti menkiausia reikala valstiečių nesmetonininkui buvo neįmanoma. Pačios valsčių tarybos taip pat buvo sudarytos didelėje daugumoje vien iš smarkių tautininkų pakalikų. Net ir seniūnais buvo skiriami tik „savi“ šauliai arba žvalgybos agentai. Dabar tas viskas jau liko praeityje. Naujasis gyvenimas eina šuoliais, tvarkomas naujų žmonių, kurie stengiasi viską sutvarkyti, viską išspręsti taip, kad ilgas metus susintas šio apskrities valstietis galėtų atsigausti.

Mokesčius šios apskrities valstiečiai dabar moka laiku ir be jokių raginimų. Taip pat ir kitas jiems uždėdamas prievolės stengiasi sąžiningai atlikti. Kaimuose tarpe atskirų valstiečių išnyko rietenos, nesugyvenimas: vienas kitam stengiasi padėti. Labai madoj pasidarė talkos. Prie visų darbų šios apskr. valstiečiai eina gana gausingomis talkomis. Sėjos darbai atlikti laiku ir labai gerai. Žemę valstiečiai šiemet dar geriau išdirbo, negu kuriais kitais metais. Žiemkenčių šiemet kai kuriuose Tauragės apskrities valsčiuose pasėta daugiau, negu pereitais metais. Šiuo atžvilgiu

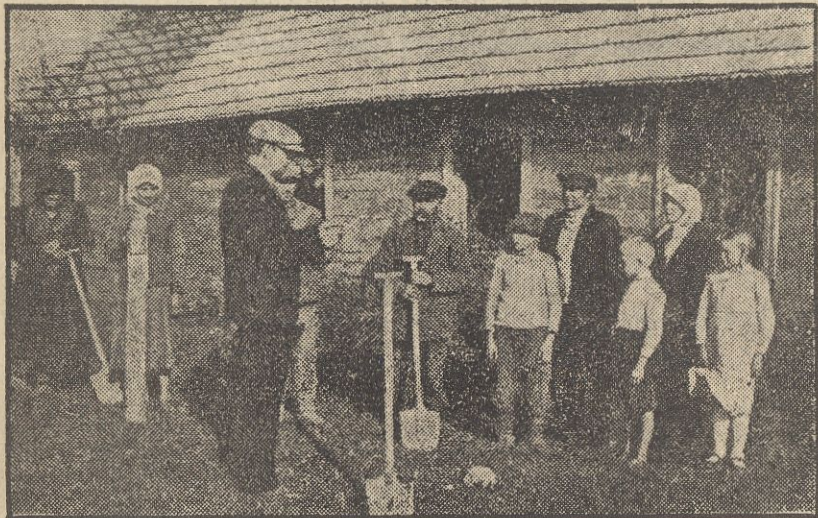
ypač pasižymėjo Eržvilko, Nau-

miesčio ir Tauragės valsčiai. Gyvulių Tauragės apskr. valstiečiai taip pat turi gerų. „Maistui“ šiuo metu labai daug pristatoma avių ir bekonų. Kaimuose valstiečiai daro susirinkimus, kuriuose aptariami jiems rūpimi klausimai. Daugelyje vietų steigiami įvairūs kursai, ruošiamos politinio lavinimosi parskaitos. Laikraščių skaitymas šios apskrities valstiečių tarpe taip pat labai paplitęs; daugelyje kaimų projektuojami bendri, kolektyviniai laikraščių skaitymai. Šitoks laikraščių skaitymas turi gana gerą pasisekimą: vakarais susirinkę valstiečiai, vienam skaitant, klausosi ir bendrai viską, ką randa laikraščiuose, išnagrinėja. O tas, žinoma, duoda daug naudos. Svėkšnos valsčiuje kai kuriuose kaimuose tokiuose valstiečių susirinkimuose nagrinėjama konstitucija ir net skaitoma VKP(b) istorija.

Turgai Tauragėje ir kituose šios apskrities miesteliuose dabar būna gana dideli. Valstiečiai labai patenkinti, kad vyriausybė nacionalizavo stambiąsias prekybos įmones ir tuo užkirto kelią privatiems asmenims išnaudoti valstiečius.

Valstiečiai labai noromis, kuo tik gali, padeda naujai žemės gavusiems savo kaimynams įsikurti.

J. Remeikis.

Pirmininkas M. Mažeika grąžina naujakuriui Pamparą į jo buvusį ūkėlį. „Gerai“ žmonės mus išmetė iš ūkelio ir jei ne drg. Stalinas, tai savo amžių būtumė užbaigę svetimoje pastogėje“.

„Pirmas kapčius“. Naujakuris Pamparas sako žmonai: „eikš motyn, pasilsėsime ant pirmo kapčiaus“.

IŠ VISO KRAŠTO

Domisi Stalino konstitucija ir visasajunginės komunistų partijos istorija

Žeimelis, Šiaulių apskr. Išlaisvinus mūsų kraštą iš skurdo ir buržujų išnaudojimo, kaip visuose mūsų jaunutės LTSR kampuose, taip ir Žeimelyje pakilo gyventojų susidomėjimas VKP(b) istorija ir Stalino Konstitucija, kuri laiduoja visiems gyventojams darbą, uždarbį, socialinę apsaugą ir teisę į laimingą gyvenimą.

J. Ber... Otas

Talkos be alkoholinių gėrimų

Žeimelis, Šiaulių apskr. Vietos apylinkėje giliai buvo įleidusi šaknis bloga tradicija, talkomis kuilian, linus raunant ar kt. būtinai vartoti alų, vyną ar degtinę. To pasekoje valstiečiuose kasmet įvykdavo keletas nelaimingų atsitikimų. Ši rudenį talkos taip pat vyksta, bet svaigalus labai retai kas bevarvoja. Žmonės pradeda vis labiau suprasti, kad socialistinėje tėvyneje turi būti keliama darbo našumas ir piliečių kultūringumas.

J. Ber... Otas

Sveikatingumo paskaitos valstiečiams

Žeimelis, Šiaulių apskr. Jau kuris laikas Žeimelyje liaudies namuose skaitomos sveikatos srities paskaitos. Skaito vietos sveikatos punkto ved. gyd. drg. Stungys. Paskaitų metu klausytojai supažindinami su džiūvos ir kitų ligų apsikrėtimu ir apsisaugojimo ir gydymosi priemonėmis. Paskaitų pasiklausyti susirenka daug valstiečių.

J. Ber... Otas

Veikiame

Šilo-Pavėžupys. Spalių mėn. 13 d. Šilo-Pavėžupio pradž. mokykloje įvyko Profsąjungos Gaugarių kultūrinės grupės narių susirinkimas. Susirinkimo tikslas — švietimo reikalų aptarimas. Tą pat dieną buvo atidaryta apylinkės darbininkų skaitykla. Į skaityklą pareina Tarybų Lietuva, Valstiečių Laikraštis, Tiesa ir kit. Be to, atidaryti rusų kalbos kursai. Vadovauja Šilo-Pavėžupio pradž. mokyklos mokytojas Juozas Klimaitis. Reikėtų įsteigti ir radio punktą.

V. P.

Pasižada pakelti darbo našumą

Mes, Gaugarių, Šilo-Pavėžupio, Kerėžių, Gelučių, Dvar. ir kit. apylinkių žemės ūkio ir kit. darbininkai, susirinkę Šilo-Pavėžupio pradž. mokykloje, skaityklos atidarymo proga, primame šią rezoliuciją:

Mes, aukščiausi išvardintų apylinkių darbininkai, atsidėkodami savo mylimai Kompartijai ir Vyriausybei už darbininkams pakeliamą atlyginimo ir sudarymą sąlygų šviestis ir lavintis, nutariame: visi pakelti darbo našumą ir visur, kur tik bus reikalingas, su visu atsidėjimu padėti Kompartijai ir Vyriausybei.

Visi mes seksime Drg. ir mokytojo Stalino pėdomis ir aukosime mylimai Socialistinei Tarybų Lietuvai savo darbo jėgas.

Visą savo darbą aukojame tau, mylimai Socialistinė Tėvyne!

Darbininkų Parašai:
1940 met. spalio mėn. 13 dieną.
Šilo-Pavėžupis, Saukėnų valsč.

Jaunimas šviečiasi

Veduviškis, Rokiškio apskr. Įsteigus čia komjaunimo kuopelę, jaunimas pradėjo kultūrinę ir švietis. Kai smetoniniais laikais jis neskaitytė nė vieno dienraščio, tai dabar net 10 komjaunuolių skaito dienraštį, savo organą, „Komjaunimo Tiesą“. Kas anais laikais buvo sensacija, dabar pasidarė tikrovė. Taip pat komjaunuoliai per susirinkimus skaito VKP(b) istoriją, rengia vakarus, pasilinksminimus ir t. t.

Koresp. J. Varnas

Iškilmingai įteikti dokumentai

Mažeikių apskr., Laižuvo Valsčiaus Žemės ūkio Komisija spalio mėn. 12 d. pirmoji baigė žemės dalinimo darbus visoje apskrityje. Šiame valsčiuje į Valstybinį Žemės Fondą buvo paimta 1272 ha. Valsčiaus mažžemiai ir bežemiai — 162 asmenys gavo 930 ha žemės. Miškų žinybos žinion ir kitiems reikalingas paskirta 334 ha ir Laižuvo miestelio praplėtimui 8 ha.

Spalių mėn. 14 d. įvyko gavusiems žemės valstiečiams dokumentų įteikimas. Pas valstietį Knabiką Stumbrų km. susirinko tos apylinkės valstiečiai, gaunantieji žemės, apie 100 asmenų. Iš Mažeikių atvyko Apskrities Žemės ūkio Komisijos pirmininkas Jastrumskis, Žemės Tvarkytojas Matiejūnas ir LKP(b) Mažeikių Apskomo narys Vaitelavičius, kuris anksčiau buvo Laižuvo valsč. Ž. ū. K.-jos pirmininkas. Iš Laižuvo atvyko visa Valsčiaus Žemės ūkio Komisija su pirmininku Geležiniu ir matininkais Čyžu ir Gurskiu.

Valstiečių susirinkimą atidarė

Valsčiaus Komisijos P.-kas Gelžinis, pranešdamas valstiečiams, kad jie šiandieną gaus tai, ko taip seniai troško. Apskrities Žemės ūkio Komisijos Pirmininkas Jastrumskis pasveikino valstiečius ir paaiškino, kieno dėka jie gauna žemės. Žemės Tvarkytojas Matiejūnas pasidžiaugė, kad šiandien valstiečių svajonės gauti žemės yra išsipildžiusios ir palinkėjo sėkmės naujuose darbuose gautoje žemėje. Be to, pareiškė padėką Komisijai ir matininkams sumaniai ir greit darbus atlikti. Žodį tarė ir darbus vykdęs matininkas Čyžas, kviesdamas valstiečius nesigailėti į gautas žemes įdėti darbo.

Po to vyko žemę gavusiems valstiečiams dokumentų įteikimas, kurių išdalinta virš 50. Visi gavusieji gauta žeme labai patenkinti. Valsietis Česnauskas gavęs 7 ha žemės sako:

— Visą amžėl sunkiai dirbau svetimiems, o dabar ant senatvės tapau laisvas ir galėsiu dirbti sau.

Valstietė Legaudienė Agota, drebančiom rankom su džiaugsmo ašaromis akyse, ryžtingai pasirašiusi 9 ha žemės gavimo aktą sako:

— Nebereiks vyrai eiti į Latviją uždarblauti ir vaikams pas ūkininkus vargti.

Įteikus dokumentus, padėkos žodį tarė valstiečiai Sidabras ir Norkus, džiaugdamiesi, kad dabar jie sulaukė tikrai teisingo žemės padalinimo.

— Mes valstiečiai širdingai dėkome Komisijai, Vyriausybei, Komunistų Partijai, Raudonajai Armijai, o svarbiausia Draugui Stalinui už mūsų išlaisvinimą ir žemę aprūpinimą, — pareiškė valstiečių atstovai.

Po to valstiečiams buvo parodyta jiems paskirti sklypai. Valstiečiai apžiūrėjo gautus sklypus, susipažino su naujais kaimynais ir tarėsi įsikūrimo reikalais. Spalių 14-toji to valsč. valstiečiams buvo didelė šventė ir bus ilgai atmenama.

Br. Volkia

Džiaugiasi gavę žemės

Bikūnai, Zarasų apskr. Daug šio kaimo bežemių ir mažžemių gavo žemės. Visi džiaugiasi, kad turės savo žemės ir nebereiks eiti kapituliams bernauti. Daug žemės gavo Vasaknų dvare, kuriame jų seneliai bei tėvai dar ėjo baudžiavą ir nešė rekrūtus. Visi gavusieji žada darbu įrodyti, kad jie tikrai tos žemės yra verti.

L. Slapšinskas

Pasiryžę įsteigti kooperatyvą

Bikūnai, Zarasų apskr. Šiame kaime norima įsteigti kooperatyvą, kuris galėtų aptarnauti prekėmis plačią apylinkę ir tuo palengvintų valstiečiams prekių įsigijimą, nes artimiausias miestas yra tik už 10 km. Šio reikalui tvarkyti yra išrinktas komitetas. Sumanumui visi pritaria ir tikimasi, kad sumanymas neužilgo bus įgyvendintas. L. Slapšinskas

Nepalikime vaikų be priežiūros

Vaiguva, Užvenčio vlsč. Šiaulių apskr. Netoli Vaiguvo miestelio, Pavaiguvio km., yra gavęs sklypelį žemės pilietis Šaučikovas. Spalių mėn. 10 d. minėtas valstietis su žmona išėjo į laukus bulvių kasti. Namie palikę du mažamečiai vaikai: vienas apie 2, kitas apie 5 m. amžiaus. Tėvai išėdami dirbti paliko krosnyje besikūrenančią ugnį, o kad vaikai negalėtų išbėgti į laukus, namo duris iš lauko pusės užrakino. Vaikai, bežaisdami su ugnimi, uždegė namo vidų ir, užsiliepsnojęs visam namui, kartu su degė. Gaisrą likvidavus, buvo rasti suanglėję vaikus kūneliai.

A. G.

Komjaunimas judina apylinkės gyvenimą

Leipalingis, Seinų apskr. Šios apylinkės jaunimas energingai stojo po raudonąja darbo vėliava kovoti už gražesnę, šviesesnę socialistinę Lietuvą ateiti.

Pirmiausia Komjaunimo s-gos skyrius įsikūrė Leipalingyje, Riečiūose, Gailūnuose ir kituose kaimuose. Dabar šiame valsčiuje veikia 10 skyrių, kuriems priklauso 27 kaimų jaunuoliai-ės. Iš viso Leipalingio valsčiaus skyriams priklauso 280 narių. Nariai savo ir kaimyniniuose skyriuose skaito referatus, paskaitas, rengia kultūrinės pramogos, padeda valstiečiams sudoroti derlių ir daugybę kitų naudingų darbų atlieka. Pavyzdžiui, Leipalingio skyriui priklauso virš 30 narių. Iš jų tarpo 10 komjaunuolių, nuėję į Kamorūnų dvarą, suvežė per dieną 26 vežimus šieno ir dobilų. Tai pati 10 narių brigada, vadovaujama drg. Gusakovo. Leipalingio km., valstiečiui Patulekui sukrėvė žaginiuose visą sieną. Taip pat to skyriaus nariai vakarais renka Liaudies namuose, kur skaito VKP

(b) istoriją, nagrinėja Stalino konstituciją ir kt.

Neblogiausiai veikia ir Riečiūų skyrius, vadovaujamas Mykolo Večkio.

V. J-s.

Valstiečiai džiaugiasi kainų pakėlimu

Pandėlys, Rokiškio apskr. Paskutiniuoju laiku vyriausybei pakėlus gyvulių, pieno ir kitų žemės ūkio produktų kainas, valstiečiai yra labai patenkinti ir dėkingi savo valdžiai už jų reikalų supratimą. Sako, tautininkai daug mėgdavo plepėti apie „kainų žirkles“, o nieko nesiimdavo nenormaliam kainų skirtumui tarp pramonės gaminių ir žemės ūkio produktų pašalinti, o dabartinė vyriausybė be ilgų kalbų tai padarė.

M.

Žengiame į naują gyvenimą

Bartininkai. Reikia pažymėti, kad vos susidarius liaudies vyriausybei, čia pirmiausia įsikūrė Komjaunimo sąjunga, į kurią susisipietė tautos žiedas — jaunuomenė. Komjaunimiečiai jau padarė keletą susirinkimų, gegužinių. Gauta ir pelno. O tai reikalinga, nes turima labai daug išlaidų — reikia įsteigti knygynėlį, įsigyti vėliavą, sutvarkyti orkestrą. Visa tai reikalauja darbo ir lėšų, bet jaunos entuziastingos širdys pasiryžusios dirbti. Paskutiniuoju laiku komjaunuoliai supažindinami su Markso — Engelo — Lenino — Stalino mokslu. Tuo tikslu ruošiami referatai. Be to, komjaunuoliai sparčiai mokosi internacionalą ir kt. dainų. Jau ir dabar kultūringuose pasilinksminimuose aidai „Jeigu karas rytoj“, „Ei, lygumos...“ ir kitos dainos. Komjaunimui vadovauja energingas mokykl. V. Eidukaitis.

Taip pat prieš kurį laiką įsisteigusi ir profsąjunga aktyvina savo veiklą. Dažnai daromų susirinkimai, pasikalbėjimai. Jų būstinė — buv. parapijos salė.

Apskritai, organizacinis gyvenimas eina pilnu tempu.

A. Paliulis

Valstiečiai pageidauja pertvarkyti valsčius

Rugsėjo 28 d. įvyko Čedasų, Rokiškio apskr. profsąjungos, kompartijos skyrių narių ir plačios apylinkės valstietijos gausus susirinkimas, kuriame tarp kitko buvo pageidauta panaikinti Panemunio valsčių, o jį įsteigti Čedasuose.

Panemunio valsčius yra tik 6 kilometrų nuotolyje nuo Pandėlio valsčiaus, o apie 26 km. ligi Juodupės valsčiaus. Gi Čedasai stovi, kaip tik pačiame spindulio viduryje su veil vėliavodu nuotoliu (apie 16 km.) ligi Pandėlio valsčiaus ir ligi Juodupės valsč. irgi apie 16 km.

Prieš Didįjį karą, valsčius buvo Čedasuose, Panemunyje valsčių įsteigė ir palaikė įvairūs didžturčiai, dvarponiai ir smetonos pakalikai, panemunietis V. Mironas.

Susirinkime vienbalsiai buvo priimta rezoliucija, kurioje pageidaujama valsčių atkelti į Čedasus. Be to, buvo išrinktas iš 5 asmenų, valstiečių komitetas, kuriam pavesta rūpintis valsčiaus į Čedasus atkėlimo reikalu.

L. J.

Kyla susidomėjimas avių ūkiu

Girdžiai. Iki šiol apylinkės valstiečiai avių ūkiu mažai domėjosi. Kai kas avių visai nelaikė, o kitų laikė tik savo reikalams. Vilnų kainos buvo tiek žemos, kad didesnį avių skaičių laikyti, neturint pigių ganyklų, buvo nuostolinga. Niekas nesirūpino nei jų gerinimu, nei priežiūra. Avys buvo veisiamos gliminingu būdu ir kergiamos su nesubrendusiais ir veislė dar netinkama avims. Užtat avys buvo išsigimusios, menkos ir davė mažai ir blogos kokybės vilnų. Dabar, kada vyriausybė pažadėjo avių ūkį padaryti pelningu, daugumas į tai atkreipė dėmesį. Stengiamasi daugiau avių veislė palikti ir avių rūšį pakeisti kultūrinų veislių veislinėmis avimis.

V. Pinkevičius

Pagerbti liaudies didvyriai

Pievėnai, Mažeikių aps. 1940 m. rugsėjo mėn. 22 d. Pievėnų Kompartija, komjaunimas ir profsąjunga iškilmingai paminėjo žuvusius dėl liaudies laisvės kovotojus: Juozą Garelį ir Vytautą Gečą.

J. Garelis yra gimęs ir augęs Pievėnų km. Jis visai apylinkėje yra gerai žinomas, kaip doras, teisingas ir garbingai kovojęs už liaudies išlaisvinimą. Už savo teisingą darbą buvo ištisus metus kankinamas kalėjimuose. Mirė kalėjime pačiame laisvės prieaušry 1940 m. birželio 6 d. Tai buvo paskutinė smetoniškojo režimo auka.

Antrasis liaudies kovotojas V. Gečas buvo žiauriai 1920 m. Pašerkšnės dvare, Tirkšlių val. Plechavičiaus gaujos nukankintas. Jam buvo išsukinėtos rankos ir kojos. Palaidotas Pievėnų kapuose.

Šiems dvasios galiūnams pagerbti Pievėnų komjaunimas, kompartija ir profsąjunga pasikvietė Tirkšlių v. komunistinių organizacijų atstovus, kurių priėmė atvyko LTSR Aukščiausiosios Tarybos atstovas Jonas Taurinskis ir kompartijos sekretorius Vl. Tiškus.

Minėjimo dieną į Pievėnus suplaukė keliolika tūkstančių žmonių. Organizacijų atstovai ant žuvusiųjų kapo padėjo vainikus. Atstovas J. Taurinskis pasakė kalbą. Sugiedota Internacionalas.

Miestelyje buvo sakomos prakalbos apie dabartinę padėtį. Žmonės su noru išklausė atstovų kalbą, o ypač savo seno bičiulio dr. Jono Taurinskio, kuris liaudies yra mylimas ir gerbiamas.

Pievėniškis

Reikalinga biblioteka

Saldutiškis. Čia jau visi pribrędę bibliotekos steigimo klausimas, nes apylinkės skaitančioji visuomenė, ypatingai jaunimas, knygos reikšmę pilnai supranta.

— Apylinkėje yra daug besimokančių rusų kalbos. Perkasi vadovėlius ir mokinaisi patys, arba padedami senesnių žmonių, kurie tarnavę rusų kariuomenėje ir rusų kalbą gerai moka.

A. S.

Valstiečiai dirba dieną ir naktį

Obelių valsčiaus apylinkėje vyksta bulvių ir runkelių valymas. Valstiečiai stengiasi darbą atlikti kaip galima greičiau, nes dažnas rudens lietus gerokai ji sutrukdė. Tenka pastebėti valstiečius renkant bulves ar raunant burokus naktį mėnesienoje. Tas faktas aiškiai parodo, kad valstiečiai supranta, jog dirba ne ponams ir išnaudotojams, o sau ir savo socialistinei tėvynei.

Koresp. Juozas Kriauna

Pageidauia rusų kalbos pamokų

Gruzdžiai, Šiaulių apskr. Spalių 1 d. prasidėjo Gruzdžiuose kontrolasistentų kursų klausytojams mokslas. Kursus lanko 35 asmenys, kurių tarpe 5 mergaitės. Kursantai pageidauja, kad kursuose prie specialaus ir bendrojo lavinimo dalykų, būtų įvesta rusų kalbos pamokos. Kad nenukentėtų tiesioginio mokslo darbo našumas, kursantai sutinka rusų kalbos pamokas klausyti savo laiku.

Tikimasi, kad kontrolasistentų kursų pravedimo vadovybės personalas atkreips į tai rimtą dėmesį. Kursantas Ant. Motiejaitis

Gausiai stato bulves į kooperatyvus

Panemunis, Rokiškio apskr. Lietuvių paskelbus, kad prie visų kooperatyvų bus perkamos bulvės ir mokamos geros kainos, šios apylinkės valstiečiai sukruto vežti bulves į supirkimo vietas. Pardavus rudinį bulvių perteklių, valstiečiams atkrinta bereikalingas rūpestis saugoti bulves nuo šalčių ir sutaupoma daug šiaudų, kurie, ypač šią žiemą, bus labai reikalingi pašarui ir pakratams.

B. Spyras

Didžiausieji Lietuvoje aliejaus fabrikai

„RINGUVA“

Kaune, tel. 41715 ir 41693. Šiauliuose, tel. 704

siūlo pieno perdirbimo bendrovėms geriausios rūšies

sėmenines išspaudas

Apsirūpinkite išspaudomis dar senomis kainomis

UŽSIENIO GYVENIMO APŽVALGA

Vokietijos Anglijos oro karas

Amerikos pranešimai

NJU-JORKAS, 16. (TASSAS). „Nju-Jork Herald Tribune“ praneša, kad per vakar dieną įvykdytus Londono puolimus buvo sukelta labai daug gaisrų, tačiau tuos gaisrus greit pavyko lokalizuoti. Bombos sugriovė dujų tiekimo vamzdžius ir vandentiekį. Puolimai buvo vykdomi bandomis, kurios sekė viena kitą po 5 minučių laiktarpio. Priešo lėktuvai skraidė apie 10.000 pėdų aukštumoje. Viename Londono priemiestyje buvo sugriauti du kinoteatrai ir keli kiti pastatai.

„Nju-Jork Post“ Londono korespondentas praneša, kad per paskutinį Londono puolimą buvo padaryta daug nuostolių įvairiems pastatams ir gyvenamiesiems namams. Korespondentas perėjo kelis miesto kvartalus, kuriuose buvo išbyrėję visi langų stiklai ir kilę daug gaisrų. Viena iš pačių gražiausių slėptuvių, pastatytų vietos gyventojams, sugriuvo nuo bombos, sprogdusios 500 metrų nuo slėptuvės.

Junaited Pres pabrėžia, kad nei zenitinė artilerija, nei aerostatai, esantieji miesto rajone, negalėjo sutrukdyti vokiečių puolimų.

Nežiūrint Londono puolimų, vokiečių aviacija bombardavo dar 25 sritis vidurio ir pietų vakarų Anglijoje. Vokiečių lėktuvai puolė tokiu pat būdu, koku puolė spalį 14 d., kai jie atskrido iš rytų, padarė ratą ir nuskrido į savo tikslus. ELTA.

Vokiečių pranešimai

BERLYNAS, 16. (TASSAS). Vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė praneša:

Vakar anglų lėktuvai vėl numetė bombų į gyvenamuosius namus ir ūkininkų sodybas vidurio ir vakarų Vokietijoje. Civilių gyventojų tarpe yra užmuštų ir sužeistų žmonių.

Vokiečių aviacija puolė svarbius karinius taikinius pietų ir vidurio Anglijoje ir, pirmoje eilėje, pačiame Londone. Numesta daug didelio kalibro bombų į karines dirbtuves, transporto įrengimus, tiekimo bazes, o taip pat į uostų įrengimus. Abiem Temzės įlinkio pusėm kilę gaisrai, taip pat Viktorijos dokų rajone kilę gaisrai buvo matomi iš Lamanšo pakraščio.

15 X priešas oro kovose neteko 38 naikintuvų, vokiečių aviacija neteko 7 lėktuvų.

Du povandeniniai vokiečių laivai nuskandino šešis ginkluotus prekiavus prieš laivus, kurių bendras tonazas siekia 36.800 tonų. ELTA.

Vokiečių spauda pažymi, kad oro puolimai Anglijoje įgauna vis didesnio naikinimo charakterį. Dabartinių metu bombardavimai yra nukreipti į visus žymesnius miestus ir pramonės rajonus Anglijoje. Anglai sustiprino Londono apgynimą, bet tuo pačiu susilpnino kitų Anglijos miestų gynybą. Paskutinėmis dienomis į Anglijos sostinę buvo numesta daugiau kaip 200.000 kg bombų. Į Liverpulį ir kitus Anglijos pietryčių miestus buvo numesta daugiau kaip 350.000 kg bombų. Didžiosios Britanijos oro laivynas per tą patį laiką Vokietijoje ir jos užimose srityse numetė nuo 6.000 iki 8.000 kg bombų.

Jungtinių Valstybių spaudos ir agentūrų korespondentų pranešimu,

naktį į spalį 15 d. ir tos dienos rytą Londonas buvo itin stipriai bombarduotas. Buvo padaryta stiprių apgadinimų ir yra įregistruota daug aukų. Miesto apvalymas nuo griuvėsių sudaro daug sunkenybių. Spalį 14 d. vyriausybė pasiuntė 5.000 kareivių valyti Londono gatves.

Vokiečiai pradeda vartoti naujos sistemos bombas — konteinerius, išmetančius daug mažesnių fugasinio veikimo bombų. Tokia didelė konteinerinė bomba sprogsa ore ir iš savęs išmeta daug mažų bombų. Jos nukritusios į miesto rajoną sukelia daug sprogimų ir atlieka daug sugriovimų.

Roiterio agentūra praneša, kad naktį į spalį 15 d. anglų aviacija skraidė Vokietijoje ir bombardavo svarbius karinius objektus Berlyne bei kituose Vokietijos miestuose. Prancūzijoje stipriai buvo bombarduotas Havro uostas. ELTA.

ITALŲ ANGLŲ KARAS

ROMA, 16. (TASSAS). Stefano agentūra praneša, kad vakar į Gibraltaro uostą įplaukė keli anglų karo laivai, kurių tarpe buvo didelis kreiseris ir keturi smarkiai apdaužyti minininkai. Kada iš laivų buvo išnešami užmušti ir sužeisti, visą uostą buvo apsupusi policija.

Spėjama, kad šitie laivai priklausė anglų eskadrai, kuri Maltos srityje buvo susirėmusi su italų laivyno pajėgomis. ELTA.

SUSTIPRINIMAI Į GIBRALTARĄ

Žiniomis iš Berlyno, paskutinėmis dienomis į Gibraltarą atvyko daug anglų transportų su karo medžiaga ir kariuomene.

Anglų karo laivai ir lėktuvai sustiprino kontrolę Gibraltaro vande-

nyse. Kiekvienas laivas, nežiūrint kam jis priklausytų, bus nukreipiamas priverstinu būdu į Gibraltaro uostą patikrinti. (TASSAS—Elta).

ITALŲ POZICIJOS EGIPTE GALI PABLOGĖTI

Nju-Jorkas (TASSAS). Laikraščio „Nju Jork Taims“ Kairo korespondentas rašo, kad italų pozicijos prie Anglų — Egipto Sudano sienos Izvite yra beviltiškos, nes maždaug nuo birželio mėnesio italai neturi galimumo apripinti karo reikmenimis tą rajoną. Karo reikmenų stoka verčia juos skubiai veikti. Kai kurie stebėtojai mano, kad jei toliau nebus galima gauti karo reikmenų, italų padėtis tame rajone gali pablogėti, nes jų atsargos išsisemia. Elta.

AMERIKOS PAGALBA ANGLIJAI

Amerikos spaudos žiniomis, Jungtinės Valstybės suteiks Anglijai pagalbos vis platesniu mastu. Jungtinės Valstybės leista Anglijai įsigyti keletą naujų išradimų karo srityje. Lėktuvų pristatymas Anglijai pagreitinamas, Anglija griežtai reikalauja, kad Jungtinės Valstybės parduotų jai didžiausius „Skraidančios tvirtovės“ tipo bombonešius. Agentūra Junaited Pres praneša, kad tie bombonešiai bus parduoti Anglijai ne anksčiau kaip ateinančių mėnesių. (TASSAS—ELTA).

Laikraštis „Niu Jork Herald Tribune“ rašo, kad po lapkričio mėn-

rinkimų kongrese laukiama smarkios kovos dėl paskolos suteikimo Anglijai. Pasak laikraščio, prekybos ministeris pareiškė, kad anglai turi daugiau negu 2 milijardų 800 milijonų dolerių sumoje vertybės popierių, kuriuos jie gali sunaudoti savo užpirkimams Jungtinės Valstybės. Skripso Hauerd tresto politinis stebėtojas Kleperis pareiškė, jog Jungtinių Valstybių vyriausybė nori išvengti propagandos, vedamos paskolos suteikimo Anglijai naudai, ir labiau norėtų, kad Anglija išsemtų savo Jungtinės Valstybės idėtus fondus. Elta.

cija padarė visą eilę taktinių mėginimų. Būdingiausi iš jų: smūgiai be koncentracijos ir daugelį vietų, tikslu išbarstyti priešlėktuvinės apsaugos priemonės (ypač naikintuvus). Koncentruoti smūgiai į eilę punktų ir aerodromų jau išbarsčius įėjus, pavieni smulkūs dūrimai su užsitiesiančiu veikimu, tikslu išvarginti gynybą.

Krantinė priešlėktuvinė Anglijos apsauga visados yra pasiruošusi. Oro kautynės, kaip taisyklė, prasideda pakrančių juostoje. Kovai su vokiečių lėktuvais, anglai vartoja be naikintojų ir greituosius bombonešius, apginkluotus patrankomis. Jie sėkmingai kovoja su sunkiais prikrautais bombonešiais, negalinčiais taip greitai judėti.

Anglų zenitinė artilerija turi pabūklus didžiojo, vidutinio ir mažojo kalibrų, visiškai patenkinamos kautyniškos kokybės. Oro karo pradžioje jos efektingumas nebuvo aukštas. Priežastis, matomai, buvo ta, kad tarnyba nebuvo tinkamai paruošta prie lėktuvų greičio.

Būtiną pastebėti, kad anglai mažai kreipė dėmesio mažojo kalibro smulkiai artilerijai. Jeigu Vokietijoj vienam stambiam ir vidutiniam pabūklui tenka 4 mažojo kalibro patrankos, tai Anglijoje, sprendžiant iš zenitinės artilerijos organizacijos, tik viena. Šita aplinkybė negalėjo neatsiliepti zenitinės artilerijos kautyniškumui. Dalykas tas, kad Anglijoje, vidutiniškai 22 valandas per parą laikosi žemas debesuotumas, reikalingas apšaudyti žemai skrendančius lėktuvus pasitaiko la-

Ruzvelto pareiškimas

Nju-Jorkas, (TASSAS). Ryšium su Kolumbo Amerikos atradimo sukaktimi Ruzveltas Deitone (Ohaio valst.) pasakė kalbą, kuri buvo transliuojama per radiją visiems Lotynų Amerikos kraštams. Ruzveltas, tarp kitko, pareiškė: JAV mobilizuoja žmones ir resursus ir ginkluojasi ne tik savo kraštui ginti, bet ir tam, kad bendradarbiaudamos su kitomis Amerikos respublikomis, galėtų padėti apginti nuo užpuolimo vakarų pusrutulį. Mes kuriame visapusišką apsaugą sausumoje, jūroje ir ore, pakankamą atremti puolimui iš bet kurios pasaulio dalies. JAV, pareiškė Ruzveltas, visoje savo istorijoje ėmėsi mobilizuoti žmones taikos metu. Beprecedentinio pavojaus atsiradimas paskatino JAV griebtis steigimo tokio jūrų karo laivyno ir tokios aviacijos, kurių pakaktų visiems Amerikos pakraščiams apsaugoti nuo bet kurios priešingų valstybių kombinacijos.

Toliau Ruzveltas pasakė: Jokia Europos ir Azijos priešingų kraštų kombinacija nenukreips mus nuo to kelio, kurį mes laikome sau labiausiai priimtiniu, ir nesustabdys tos pagalbos, kurią mes teikiame Anglijai. Mūsų kursas aiškus. Mūsų sprendimas padarytas. Mes ir ateityje stiprinsime savo apsaugą ir didinsime savo ginklavimąsi. Joks amerikietis bet kurioje Amerikos kontinento dalyje neturi abejoti dėl galimo pavojaus, gresiančio iš kitos andenyno pusės. Mes žinome, kad jei mes pabandysime nuraminti „piktąsias pajėgas“, linkusias užkariauti visą pasaulį, susilaikydami teikti pagalbą tiems, kurie stovi joms skersai kelio, tuo mes tik priartinsime tą dieną, kurią jie mus užpuls. JAV tautos ir visos kitos Amerikos tautos atmeta nuraminimo doktriną. Jos supranta, kad ta doktrina yra svarbiausias agresingųjų kraštų įrankis.

Kai mes kalbame apie vakarų pusrutulio gynybą, toliau pasakė Ruzveltas, mes turime galvoje ne tik šiaurinės vidurio ir pietinės Amerikos teritoriją, ir su ja susisiekiančias salas. Mes čia įskaitome taip pat teisę taikingai naudotis Atlanto ir Ramiojo vandenynais. Tokia buvo mūsų tradicinė politika praityje. Mes Amerikoje, kaip ir anksčiau, manome, kad tų vakarinio pusrutulio vandenynų gynybas nuo agresijos žygių reikiama pirmaeilį faktorių mūsų pačių teritorinės nuosavybės gynybai. Mes dar kartą šią politiką patvirtiname, kad neliktų jokių abejonių dėl mūsų pasiryžimo jos laikytis. Kiekvienoje iš 21 Amerikos respublikų yra asmenų, kurie mano, kad kursas, kurio laikosi Amerikos kraštai, palaipsniui įtraukia vieną kurį arba visus kraštus į karą su kuriuo nors

kitu kraštu ar kraštais, esančiais kitapus vandenynų. Jau ne kartą ir visiškai aiškiai buvo pabrėžta, kad mūsų kraštas nenori kariauti nė su vienu kitu kraštu. Vakarų pusrutulis nenori kariauti nė su viena šalimi. Amerikos respublikos yra pilnos pasiryžimo bendradarbiauti taikos patikrinimo darbe taip pat, kaip mes drauge bendradarbiaujame, tvirtindami mūsų kraštų saugumą prieš agresiją. ELTA.

J. A. V. laivynas i Australiją

NJU-YORKAS (TASSAS). Laikraštis „Armi Neivi Džornel“ praneša, kad kariniuose ir laivyno sluoksniuose svarstoma galimybė greitai laiku Jungtinių Valstybių laivyno eskadras pasiųsti „geros valios“ tikslais į Australiją. Jungtinių Valstybių karo laivai aplankys taip pat ir Singapūrą. Laikraščio pranešimu, bus palaikomas gaudus ryšys taip pat ir su Filipinais. ELTA.

J. A. V. IRENGS KARINES BAZES PIETŲ AMERIKOJ

NIU JORKAS. TASSAS. Niu Jork Taims rašo, jog Argentinos diplomatinuose sluoksniuose pareiškama, kad Brazilija ir Čilė sutiko Jungtinėms Valstybėms leisti įsteigti jūros bazes. Dar nežinoma, kuriose vietose bazės bus įsteigtos. Spėjama, kad viena bazė bus įsteigta Valparaiso mieste, dvi Brazilijoje ir viena ties Para. Bazių statybą apmokės Jungtinės Valstybės. Diplomatinuose sluoksniuose manoma, kad Paragvajus taip pat sutiko leisti įsteigti Jungtinėms Valstybėms bazes. Teigiama, jog Jungtinės Valstybės yra tikros, kad Pietų Amerikos valstybės sutiks leisti įsteigti bazes visose Amerikos respublikose. Diplomatinuose sluoksniuose teigiama, kad numatomas susitarimas, kuriuo tarp Brazilijos ir Čilės iš vienos pusės ir Jungtinių Valstybių karinių pajėgų iš kitos pusės bus vykdomas gaudus bendradarbiavimas. Elta.

Trumpai iš visur

● Niu Jorkas, (TASSAS). Asociated Pres turimomis žiniomis, nuo karo pradžios buvo nuskandinta 1.000 prekinų ir karo laivų. Jų bendra talpa siekia 3.575.000 tonų. Anglija neteko 436 laivų, Vokietija — 95, Norvegija — 103. Tuo pačiu metu žuvo ir dingo 14.673 žmonės. Elta.

● Laikraščio Baltimore San žiniomis, Naujoji Zelandija per pirmus 10 karo mėnesių į Angliją atvežė 10.000.000 paskerstų galvijų, 125.000 tonų sviesto ir kitų maisto produktų.

● Niu Jorkas, TASSAS. „New York Herald Tribune“ praneša, kad į Niu Jorką iš Lisabonos atvažiavo japonų garlaivis „Hacho-Dzaki-Maru“, kuris atvežė aukso už 6.000.000 dolerių. Be to, į Niu Jorką atplaukė iš Lisabonos Amerikos laivas, atgabėjęs aukso už 2.000.000 dolerių. Elta.

● Niu Jorkas, TASSAS. Asociated Pres agentūra praneša, jog spalį 9 d. Ročesteryje buvo mėginama nauja slapta šviečiamoji bomba, sujungta su automatine sinchronine aerofotokamera. 12 bombų, pripildytų chemikalų, kurių sudėtis laikoma paslapytje, buvo susprogdinta po viena kitos. Kiekvieną kartą bomba sprogdant penkių ketvirtainių mylių plotas būdavo apšviečiamas, lyg dieną. Pirmą kartą instrumentai nepaprastai tiksliai išmatavo ir užregistravo milijardų žvakių stiprumo šviesą, kuri buvo paskleidžiama per 1/4 sekundės. Raktį Fyldo tyrimo biuro vedėjas Hodardas pareiškė, jog mėginimai davė visiškai patenkinamą rezultatą. Jo nuomone, šviečiamoji bomba ir kamera bus panaudotos kariuomenei ginkluoti. Hodardas pareiškė, jog ši bomba duoda galimumą naktį darviti fotografines nuotraukas, parodančias kariuomenės kilnojimą, o taip pat geležinkelius ir uostų darbą. Ka padaryti pirmiau kludė tamsa. Kamera duoda galimumo stebėti dieninių bombardavimų rezultatus. ELTA.

Kaip Anglija ginasi nuo oro puolimų

Apie priešlėktuvinę apsaugą Anglijoje tilpo įdomus straipsnis laikraštyje „Krasnaja Zvezda“, parašytas majoro P. Vedeničevo. Straipsnis atvaizduoja oro karo sudėtingumą ir daro kai kurias išvadas.

Pirmojo pasaulinio imperialistinio karo metu į Angliją, ypač Londoną, buvo įvykdyta 63 aviacijos puolimai, kuriuose dalyvavo 448 lėktuvai, numetę 150 tonų bombų. Dabar Londono puolimuose kasdien dalyvauja šimtai lėktuvų.

Didij oro jėgos sunkumą prieš vokiečių oro kėvas neša anglų naikintojų aviacija. Naikintuvai „Charrikein“ ir „Spitfai“ greičio ir manevravimo atžvilgiu nenusileidžia to paties tipo vokiečių lėktuvams. Anglų naikintuvai turi tą trūkumą, kad turi nedidelį veikimo spindulį ir iki pat šiol nebuvo ginkluoti patrankomis. Šiuo metu šita spraga šalinama. Anglų aviacijos fabrikai ėmė gaminti naikintuvus su patrankomis ir dideliu veikimo spinduliu. Šitos mašinos ne tik sustiprins priešlėktuvinę apsaugą, bet ir duos galimumo anglų bombonešiams lydimiems naikintuvų, pulti Vokietiją. Kaip žinoma, iki šiol anglų bombonešiai dėl tolumo veikimo naikintuvų neturėjimo, buvo priversti pulti vokiečių teritoriją daugiausia nakties metu.

Priešlėktuvinės apsaugos valdymo sistema Anglijoje ištiesai centralizuota ir priversta iki automatizavimo. Visi daliniai suvesti į vieną centrą, kur suplaukia žemės, oro ir jūrų sekimo punktų pranešimai. Gautosios apie prieš lėktuvų pasirodymą žinios tuoju apvarstomos ir išreinaim iš aplinkybių daromi sprendimai. Puolimui atremti duodami įsakymai naikintojų aviacijai, zenitinei artilerijai, balionų užtvarams ir t. t.

Vyriausioji sekimų valdymo punkte yra du krašto žemėlapiai, padalinėti kvadratelių tinklu. Gavus pranešimą apie prieš lėktuvų pasirodymą atitinkamame kvadrato užsidega elektros lemputė. Pagal prieš lėktuvų judėjimą užsidegančios lemputės nužymi jų skridimo kryptį. Kitame žemėlapyje įvairiaspalvės elektros lemputės parodo, kur ir kokios priešlėktuvinės apsaugos priemonės kaujasi su oro priešu.

Šita sistema davė teigiamus rezultatus. Tas faktas, kad naikintuvai laiku stoja kovon dar neatskridus priešui prie pagrindinių taikinių, jau pakankamai sako apie gerai sutvarkytą ir tiksliai veikiantį gynybos sistemos valdymą.

Anglų priešlėktuvinės aviacijos atkaklumui palausti, vokiečių avia-

Instrukcija pijonieriams organizuoti prie pradžios mokyklų

1) Sėkmingesniai pradžios mokyklų ideologiniam auklėjimui bei susipratimui plėsti prie pradžios mokyklų steigiamos pijonierių organizacijos. Pijonierių organizacijos tikslas — leninizmo, stalinizmo dvasioje išauklėti būsimuosius socialistinio gyvenimo kūrėjus.

2) Visai pijonierių organizacijai mokykloje vadovauja komjaunimo apskrities, miesto ir valsčiaus komiteto skirti vadovai. Vadovais gali būti vien tik komjaunuoliai. Pijonierių vadovas derina savo darbą su mokyklos vedėju bei kitais mokytojais. Pijonierių vadovai su pijonieriais dirba ne pamokų metu.

3) Kiekvienoje mokykloje gali būti tik viena pijonierių organizacija.

4) Pijonierių organizacija mokykloje susideda iš būrių, kurie organizuojasi pagal klases. Kiekvienas būrys susideda iš grandžių. Grandį gali sudaryti nuo 8 iki 12 pijonierių. Kiekvienas būrys turi ne daugiau kaip 40 pijonierių. Būrio vadovus, susitarę su mokyklos vedėju, skiria artimiausia komjaunimo organizacija.

5) Pijonieriais pirmoje eilėje pri-

imami darbininkų bei vargingųjų valstiečių vaikai, nuo 10 iki 15 metų, kurie yra darbštūs, pavyzdžiai ir tvarkingi mokiniai. Priimama atsklausus klases mokytojo nuomonės.

6) Organizaciniams reikalams, jeigu sąlygos leidžia, pijonieriai gali turėti atskirą patalpą, kurioje turėtų būti vieta Lenino kampeliui. Čia įrengiama mokinių skaitykla, gaunami pasiskaityti laikraščiai, knygos, mokomasi dainelių, žaidimų (su sąlyga, kad tai netrukdytų tiesioginio mokyklos darbo).

7) Mokyklos vedėjas bei mokytojai įpareigojami padėti pijonierių vadovams patarimais, paaiškinimais ir kitokiais būdais.

8) Pijonieriai, ypačiai didesnėse mokyklose, leidžia savo sieninį laikraštį, kurį, vadovui prižiūrint, veda patys pijonieriai, duodami straipsnelių, eilėraščių, kronikos žinučių, piešinėlių ir t. t. Pijonieriai skatinami rašyti ir spausdintiems vaikų laikraščiams: „Pijonieriai“ ir kitiems.

9) Pijonierių organizacija savo darbui pagilinti gali kurti ir įvairius

ratelius: muzikos bei choro, dramos, žaidimų, sanitarinių, aviomodelistų, ekskursijų, foto mėgėjų, o kaimo pijonieriai ypatingą dėmesį kreipia į žemės ūkio ratelių steigimą.

10) Šie nuostatai skelbiami, susitarus su LTSR komjaunimo centro komitetu.

Šviežimo Liaudies Komisaras
A. Venclova

Įvairūs

Žvejai! Pasinaudokite proga, parduodu bodelinių siūlių 12 visai naujų trubelių, trijų sienų, 1 1/2 metro aukštumo, ilgumas kiekvienas po 50 metrų, pritaikintos stambiai žuvelei gaudyti. Kaina šukai 50 litų, be to, parduodu beveik naują bodelinių siūlių tinklą 80 metrų ilgio. Sužinoti vietoje arba laišku, apmokant pašto ženklą 30 ct. Tyltūnėnai, paštas, A. Kazlauskas. 11

Parduodu: obelaites, atsparias šalčiams, juodas, baltas, serbentų krūmus ir obelaites ir kriaušėlių laukinukus. Anapolio vk., Pociūnėlių p. ag., telef. 14. Goštautas, G. 1.

Parduodu premijų juočių obelaites, kriaušėlių skiepus št. 2—4 lt., atsparius šalčiams vy nuogų vienmečių kelmėlių št. 2 lt. obelaites ir kriaušėlių laukinukus št. 7—15 ct. Raseiniai, Jovaišas. 10

Pirkti dobių ir šiaudų. Siūlyti Stankevičiui, Girminių k. Kriukai. Š. 7.

Žagarė medelė, rūdus sodinimo sezonui parduoda E. Vylando medelėnės, Žagarė. Kaina I rūš. Lt 1,50 II — 1, III — 0,80. Siunčiama ir apdėtu mokesniu.

Persuontimas ir įpak. sudaro + 10—15 cent. medelėnui. Dėl atsparumo šalčiams, greito augimo ir valsių davimo (po 2—3 m.), taip pat dėl įvairių vaisių su-

naud. desertui, uogienė, vynui ir sunkos gamybai, Žagarėnės rekomenduotinos kiekvien. sodui ir masiniui sodinimui. 9.

Skubiai pirkti vartota dyzelinį 16 P. S. motorą. Išganaitis, Kupriai, (ŠK) Lukšų paštas. 8.

Atsodinkit išsėtusius sodus Geriausius pasirinkimas medelyne vietoje su vainikais ir vienmečių obelaites, čerešnių, žagarėnių ir kriaušėlių. Kaina nuo 1 iki 4 litų št.

A. Bubelės medelėnys Žemaitės paš. ag. tel. 2. Mažeikių ap.

Rengiu egzaminui prie Vidaus Reikalų Komisarjato šoferio vardui įgyti

Dėstoma lietuvių ir rusų kalba. Kaunas, Višinskio g-vė 38 b. 7

Gricius

Valstiečių Laikraščio prenumeratos: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50 centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. Laikraščio“ atsiėmimo ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienyje (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratorius pinigų pašto arba juos įmokant administracijai, laikraštis metams kaštuoja: i) Latvijoje ir Estijoje — 10 litų, i) visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumeruoti galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesunčiamas. Norint pakeisti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijai, pašto perlaida arba kreditu, pakeitimo reikalau reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaids, taip vadinau, tai adreso pakeitimo reikalau reikia kreiptis į tą paštą, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštu už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai: petito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai; siunčiant pinigus pašto perlaida, būtinai atkarpoje žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome: Rankraščius redakcija taisy savo nuožiūra ir jų nesaugoja.

Pranešimai

UTENOS APSKRITIES VALSTIEČIŲ

Utenos namų ūkio mokykloje šiais metais mokslas prasidės spalio mėn. 21 dien. Mokykloje bus dėstoma: virimas, kepimas, konservavimas, namų tvarka, skalbimas, rankdarbiai, higiena, vaikų auginimas ir dailės, gyvulininkystė, pienininkystė, paukštininkystė, sodininkystė, bitininkystė ir kt.

Į mokyklą priimamos mergaitės (valstietės) ne jaunesnės 16 m., baigusios pradžios mokyklą ar turinčios atitinkamą išsilavinimą. Mokslas tęsis 5 mėnesius. Už mokslą mokėti nereikia. Praktikos darbams reikalingus produktus sudeda pačios mergaitės arba nuperka iš sudėtų pinigų. Mokykloje yra bendrabutis, kuriame mokinės bus apgyvendinamos. Pirmenybė į mokyklą įstoti priklauso darbo valstietėms.

Norinčios į mokyklą įstoti, turi iš anksto paduoti prašymus mokyklos vedėjos vardu. Prašymus su išėto mokslo pažymėjimu ir gimimo metrika reikia siųsti mokyklos vedėjos vardu šiuo adresu: Utena, žiemos žemės ūkio mokykla.

Mokyklos Vedėja

VALSTIEČIŲ MERGAICIŲ ŽINIAI

Š. m. nuo lapkričio mėn. pradžios, veiks Bubių Mergaičių Žiemos Žemės ūkio ir Namų ūkio mokykla.

Mokykla randasi Bubių — prie plento: Šiauliai — Kelmė, 15 km. nuo Šiaulių miesto. Susisiekimas autobusais.

Priimamos mergaitės baigusios 16 metų (reikalinga pristatyti metrika).

Pradžios mokyklos užbaigimas nėra būtinas, jeigu ne blogai rašoma ir skaičiuojama.

Reikalingi:

karšėjas - verpėjas,
rankine mašina.
Papilė, Liepui.

Programoje (kaip ir per visus 6 metus iki šiol) bus einami naudingi šeiminkams dalykai: dėstoma teorija, bet ypatingai sustiprinta praktiškoji pusė.

Mokslas neapmokamas, nes mokykla Ž. ū. Komisarjato šelpiama. Baigusios išduodami pažymėjimai.

Prie mokyklos bendrabutis, kuriame — kambarys su kuru, šviesa ir lova (be patalynės). Maistas bendrabuty (susidedant visoms) atseina apie 30 litų mėnesiui.

Prašymus savarankiškai rašytus siųsti Bubių Mergaičių Ž. ū. ūkio Mokyklos vedėjos vardu, Bubių p. ag. Susižinojimas telefonu galimas skambinant Bubių 5, arba 11 Nr. Nr., o nuo X. 20 — 6-tas.

Tepalas batams „Gaidys“ Ak.B-vės „Lietuvos Muilas“ gaminys

**Mažai tepalo —
daug blizgėjimo.**

DRAUGAI!

**Meskite jūsų „zažigalkas“!
Vartokite tik degtukus!**

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiate savo draugams darbininkams mažindami degtukų gamybą.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiate savo kraštui mažindami Valstybės akcizo pajamas.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs gadinate tabako aromatą ir kenkiate savo sveikatai.

Meskite jūsų „zažigalkas“, nes visos „zažigalkos“ ir joms akmenėliai buvo įgabenti Lietuvon Smetonos laikais tik kontrabandos keliu.

Pigus pašaras

gyvuliams ir paukščiams

„Maisto“ fabrikuose, Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose ir Tauragėje galima gauti gyvuliams ir paukščiams pašaro — maistmilčių:

Maistmilčiai	Nr. 1	vartojami	kiaulių šėrimui
Maistmilčiai	Nr. 2	„	vištų
Maistmilčiai	Nr. 3	„	vištukų
Maistmilčiai	Nr. 4	„	raguočių

Perkant tiesiog iš fabriko nemažiau 50 kg. duodama nuolaida. Maistmilčius galima gauti ir Žemės ūkio kooperatyvuose.

Stokime į sklandymo mokyklą!

LTSR Aero Klubas, suprasdamas Tarybų Lietuvos liaudies jaunimo norą veržtis į erdves, išteigė prie Vilniaus, Aukštągirėje ir Ukmergėje, sklandymo mokyklas.

Daug lietuviško jaunimo šią vasarą išėjo pradinį ir tolimesnį sklandymo mokslą Aukštągirėje. Prityrusių instruktorių priežiūroje, visiškai žalias vyrukas per 3—4 savaites išmoka savarankiškai valdyti sklandytuvą ir skraidyti ne tik nuo šlaitų, bet ir iš automobilinio vilkimo.

Aero Klubas, norėdamas naujų Lietuvos paruošti ko daugiau sklandytų, iš kurių, be abejoj, daugelis vairs tikrais lakūnais, nustatė ko palankiausias sąlygas stoti mokyklon.

Sklandymo mokslas Aukštągirėje visiškai nemokamas, gi senajame Aero Klube buvo mokama už sklandymą 150 Lt. Dabar tereikia mokė-

ti tik už dienos mitybą. Miegama ir gyvenama bendrabutyje, už kurį taip pat nieko nemokama. Per dvi savaites mokinys išlaiko „A“ piloto egzaminus. „A“ pilotas jau sugeba suvaldyti sklandytuvą, moka gerai skristi tiesiai ir teisingai tūpti. Nors išlaikyti „A“ tereikia išbūti ore apie 30—40 sekundžių, bet ir tas trumpas laikas palieka gražiausių išpučių gyvenime. Vėliau einama prie „B“ piloto laipsnio. Dabar mokama daryti posūkius, išskylama daug aukščiau ir išbūnama ore žymiai ilgiau. Besirengdamas „B“ laipsniui, sklandytojas praktiškai išmoka, kas yra šlaito atvejis ir kaip reikia jį naudoti.

Gabesniems ir pažangesniems kelias tolyn, kaip ir visoje Tarybų Sąjungoje, atviras.

Gal kas pagalvos, kad jau šalta, per vėlu. Ne! Sklandyti galima visada, o rudenį net geriau. Vasarą stipresni vėjai esti rečiau nei rudenį. Kitą kartą net kelias dienas tenka laukti vėjo, kad būtų galima ilgesnį laiką išsilaikyti ore. Rudenį vėjai stipresni, pastovesnės krypties. Tas kaip tik suteikia galimumą aukščiau pakilti, ilgiau išsilaikyti ore, o tuo pačiu ir greičiau išmokyti sklandyti.

Aukštągirin veržiasi ne tik vyrai ir moterys. Siemet, sužavėtos Tarybų Sąjungos moterų pasisekimu, Tarybų Lietuvos mergaitės taip pat veržiasi Aukštągirin. Jų geras tužinas išėjo pradinį sklandymo apmokymą.

Sklandymo mokykloje mokiniai mokomi ne tik praktiškai sklandyti. Kai nestartuojama dėl blogo oro, instruktoriai praveda teoretines pamokas iš aviacijos istorijos, skridimo teorijos ir bendrai suteikia sklandytojui didelį bagažą aviacinių žinių.

Būsimiems sklandytojams daroma ir palengvinimų nuvažiuoti į Aukštągirę. Jie gauna ten ir atgal vykdam 50% nuolaidą geležinkelio.

Norintieji stoti mokyklon, paduoda Aero Klubu vardu prašymą (Maironio g-vė 14, Kaune). Prie prašymo prideda: gydytojo pažymėjimą, kad tinka būti sklandytoju, 3 fotografijas, gyvenimo aprašymą, nepilnamečiai turi turėti tėvų sutikimą.

Gavę atsakymą ir liudijimą pagigintam pravažiavimui, būsimieji sklandytojai pasiima antklodę, paklodę, pagalvėlę, rankšluostį, darbo drabužius ir vyksta Aukštągirin. (8 km. nuo Vilniaus).

Mokslo cenzas nesvarbu, bet žinoma, noris mokytis skraidyti turi būti raštingas.

Kultūros kronika

K. KORSAKO RADŽVILO „KRITIKA“.

Korsakas Radžvilas stambiam savo veikale „Kritikoje“ progresyviai įvertino visą eilę lietuvių rašytojų. Jis iš rašytojų reikalauja ne tik kūrybiškumo, bet ir progresyvių idėjų išreiškimo. Jis šaukia rašytoją žengti su liaudimi. Jo kritika darbo žmogui leidžia geriau suprasti kūrinį ir to kūrinio reikšmę kovoje už socialinį teisingumą. Korsako Radžvilo kritiški raštai — tai įvadas į knygų skaitymą.

A. L.

TARYBŲ SĄJUNGOJ MUZIKAI TINKAMAI ĮVERTINAMI

Spalio 12 d. Maskvoje buvo paminėta Maskvos konservatorijos profesorius, žymaus Tarybų Sąjungos smuiklininko Jampolskio 50 metų amžiaus sukaktis. Tarpautinių ir Tarybų Sąjungos konkursų laureatai Liza Gilels, Fichtengolcas, Vladimirskis, Goldšteinas ir kiti žymūs smuiklininkai buvo Jampolskio mokiniai. Muzikas Jampolskis ypatingo dėmesio kreipia į muzikalinį vaikų auklėjimą. Už didelius nuopelnus menui, Tarybų Sąjungos vyriausybė prof. Jampolskiui suteikė užsitarnavusio menui titulą ir apdovanojo jį Raudonosios Vėliavos ordinu.

„Valstiečių Laikraščio“ prenumeratos: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50 centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. Laikraščio“ atsiėmimo ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienyje (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratorius pinigų pašto arba juos įmokant administracijai, laikraštis metams kaštuoja: i) Latvijoje ir Estijoje — 10 litų, i) visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumeruoti galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesunčiamas. Norint pakeisti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijai, pašto perlaida arba kreditu, pakeitimo reikalau reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaids, taip vadinau, tai adreso pakeitimo reikalau reikia kreiptis į tą paštą, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštu už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai: petito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai; siunčiant pinigus pašto perlaida, būtinai atkarpoje žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome: Rankraščius redakcija taisy savo nuožiūra ir jų nesaugoja.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio 18 d.

Nr. 16

Zuperį pavasario sėjai pirkime jau tuojau

Dirbtinės trąšos, ypač zuperis, valstiečių vartojamas tokiais dideliais kiekiais, kad vien tik sezono — sėjos metu jo užtektinai atsivežti dėl perkrautų susisiekimo priemonių neįmanoma. Norint, kad visi valstiečiai reikiama zuperio kiekiais laiku būtų aprūpinti, yra daromos pastangos zuperį atsivežti iš anksto. Dėl to vos tik rudens žiemkenčių sėja pasibaigė, zuperis vežamas ir toliau pavasariui. Bet jei valstiečiai zuperio tuojau nepirks, tai gaunamas zuperis netilps į sandėlius.

Tad pirkime tuojau visi bent dalį reikiamo pavasario sėjai zuperio. Tuo būdu apsidrausime nuo galimo pavasario zuperio trūkumo ir padėsime tvarkingai ir laiku aprūpinti kraštą taip reikalinga ir naudinga trąša.

DARŽOVĖS PERKAMOS

Pandėlio geležinkelio stotyje daržovės bus perkamos spalio mėn. 18 ir 19 d.

Skapiškio gelež. stotyje spalio mėn. 17 d.

„Maisto“ prenešimas žalių odų ir kailių pirkimo reikalu

Nacionalizuota B-vė „Maistas“ remdamasi maisto pramonės liaudies komisaro spalio 1 d. „Tarybų Lietuvos“ 1 numeryje paskelbtomis „Žalių Odų Tvarkymo Taisyklėmis“, praneša, kad:

Plungėje, Prienuose, Ukmergėje, Kėdainiuose, Jonavoje, Šakiuose, Kretingoje ir Utenoje yra įsteigti „Maisto“ žalių odų ir kailių pirkimo sandėliai, kurie pradės veikti spalio 21 d. ir pirs visą žalią odą bei kailius pagal vyriausybės patvirtintus standartus ir kainas. Kituose apskrčių miestuose ir di-

desniuose miesteliuose bus įsteigti „Maisto“ sandėliai vėliau. Privatus asmenys ir pirkliai nuo spalio 21 d. aukščiau išvardintuose miestuose visą turimą bei supirktą žalią odą ir kailius turi perleisti „Maisto“ sandėliui aukščiausiai pažymėtomis sąlygomis. Išvardintų miestų skerdyklose paskerstų gyvulių odas ir kailius išvežti iš skerdyklos draudžiama.

Tų odų bei kailių savininkai turi tas odas bei kailius skerdimo dieną perleisti „Maistui“ aukščiausiai paminėtomis sąlygomis.

Ivairios žinios

Sveikatos Apsaugos Liaudies Komisariatas jau keliai į Vilnių

Kaunas, 15. (Elta). Sveikatos Apsaugos Liaudies Komisariatas iš Kauno persikelia į Vilnių. Ryšium su tuo penktadienį ir šeštadienį komisariatas Kaune bus uždarytas. Pirmadienį komisariatas jau dirbs Vilniuje.

Keliai ir Švietimo Liaudies Komisariatas

Kaunas, 16 (ELTA). Švietimo Liaudies Komisariatas keliai į Vilnių. Sąryšyje su kėlimusi, penktadienį ir šeštadienį komisariatas bus uždarytas.

Suaugusių Švietimo Valdyba, Kūno Kultūros Rūmai ir Priešmokyklinio auklėjimo ir vaikų namų skyrius veiks sena tvarka.

Drg. Kuznecovas A. J. paskirtas vyriausiuoju TSRS sveikatos liaudies komisariato inspektorium

MASKVA, 15. (TASSAS). TSRS Liaudies Komisarių Taryba drg. Kuznecovą A. J. paskyrė TSRS Sveikatos Liaudies Komisariato vyriausiuoju inspektoriumi ir priėmė jį į TSRS Sveikatos Liaudies Komisariato kolegijos sąstatą.

GELEŽINKELIŲ VALDYBA PRANEŠA,

kad ryšium su gyvulių snukio ligos plitimu, nuo spalio 13 d. Virbalio — Vilkaviškio tarpstotyje Simanėliškių sustojamoji vieta laikinai iki atskiro paliepimo uždaryta. Nuo tos pat dienos visi tvarkaraštyje numatyti keleiviniai traukiniai šioje sustojamojoje vietoje nepardavinėjami. Eksploatacijos direkcija

Beviltiškas nusiminimas

J. Martinaičio piešinys

DVARININKAS: Tą žemę, panie, jiems reikės nagais akėti... nepasidžiaugs... che-chel!..

— Panie!.. jiems paskyrė 20.000.000 litų!.. akės jie tą žemę spyruoklinėmis skėčiomis!

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas dėl Aukščiausiojo LTSR Teismo Veikimo Laikinių Nuostatų

I.

1. Ryšium su Apeliacinių Rūmų ir Vyriausiojo Tribunolo panaikinimu LTSR Aukščiausiasis Teismas sprendžia tų teismų neišspręstas bylas, išskyrus šio įsako 3 ir 4 str. numatytas, taikindamas materialinius ir procesinius baudžiamuosius bei civilinius įstatymus, kiek jie neprieštarauja TSRS ir LTSR Konstitucijoms ir visasajunginiams įstatymams, ir vykdo kitus panaikintojo Vyriausiojo Tribunolo veikmenis.

2. Skundai ir protestai Aukščiausiajam LTSR Teismui duodami ta tvarka, kuria buvo duodami skundai ir protestai panaikintiems Apeliaciniais Rūmams ir Vyriausiajam Tribunalui. Dėl sprendimų baudžiamose bylose, kurios Apygardos Teismų sprendžiamos pirmąja instancija, skundai ir protestai duodami Aukščiausiajam LTSR Teismui.

3. Bylas, numatytas Teismų santvarkos įstatymo 19 ir 20 str. spręsti Apeliaciniais Rūmams (V. Ž. Nr. 419), sprendžia atitinkami, pagal nusikalstamojo darbo vietą, Apygardų Teismai. Neišspręstos Apeliacinių Rūmų pirmąja instancija bylos, atiduodamos spręsti atitinkamiems Apygardų Teismams.

4. Dėl sprendimų bylose, kurias Apylinkės Teismas sprendžia galutinai, skundai bei protestai duodami apygardos Teismui spręsti kasacine tvarka, o Vyriausiojo Tribunolo neišspręstos šios rūšies bylos atiduodamos spręsti kasacine tvarka atitinkamiems Apygardų Teismams.

II.

Šis įsakas veikia nuo jo paskelbimo dienos.

J. PALECKIS,

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas.

S. PUPEIKIS,

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius.

Kaunas, 1940 m. spalio 16 d.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas

apie Baudžiamąjo Proceso Įstatymo 544 str. papildymą

I.

Veikiančiojo Baudžiamąjo Proceso Įstatymo 544 str. papildyti antrąja dalimi tokio turinio:

Tačiau bylose dėl spekuliacijos ir chuliganizmo teisminis procesas pradėdamas ir be rengiamojo tardymo, jei prokuroras pagal pristatytas jam žinias bei įrodymus arba dėl bylos ypatumų ras, jog galima pristatyti teismui kaltinamąjį aktą.

II.

Šis papildymas veikia nuo 1940 metų spalio 16 d.

J. PALECKIS,

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas

Kaunas, 1940 m. spalio 16 d.

S. PUPEIKIS,

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius

VISIEMS BUV. VILNIAUS GELEŽINIO FONDO PASŲ IR ŽENKLELIŲ PLATINIMO PUNKTAMS IR VILNIAUS VADAVIMO S-GOS APYG., SKYR. IR KIT. PADALINIAMS

Švietimo liaudies komisariatas, remdamasis nebeveikiančių draugijų turto paskirčiai nustatyti komisijos 40.VIII.24 d. protokolo Nr. 11 punkt. 2, paveda buv. Vilniaus Geležinio Fondo pasų ir ženklelių platinimo punktams ir buv. Vilniui Vaduoti S-gos skyriams ir padaliniais perėjusį Liaudies Kultūros Fondui turtą ir lėšas sutvarkyti taip:

1. Visuose buv. Vilniaus Geležinio Fondo skyriuose ir pasų bei ženklelių platinimo punktuose esamus pinigų reikia artimiausiu laiku įnešti į Liaudies Kultūros Fondo einajamą sąskaitą Nr. 3366 Taupomosiose Valstybės Kasose.

2. Knygas ir kitokią literatūrą ir inventorių perduoti artimiausiai viešajai valstybinei bibliotekai.

3. Vilniaus geležinio fondo pasus ir ženklelius, surašius komisijos atitinkamą aktą, sudeginti.

4. Aukščiausiai suminėtiems darbams atlikti sudaryti komisiją iš likviduojamojo punkto vedėjo, vietos pradžios mokyklos ir milicijos atstovų.

5. Komisijos akto originalą atsiųsti Švietimo liaudies komisariato finansų skyriui.

Švietimo Liaudies Komisariatas

Komunalinio Ūkio Liaudies Komisaro įsakymas Nr. 9

visiems burmistrams ir viršaičiams

Remdamasis LTSR Liaudies Komisarių Tarybos 1940 m. spalio mėn. 10 dienos nutarimu Nr. 208 ir siekdamas nustatyti kontrolę, kad nebūtų keliama butų nuoma ir komunalinių aptarnavimų apmokėjimas, įsakau:

Visiems LTSR I ir eilės miestų burmistrams ir valsčių viršaičiams miesteliuose griežtai prižiūrėti, kad niekas, nei namų savininkai, nuomininkams, nei patys nuomininkai, savo subnuomininkams nekeltytų nuomos; ypatingai kreipti dėmesį, kad nebūtų apeinamas L. K. T. nutarimas Nr. 208, keliant apmokėjimus už komunalinius aptarnavimus (už elektrą, vandenį, kanalizaciją,

kurą ir kt. patogumus) ir tuo pa-branginant nuomą.

Burmistrai šią priežiūrą turi vykdyti patys ir per rajoninius komisarus, skirtus 1940 m. spalio mėn. 3 dienos įsakymu Nr. 6; viršaičiai šią priežiūrą turi vykdyti patys ir per seniūnus.

Apie visus nusižengimus minėtam L. K. T. įsakymui pranešti tuojau Vyr. Butų Ūkio Valdybai (Telef. 28902).

Gyventojai prašomi taip pat pranešti apie visus nusižengimus šiam įsakymui.

V. KNYVA

Komunalinio Ūkio Liaudies Komisaras

Suregistruoti kultūros paminklai turi būti saugojami

Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaiga iš pasižadėjusių saugoti dvaruose surašytus kultūros paminklus asmenų gauna pranešimų, kuriuose jie prašo įstaigą kuo greičiau tuos daiktus atsiimti, nes jų saugojimas sudarąs vienokių ar kitokių nepatogumų. Įstaiga, negalėdama kiekvienam skyriui atsakyti, praneša, kad pagal „Kultūros paminklų apsaugos įstatymą“ (Vyriausybės Žinios Nr. 720) 8 str. kultūros paminklus jų savininkai ar valdytojai turi saugoti ir globoti iki atitinkamo Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos parėdymo.

Ta pačia proga pakartotinai pra-

nešama, kad be Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos leidimo kultūros paminklų (įstaigos komisijų suregistruotų daiktų) negalima perduoti, perleisti, išvežti į užsienį, dovanoti, ikeisti, išnuomoti ar kitaip suvaržyti jų valdymo teises. Visi Lietuvos TSR piliečiai, norį išvežti į užsienį kultūrinės reikšmės turinčius daiktus (paveikslus, knygas, statulas, metalo, medžio, porcelano ir kitų medžiagų meninius dirbinius), turi gauti Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos leidimą, kuriame turi būti pažymėta, kokie daiktai išvežti leidžiama. Tokius leidimus išduoda Kauno Valstybinis Kultūros Muziejus.

Teisingumo liaudies komisariate vykdomas persitvarkymo darbas

KAUNAS (ELTA). Notarai padaryti valstybės tarnautojais, jų gaunamos pajamos įnešamos į valstybės iždą. Tuo tarpu buržuazinės Lietuvos laikais kai kurios notarų kontoros buvo didžiausio pasipelnymo šaltinis atskiriems asmenims. Pvz., Kaune notaro Žilinsko kontora 1939 m. turėjo 120.570 Lt pajamų notaro naudai, Brazaičio kontora turėjo 107.000 Lt tokių pajamų.

Kalėjimai, buvusieji Teisingumo liaudies komisarijato žinioje, yra

perduoti Vidaus reikalų komisarijatu.

Panaikinti Vyriausiosios tribunolas ir Apeliaciniai rūmai. Vietoje jų įkurtas LTSR Aukščiausiasis Teismas, kuris jau pradėjo savo darbą.

Komisariatui vadovaujant, yra išversti penki RTFSR-os kodeksai: baudžiamasis, baudžiamąjo proceso, civilinis, civilinio proceso ir šeimos bei vedybų kodeksas. Išversta keletas mažesnių įstatymų, o taip pat kelios teisinės knygos.